

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
Egy óra. . . . I kor. Egy óra. I kor. 50 fill.
Negyedévre . . . 3 . Negyedévre 4 . 50 .

Felelős szerkesztő:
SIPOS BÉLA.
Kiadók és lap tulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Piac-utóza 47. és 49. szám.

Magyar karácsony.

Debreczen, dec. 24.

Fekete felhők borítják még mindig a szemhatárt, szomoru karácsony köszöntött ismét a magyar nemzetre. Egy évvel ezelőtt még bizva biztunk az eljövendő jobb időkben, buzgó fohászban kértük a magyar nemzet védő szellemét, hogy tegye járhatóvá a mi utainkat, mert mezitelen lábainkat véresre marja a kavics, erőtlen testünk nem bírja a kálvária járást. A fohász elröppent, de a magyar nemzet sorsa nem lett jobb, sőt reménységünk is mindinkább ködbe vész.

Most, a mikor államunk konszolidációján kellene dolgoznunk, a mikor ipari és gazdasági életünket kellene a gyermekkorból átvinni a serdült korba, gyilkos szándéku idegen erők kötik le erőnket. Ezekkel viaskodunk, ezek foglalják le minden időnket, úgy, hogy a saját dolgainkkal nem foglalkozhatunk. A magyar nemzet kulturájának háza félig kész csak, iparunk a tengődés szánalmas stádiumában van, gazdasági erőnk le van kötve, a magyar faj legszebb, legtisztább része a magyar paraszt, a földet imádó, a földért élő alföldi ember koldusként nyomorog, föld nélkül tengődik. Erdélyben a ma-

gyarság szigeteit egyre pusztítja az oláh tenger, minden esztendőben, sőt minden hónapban elrabol tőlünk egy darab földet, a mely aztán örök időre elveszíti nemzeti sajátosságait. A városokban élő magyarságot mint valami Moloch, úgy öleli át a szocializmus, a melynek hódítása napról-napra szembeszökő. És ez nem magyar szocializmus, mint a milyenek eljövételét az európai híru tudós Apáthy István várja. Nem az a szocializmus, amelyre Jaures, Bebel esküsznek, a kik azt mondják, hogy nem közömbös előttük, ki lakja Német és Franciaországot. A mi szocializmusunk a legveszedelmesebb internacionale, a mely újabbán a nemzetiségekkel szövetezett s célja nemzeti szempontból reánk nézve elképzelhetlenül veszedelmes. A vörös internacionale megtagadja a magyar föld, a magyar hazaszeretét. A serdülő ifju lelkét úgy formálja át, hogy az a magyar nemzet vérrel, könnyel és sóhajtással irt történelmét más szemekkel nézi, mint mi. Előttünk szent és hős Rákóczy Ferencz, Bocskay István, Bethlen Gábor, a szocialisták tanítása szerint ezek mind gyilkosok voltak, a kik vághidra hajtották a népet. És noha az a nép rajongó lelkesedéssel ment a

harczba, szívesen áldozta életét nemzete függetlenségéért és szabadságáért — a szocialista tanokon felnőtt generáció nem tudja megérteni az ilyen fellángolást, a mely nem kollektív szerződés alapján jött létre.

Tenger sok bajunk közepett olyan a magyar nemzet, mint a sziklához lánczolt Prometheus, a kinek testét a saskeselyük marcangolták. Körülöttünk lángban áll minden, évtizedes nagy és fárasztó munka eredményét fenyegeti a pusztulás, de nem segíthetünk, mert más ellenséget kell harciznunk. Lent Horvátországban már nyílt pártütés tört ki. Zágrábban már képzeletben koronázzák az ujhorvát királyt, a ki a nagy Horvátország trónjára lép. Emberileg semmiképen sem motiválható dühvel harciznak ellenünk a tótok, reánk ontva Európa sajtójának szennyes csatornáját. Nekik már Björsonuk van, mi pedig csak Apponyival kérkedhetünk, s ha végül mégis akarunk valamit — a nemzet orgonájával bugatjuk el az ismert frázisokat — a melyeknek természetesen annyi haszna van, mint a turi szentelt viznek.

Ausztria pedig egyenesen az örület utján harciz ellenünk. Az első népparlament minden nemzetközi illemszabályt megsértve, egyszerűen ren-

JÉZUS!

Jézus, ki házról-házra jársz
A havas éjszakán,
És zöld fácskát nyujtasz be a
Szegények ablakán, —
Óh nézd, a friss remény előtt
Térdére hull a hit
S könnyével oltogatja el,
A szent fa lángjait.

De nézd, növekszik a sereg,
Mely nem tud hinni már,
S évezredes remény helyett
Valami másra vár.

Nem hat-e fel bús panaszuk
Hozzád az egekig?

Jézus, ki házról-házra jársz
Adj mást is már nekik.

Sávay Gyula.

Ünnepre.

A nagy városok ünnepi hangulatát semmi sem jellemzi jobban, mint az, hogy ilyenkor a leghétköznapiabbak az emberek. A két ünnepnap mesterségesen állítja meg a lármás, mindennapi élet lendítő kerekét — s az így támadt szokatlan csendesség szinte bénává teszi az embereket. Hogy hasonlattal éljünk, körülbelül úgy érzi magát a munkához szokott s az ünnepbe belecseppent ember, mint az óriás tengerjáró hajók gépésze, a ki nem igen látja a szabad eget. Mikor aztán kikerül a gép kolosszus közelségéből, s tele tüdővel szivhatja a szabad levegőt, nem tudja megszokni a csendet. Idege a zajhoz, lármához szokott — s hiányzik a gépek kattogása, dübörgése, az örökös és egy percre meg nem szünő láрма.

Igy van ezzel a munka embere is. Jól esne neki a két napos pihenő, szeretne is ünnepi hangulathoz jutni. De mire megszokja a csendet, vége van az ünnepnek, az arany szabadságnak, s kez-

dődik újra a robot. Hogy talál-e mégis valami poézist a munkás ember a karácsonyban? Bizony nem, ha csak azt nem veszi poétikus dolognak, hogy a két ünnep alatt éppen háromszor annyit költ el, mint rendesen.

Az ünnepek elveszett költészetéért a nagyvárosi embert a karácsony este kárpótolja. A karácsony estét megünneplik minden házban, a hol fellobog a családi szeretet lángja. Sőt az agglegény, a magános nőtlen ember is gyújt magának ilyenkor egy mécesest, a melynek pislogó fényébe belebámulva ábrándozik, gondolkodik a multról vagy a jövőről. A karácsony esték fehér költészetét még nem taposta el az élet — és pedig azért nem, mert ez első sorban a gyermekek ünnepe. És a míg a családok otthonát besugarazza egy kék szemű és szőghaju kis fruska, vagy egy eleven szemű fiu gondtalan és öntudatlan bája, addig mindig ünnep lesz a karácsony — s hallani fogjuk a názáreti Jézus megszületésének legendáját.

„Nagy karácsonyi vásár“ **Csáthy Ferencznél**
Debreczen legrégibb könyvkereskedésében
II. Egyháztér 2. szám

Valódi japán disztárgyak

Fali képek, diszkardok, virágvázák, tintatartók, nipppek stb. remek kivitelben olcsó árban kapható
Aozél Henrik modern antiqúariuma és papír kereskedésében Piac-utóza, ref. kistemplommal szemben. Telefon szám 595.

deleket ad ki Bécsből, hogy mit csináljunk és mit ne csináljunk mi magyarok. De sokkal veszedelmesebb egy másik osztrák tünet. Valóságos tudományos irodalmat fejlesztettek ki az osztrákok az öszmonarchia mellett. — Lázasan agítálnak, a külföldi sajtóban, különösen azzal érvelnek, hogy a nemzetközi béke csak egy bécsi centralparlamenttel lesz biztosítva. A mozgalom ma már túllépte a szerény határokat, sőt annyira a perfidia terén mozog, hogy ezt már bűnös könnyelműség nézni.

És mindez akkor történik, mikor a magyar kormány a lehető legnagyobb előzékenységgel szállítja Bécsnek azt, a mit szállítania kell. Ez a mi helyzetünk hü képe. Kifordítjuk a zsebünket Bécsnek, koldus náció leszünk, — a mellyel aztán könnyű lesz elbánni.

Mikor ma a harangok zúgása figyelmeztet bennünket arra, hogy a béke és szeretet ünnepe van, feldult lelki állapottal látjuk, hogy vetnek üszköt galád ellenségeink a nemzet házára. Nekünk küzdelmet és vihart hozott a karácsony, nem békességet és szeretetet. A fásult lelki nemzet különbözően látja ezt, — de annyira apáthiába mélyedt, hogy nem is él már. Nem is fogadkozunk, nem is bizunk már a boldogabb ünnepben — csak azt kérjük attól, hogy a ki a magyar nemzetet ezer éven át őrizte, gondozta, bátorította, az adjon új erőt ennek a népnek — öntsön lelkébe rajongó nagy hitet — próféta ihletését, hogy az utolsó órában megakadályozza azt, hogy ne legyen több ilyen magyar karácsony — ne ünnepeljen ez a nép úgy, a hogy eddig ünnepe.

S. B.

A karácsonyfák alatt egész halmaza fekszik az ajándékoknak, a mellyel meglepik egymást azok, a kiket valamely kapcsolás köt össze. Ha akadna olyan ember, a ki végig nézné ezeket az időleges házi kiállításokat érdekes dolgokat állapítana meg. Hogy lármázunk, hogy kiabálunk a magyar iparért — s a mikor egy esztendőben egyszer alkalmunk volna tekintélyes pénzüsszeget juttatni a magyar iparosoknak, vásárolunk bécsi diszmutárgyat cseh porcellánt, karlsbádi vázát, angol tárcát és francia babát. A magyar műiparos is ott van a karácsonyi piacon a maga diszes, izléses dolgaival — ez azonban nem kell senkinek. Mit tud a magyar iparos — el lehet az ő diszmutárgyait helyezni a szalonokban. Ej de hogy is lehet. A mi mágnás és nem mágnás hölgyeink lelkes hivi a tulipán mozgalomnak — tagjai a Tulipán Szövetség Magyar-Védő-egyletnek — de ha vásárlásról van szó, akkor már csak idegen portékát vesznek. Mert ez a sikk — vigye el az ördög a magyar ipart.

Debreczen szegényei.

Szabályrendelet a szegényekről.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, dec. 24.

Debreczen város szegényügye egész a legutóbbi időkig annyira rendetlen volt, hogy a tanács elsőrendű feladatának ismerte a kérdésnek sürgős megoldását. Oláh Károly kulturtanácsnok, aki már eddig is számos közintézménynek rendezését készítette elő, alapos tanulmányozás után elkészült a szegényügy megoldásának javaslatával.

A minap a jog és pénzügyi bizottság foglalkozott a tervezettel, amely felöleli ama munkatételen, vagyontalan és elaggott emberek dolgát, akik inségükben családi, vagy rokoni körben gondozást és ápolást nem találnak. A javaslat a szegényházak hatáskörét nem érinti, de beszámol az ezek rendeltetéséről, az oda való felvételről és segélyezésről.

Nevezetes része a javaslatnak az, hogy az idegen illetőségűek segélyezési összegét az illető községek terhére egykoron husz fillérben állapítja meg. — A szegényházakba csendes elmebetegeket is felvesznek, sőt árvákat is, akiknek nyomora miatt tartani lehet attól, hogy a bűn útjára térnek.

Kétféle segélyt nem ad a város. Akit pénzzel segít, azt nem veszik fel a szegényházba, vagy viszont. A szegényügyekben intézkedő fórumok a következők: A város közgyűlése a tanács, a szegényügyi bizottság, a gondnok és a pénzügyi biztos.

A javaslat ezután áttér arra, hogy az ellenőrzési jogot az elnök, főszámvevő és tisztviselő gyakorolják. Terjedelmes szakaszokban foglalkozik a javaslat a szegényház belső szervezetével, az élelmezéssel, a napi és ügyrenddel és a fegyelmi szabályokkal.

A közgyűlés a javaslattal még e hónapban foglalkozni fog. Rövidesen tehát ez a rendezetlen ügy is a rendes kerékvágásba terelődik ahogy már más nagyobb vidéki városban már régóta van.

Es a szegény hamupipőke a magyar ipar ott áll rongyos ruhában, szájalmat keltve. Ehezik minden városban, pedig nem szolgált rá.

Itt például Debreczenben a piacon egy egyszerű asztalos mester olyan pompás huszárokat, csikósokat, dandykat, kisasszonyokat farag ki kérges kezével, hogy gyönyörűség látni. Valóságos művészi dolgokat állít ki Csapó-utcai mozgó tárlatán. Az előkelő hölgyek és urak a kiknek pedig kötelessége volna felismerni a zsenialitást fitymálva haladnak el a rögtönzött tárlat mellett — úgy látszik csak a szegényeknek van józtlése — mert ezek nagy szeretettel vásárolják azt a mit a magyar iparos alkotott.

A politika egy kis operettel záródott le karácsony előtt. Wekerle és Polonyi Géza duelláltak. Magyarországon annyit irtak már a párbaj ellen, hogy annak egész irodalma van. Mindez azonban nem használt semmit, mert a porondon csak úgy viaskodnak a felek most is, mint

A bizottsági tagok szaporítása.

Nem javasolja a tanács.

Most közeleg a választói reform.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, dec. 24.

Esztendő előtt történt, hogy kezdeményező lépéseket tettek Debreczen városánál a törvényhatósági bizottsági tagok szaporítására. Az ügy a kezdet stádiumában megjárta valahányszor a belügyminiszteriumot is, a hol egy ideig gondolkodtak az elintézés felett.

Jó idő mulva előkerült ez a poros akta a belügyminiszteriumban s elküldték Debreczen városához. A tanács ezt az ügyet a decemberi közgyűlés elé viszi. Szó sincs róla, nagy szükség volna arra, hogy Debreczen parlamentjében minél több bizottsági tag intézze a város sorsát. A viszonyok megkívánják, hogy új erők, új emberek lüktetőbb életet vigyenek az adminisztrációba. A miniszter a városhoz intézett leiratában határozott állást nem foglal, hogy a maga részéről kívánja a bizottsági tagok létszámának szaporítását, annyit azonban kijelent, hogy a város vegye fontolóra a dolgot, gondolja meg, hogy előnyére fog-e válni a szaporítás a közügyek intézésénél.

A miniszter végül hivatkozik arra, hogy a rövidesen elkövetkező választói reform megvalósítása a módot megfogja adni erre Debreczen törvényhatóságának.

A tanács foglalkozott a kérdéssel s a magáévá tette a miniszter felfogásait. Nem javasolja a közgyűlésnek a bizottsági tagok szaporítását. Majd, ha az általános választói jog ideje elérkezik, a tanács megteszi új javaslatát a közgyűlésnek.

annak előtte. De ha még vagy két ilyen párbaj lesz, akkor csakugyan befelelegzik egyszer és mindenkorra a lovagiasságnak. Mert így még nem tették nevetségessé a lovagiasságot, mint most Wekerle és Polonyi.

Lovagiaskodni azért, hogy valaki félig levetkőzzék aztan ismét felöltözzék, igazán nevetségés dolog. Olyan súlyos inzultusok után, móka párbajt vívni nem illik komoly emberekhez. A kardokat megsuhogtatni a levegőben szép lovagi torna, de közben leengedni, s bocsanatot kérni, nevetségés. Miért nagyképűsködnek ezek az igen tisztelt urak? Ha folt esett a becsületen, forduljanak a bírósághoz, mert csak az dörthet objektive és pártatlanul.

Egy elégtétele azonban meg van a kegyelmes urak párbajából a szürke köznap embernek és ez az, hogy Wekerlét is, Polonyit is épen úgy be fogják esukni, mint más közönséges halandót. A két kegyelmes urnak ezt hozta karácsonyi ajándékkal a Jézuska.

Megkezdődött a nagy

ujévi vásár a Révész-féle Versenyáruházába (Csapó-utca 23. sz, hol eddig az elismert olcsó árakat teljesen leszállította Barchetek veszesek, trikók, selyem kendők, harisnyák, vasalt ingek, nyakkendők meglepő olcsón Szörme boák 1 frt. 25 Vasalt ingek, 95. Pártfogást kér tisztelettel Révész Lajos

De hogy mikor jön el az általános választói jog korszaka, azt talán még maga Andrassy Gyula gróf sem tudja.

Igy tehát Debreczen törvényhatósági bizottsági tagjainak szaporítása egyetöre ismét a poros polcra kerül.

A képviselőház munkarendje.
Január tizedikéig tart a karácsonyi szünet. A kormány úgy tervezi, hogy ezután elsőben letárgyalatja a már megkezdett kiegyezési javaslatokat, megválasztja a huszonegyes bankbizottságot, elintézteti a még függőben levő törvényjavaslatokat, köztük Günther több fontos javaslatát, azután pedig megkezdji a budget-vitát, a mely valószínűleg eltart egy hónapig. Közben a delegációk is megszavazzák a közös költségeket. A kormány köréből kiszivárgó hírek szerint nyárig az átmeneti kormány elintézi minden dolgát s ősszel rákerül a sor az általános választói jog letárgyalására, mivel a mostani parlament kiállítja a saját maga végrendeletét.

A kamara és az adóreform.

Előterjesztések — ujtások.

Ki kell köszörsülni a hibát.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, december 24.

A debreczeni kamara az új adótervezettel legutóbbi ülésében foglalkozott. Abban sok az ujtás — a kamara nézete szerint, de viszont sok a sérelem is. É sérélemek orvoslására a következőket ajánlja a miniszternek.

1. A létminimum magasabbra szabását, esetleg osztályozását, Budapestre 1200, a városokra 1000, egyéb helyekre 600 koronával.

2. A földadónak a többi adónemekhez képest való kontingentálását.

3. Az elérendő feleslegeknek adónemként az illető adókontingensek és kulcsok apasztására fordítását, különös és fokozott mértékben az ált. kereseti adónál, melynek apasztására a jövedelmi és kereseti adók összevont feleslege lenne fordítandó s földadónak a jövedelemadó volna kifejlesztendő.

4. A földadókataszter radikális ravi-zióját.

5. Tekintettel a házbéradó általánosodására, kulcsainak már eleve való le-
szállítást.

6. A jövedelmi adó fokozatos kulcsának a kis- és középjövedelmekre való enyhítését.

7. A szegényebb néposztályok adóterhét emelő rendelkezésének a tervezetből kihagyását. Ilyenek: az egy lakrészes házak házosztályadójának magasabbra kerekítése, a kezdőiparosok első két évi adókedvezményének elejtése, a darabszámra dolgozó iparosok kereseti adó alá vonása, a munkások közös háztartásból eredő együttes keresetének megadóztatása, a szolgálati járandóságoknál a lakbér- és uti stb. szolgálmányok jöv. adó alá vonása.

Emellett, bár szorosan és szövegileg nem függ össze a tárgyalt egyenesadó-tervezetekkel, de az étellel való szoros

összefüggés és a szegényebb néposztályok elviselhetlen teherömege szempontjából sürgös szükségét látja.

A fogyasztási adók rendezésének, a husra és ásványolajra vetett fogy. adók haladéktalan eltörlésével s többi nélkülözhetetlen élelmicikk fogy. adójának jelentékeny leszállításával.

Szükségét látja továbbá annak, hogy a hozadékokra és jövedelmekre alapított adórendszerünk mielőbb kiegészítessék a magasabb vagyonalapokra illeszkedő vagyoni és fokozatos örökségi adóval valamint annak, hogy a községi adóterhek alól magokat nagyrészt kiszabadított puszták és nagybirtokok az adókeretbe visszakergettessenek.

Végül tekintettel a család nevelésben rejlő rejlő nagy nemzeti érdekre, valamint a család fenntartókra ebből há-
ruló súlyos kötelekre az adózóknál a gyermekek száma arányában való csökkentését s viszont a családi köteleket kerülő közép és nagyobb adózóknál az adókules emelését szintén méltányosnak tartanók.

A kamara egyébként az adóreformról több ivre terjedő füzetet dolgozott ki, amelyet csinos könyv alakjában küldött szét a tagjai és az érdekeltek számára.

Épitkeznek az állam.

A katonai kincstár is.

A pályaudvar kibővítése

— Saját tudósítónktól —

Debreczen, december 24.

Az 1908. évi állami és közös költségvetések ezuttal Debreczent is közlő-
lő érdeklők. A magyar kormány által elő-
terjesztett költségvetésben a kereskedelemügyi tárca terhére 100 ezer korona van felvéve a debreczeni állomási épület kibővítésére.

A fejlődő kereskedelmi élet mindinkább hatalmas gőcpontot alkot Debreczenből, ami örvendetes jelenség. Ennek egyik dokumentuma az, hogy a mi hatalmas nagy állomási épületünket már is ki kell bővíteni. Ne hogy azt gondolja valaki, hogy az impozáns fő épületet fogják toldani foldozni. Ez az architektónikus szépségekben bővelkedő nagy épület még igen sokáig meg fog felelni rendeltetésének. A teher felvételi épületek kibővítéséről van szó, amelyek már nem képesek kielégíteni a közönség igényeit. A debreczeni üzletvezetőség sürgetésére rendelte el az építést a kereskedelemügyi miniszter, amelyhez már a tavasszal hozzá is fognak.

A másik építkezést a katonai kincstár végzi. A debreczeni közös hadseregbeli csapatoknak, a mint ismeretes nincs megfelelő élelmezési raktárak, pék műhelyük és irodai helyiségük. Az állomás parancsnokság e miatt már több ízben intézett felterjesztést a hadügyminiszterhez, a hol aztán az 1908 évi közös hadügyi költségvetésbe 200 ezer koronával felvették a debreczeni élelmezési raktár építését. Az építési munkálatokat itt is megkezdik már a tavasszal.

Egy harmadik állami építkezés is vajudik, a pénzügyi palota építésének kérdése. Ugy értesülünk, hogy január hónap folyamán már véget érnek a kormány és a város közötti tárgyalások. Ha ez tényleg így lesz, úgy rövid idő alatt Debreczen egy hatalmas modern palotával gazdagodik meg.

A dorogi adósikkasztás.

Pogácsás György ügye a vádtanács előtt.

Szabadelábra helyezik.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, decz. 24.

A dorogi adópénztári sikkasztás ügyében, mint ismeretes, Pogácsás György adópénztárnokot letartóztatta a csendőrség. Pogácsás jelenleg a királyi ügyészség fogházában van.

A vádlott védője, dr. Ozory István megfelebbezte az előzetes letartóztatást elrendelő végzést, s mint már jeleztük, a debreczeni kir. törvényszék vádtanácsa Pogácsás ügyével ma foglalkozott.

Ozory István dr. beadott kérelmében kijelentette, hogy Pogácsás szabadelábra helyezése esetén 10 ezer korona óvadékot tesz le.

A vádtanács az ügyet ma délután tárgyalta és kimondotta Pogácsás György szabadelábra helyezését, de kívánja, hogy a 10 ezer korona biztosíték Pogácsás ingatlanaira a m. kir. kincstár javára betábláztassék.

Ez az eljárás egy kissé hosszadalmas s így Pogácsás a karácsonyi ünnepeken még fogva marad. Ozory István egyébként megtette a lépéseket, hogy a telekkönyvi hatóság a bekebelezést eszközölje s így lehetséges, hogy az ünnepek után Pogácsást szabadelábra helyezik.

Egy vagy két korona.

Utazás egy vasuti vágány körül.

Elutasított kérelem.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, december 24.

Érdekes ügygel foglalkozott ma Debreczen város tanácsa. Egy vasuti vágány ügyéről volt szó, a melynek kocsi díját kérte leszállítani az Erzsébet gőzmalom. Mint ismeretes az Erzsébet gőzmalom a minap telepéhez iparvágány építését kérte a várostól. Az engedélyt megadta a közgyűlés azzal a kikötéssel, hogy minden vasuti teherkocsi után 2 koronát fizet a malom az építési költségek fedezésére. Mindez néhány hónap előtt történt. A vágányokon vigan gördültek a vasuti kocsik s az utóbbi időben a meguvekedett forgalom következtében sokkal több két korona járt volna a városnak, a kocsik

Budai cukrászdában

minden ujdonságok, saját készítményű hírneves Bonbonok és thea sütemények kaphatók.
Debreczen, Piacz-utca 9. szám.

A politikai helyzet.

Az önálló bank kérdése.

Paktum a horvátokkal.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, dec. 24.

A kormány pozíciója a kiegyezés és a kvóta tető alá hozásával és a horvát obstrukció letörésével rendkívüli módon megszilárdult. A hathónapos indemnity mellett a képviselőház tárgyalásai most már nyugodtabb mederben fognak folyni.

A bank ügy.

Wekerle miniszterelnök tudvalevőleg bejelentette tegnap a Háznak, hogy a legközelebbi érdemleges ülés napirendjére az önálló bank dolgában kiküldendő 21 tagú bizottság megválasztása tüzessék ki. Ez a körülmény bizonyítja, hogy a kormány a függetlenségi párt óhajának megfelelőleg komolyan akar foglalkozni az önálló bank kérdésével. Az Osztrák-Magyar Bank e hó 30-án közgyűlést tart, melyen dönteni fognak a fölött, hogy a bank kezden tárgyalásokat a két kormányval a bankszabadalom megnyitása dolgában. Ezen a közgyűlésen a bank vezetősége, — mint értesülünk — olyan nyilatkozatokot fog tenni, melyekből ki fog tűnni, hogy az Osztrák Magyar Bank el van készülve a magyar nemzeti bank felállításának lehetőségére. A 21 es parlamenti bizottság tárgyalásai párhuzamosan fognak folyni azokkal a tárgyalásokkal, amelyeket a két kormány az Osztrák-Magyar Bankkal folytatni fog. Ilyen körülmények között néhány hónap mulva dűlőre fog kerülni az önálló bank felállításának kérdése.

Erre annál is inkább szükség van, mert az önálló bank felállítására hosszabb előmunkálatokra van szükség, melyeknek 1910 elejéig okvetlenül befejezéshez kell jutniuk.

„Horvát testvéreink“.

A kormánynak egy másik gondja a horvát kérdés. Mint feltétlenül megbízható forrásból értesülünk, a miniszterelnök nem sok reménnyel néz a régi nemzeti párt feltámasztásának kísérlete elé. Valószínű, hogy a nemzeti párt a legközelebbi választásoknál teljesen eltűnik, az pedig bizonyos, hogy a mostani rezolúciós többségi pártok megszorodva fognak visszakerülni a parlamentbe. — Ilyen körülmények között tehát ismét előtérbe nyomul annak szüksége, hogy a kormánynak mégis csak a horvát-serb koalícióval kell valamelyes megegyezésre jutnia, ha a magyar képviselőház tanácskozásainak nyugodt menetét biztosítani akarja.

Maguk a horvátok is unják az örökös harcot és az utóbbi napokban nagyon hangzottak békés szándékaikat. A vasárnapi ülés alatt Wekerle és Supiló barátságosan beszélgettek egymással a kibontakozás felől és mint halljuk, az ünnepek után a miniszterelnök komoly tárgyalásokba fog kezdeni a horvátokkal valamelyes méltányos kompromisszum érdekében.

Karácsonyfa ünnepek.

Arvagyermekek öröme.

Hit és szeretet a kórházban.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, december 24.

Magasztos és lélekemelő ünnepekben gyönyörködhetett Debreczen jótékony közönsége tegnap a Stefánia és tanítói árvaház, ma pedig a közkórház karácsonyfa avatásán. Az idén szokatlanul nagy közönség élvezte az árvák és szegény betegek örömet s nagy anyagi áldozatokkal segítette elő a humánus célokat. Csaknem minden ajándékot Debreczen város közönsége adott az árvaházaknak. S e tekintetben is a jótékony nőgyelet vitte a vezetőserepet, amely szinte erejét meghaladó módon segíti a szegényeket és árvákat. De különösen tarthat számot az árvák halájára Sesztina Jenőné urnő, aki egy teljes öltözet ruhát vett a Stefánia lányárvaház minden kis lánykájának. A lefolyt ünnepekről következőket jelenti tudósítónk.

Ünnep a tanítói árvaházban.

Hétfőn délután tartotta meg az országos tanítói árvaház a karácsonyi ünnepeket szokatlanul nagy és előkelő közönség jelenlétében. Jelen voltak Weszprémy Zoltán főispán nejevel Kovács József polgármester és neje, Lestyán Ádorján kir. tanácsos, Varga Ferencné, Mayer Emilné, Sesztina Jenőné urnők, Fráter Imre az intézet orvosa stb.

Az ünnepély kezdete délután 4 órakor kezdődött a kicsinyek énekével, melyet Kelemen Mária tanítónő bámulatos precizitással tanított be. Majd zenéltek a növendékek, énekeltek, szavaltak. Elragadó volt a kis Illés Anna, aki született román leány, de oly gyönyörű szivrehatóan szavalt a Vörösmarty „Vén cigányát“ hogy szem nem maradt könnyek nélkül. Kozma László árvaházi igazgató tartott beszédet, különösen kiemelve azt, hogy soha Debreczen humánusabb célra nem adakozott, mint mikor nagy áldozatkészséggel megvetette alapját a tanítói árvaháznak. Ezután az ajándékokat osztották ki a kicsinyeknek. Mindeniknek jutott valami értékes: hegedű, könyvek. A szép ünnepség 6 órakor ért véget.

A kórházban.

A női belgyógyászat nagy termében volt felállítva a hatalmas karácsonyfa. Az ünnepség délután négy órakor vette kezdetét. A betegek elénekeltek a 92. zsoltárt „Te benned biztunk eleitől fogva“, mely után Jánosi Zoltán ret. lelkész beszélt betegekhez, hangsúlyozva azt a szeretetet, amely a hittel együtt az ember lelkét Istenhez annyira felemeli. Jánosi beszédére dr. Ujfalussy József a kórház főorvosa felelt, a betegek közül pedig Sipos Juszika és Nagy Józsa köszönték jöltevőik kegyességét, a kórház „kis fia“ Lecza Józsa pedig egy szép verset szavalt. Majd a szekbnél szebb ajándékokat vették át a betegek. Jelen voltak a kórházi orvosok és alkalmazottak családjaikkal, Kozma László árvaházi igazgató és Hertelendy Jenő árvaatya stb.

Stefánia árvaház ünnepe.

Igen szép és megható volt a Stefánia leány árvaház ünnepe, mely hétfőn délután 4 órakor vette kezdetét. Jelen voltak Veressné Szathmáry Teréz, a nőgyelet elnöke, Weszprémy Zoltán főispán és neje, Sesztina Jenőné, Konez Akos nőgyeleti titkár, S. Szabó József lelkész-tanár, a nőgyelet tb. titkára. A kis leánykák elénekeltek a 63-ik dicsőretet „Krisztus urunknak áldott születésén“ mely után S. Szabó József tartott ünnepi beszédet, buzdítva a kis árvalánykákat arra, hogy Isten után nemesszívű jöltevőiknek adjanak hálát. Majd Dobos Gizike imádkozott, Nagy Ilonka szavalt Szabolcska Mihály „Karácsonykor“ című költeményét és Róka Margitka, özv. Kósa Barnáné szép hangulatos és áhitatos versét a Karácsony estét. A kis lányok nevében Horváth Irénke intézett köszönő beszédet a nőgyelethez és Sesztina Jenőné urnőhöz, az árvaház felügyelő bizottsági tagjához, akinek különösen köszönte kis növendék társai nevében a szép és csinos ruhákat, melyeket karácsonyra csináltatott nekik. A szép ünnepség egy zsolttár eléneklésével ért véget.

Akiknek nincs Karácsonyuk.

Az élőhalottak világából.

Egy lépésre a halálhoz.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, dec. 24.

A debreceni közkórház egyik félreeső helyén, a halottas kamara közvetlen szomszédságában áll egy sárgára festett épület. Egyik részében nők, a másik részében férfiak vannak. Egyik rész vig, nevetős, boldognak látszik, a másik rész nagy ur, császárnak, grófnak véli magát és csodájára a nagy természetnek ez teszi őket beteggé, emberek közötti járásra veszedelmessé. Ebben a sárga pavillonban ápolják az elme-betegeket, akik nem várják, nem tudják, hogy ma Karácsony ünnepe van és akik nem érzik, hogy ma a szeretet napja virradt fel.

A debreceni közkórházban ezidő szerint 12 elme-beteg van. Hét férfi és öt nő. Köztük három debreceni. Az egyik férfit S. S.-nek hívják. Becsületes, jó ember volt. Foglalkozására nézve a szabó mesterséget űzte. Gyöngye természetében azonban nem bírta meg az élet ezer terhét és elméje elborult. E fájdalom hatása alatt dalol és olyan szépen, olyan keservesen, hogy még a köszívű ember is megsajnálná. Amellett politizál és társaival úgy beszél mint politikusokkal. Folyton készül ki, de azt hogy hol van ő maga, nem tudja.

A másik beteg egy fiatal ember. Alig 23—24 éves. K. J.-nek hívják, egyik volt debreceni kereskedő fia. Érdekes gondolatai vannak, folyton a nagyzás különféle nemei jelentkeznek rajta.

A debreceni leány-ápoltat G. J.-nek hívják. Szép leány. A szenvedés csupán

Senki ne vásároljon

addig könyvet, zeneművet, levélpapírt, vagy más hasonló cikket, míg előbb **Aozél Henrik antiquariumát** (Piacz-u. a ref. kistemplommal szemben) fel nem kereste, ahol minden e szakmába vágó cikkek mesés olcsó árban kaphatók. — Tessék próbát tenni. Telefon 575.

homlokán vont ráncot. Egyébként az arca nem árulná el hogy belől a legveszedelmesebb betegség csirázik és rombol. Szerelmes volt és csalódott. Ez a gondolat nem hagyja el sem nappal sem éjjel. Felretten álmában és akkor dühöng. Talán kárt is tenne magában, ha nem volna ápolója. Ha ajtó nyílik szerelmesét várja, lesi és ha az nem tért oda, akkor sir, zokog, míg mozdulni tud.

A többi ápolottnak is meg van a maga fix-ideája, de ezek kevésbé érdekesek, — szerencsétlen csendes tébolyodottak legnagyobb része paralitikus.

Naptárunkat most már minden előfizetőknek megküldtük, kérvén azokat kik hátralékban vannak, ezeknek is nyomban kézbesítettük, mihelyt tartozásaikat kiegyenlítik. *Uj előfizetők csak akkor kapják meg ezen az országban páratlanul álló ajándékunkat, ha 3 hónapra előre befizetnek.* Egyes példányt vevő olvasók a naptárt nem kapják. A ki tévedésből esetleg még nem kapta meg a „Debreczeni Független Ujság” nagy képes naptárát, az sziveskedjék bennünket értesíteni, a midőn is azt azonnal megküldjük.

UJDONSÁGOK.

Szerkesztőségi teletón sz. 339.

Szerkesztőségi ó.: d. e. 8—12 ó. a. 3 ó. éjjeli 2.
Szerkesztőség és kiadóhivatal Piacz-utca 47. sz.

— **Lapunk legközelebbi száma a karácsonyi ünnep miatt szombat reggel jelenik meg.**

— **Ünnepi istentiszteletek.** A karácsonyi ünnepek alatt a református templomokban a következő istentiszteletek tartatnak.

Karácsony első napján délelőtt a Nagytemplomban prédikál Dicsőfi József lelkész, agendázik Keeskeméti M. Lajos főgimn. tanár. Kistemplomban prédikál Szarka Boldizsár segédlelkész, agendázik Szabó Zoltán segédlelkész, Kossuth-utcai templomban prédikál K. Tóth Kálmán lelkész, agendázik Uray Sándor vallás-tanár, Ispótytemplomban prédikál Szele György lelkész, agendázik Nagy Vilmos tanítóképző-tanár, Csapó-kertben Kovács János népisk. felügyelő, Homok-kertben Bán István főiskolai szenior, Városi szegényházban Hajdu Zsigmond püspöki titkár.

Az ágostai hitv. evang. templomban Karácsony első napján d. e. 10 óra kor Materny Lajos főesperes végzi urvacsora osztással az istentiszteletet; d. u. 3 órakor prédikál Kutas Kálmán hittan-hallgató. Karácsony második napján d. e. 10 órakor Materny Lajos főesperes végzi az istentiszteletet urvacsora osztással; d. u. 3 órakor ima.

— **Ünnepi lapunk.** Negyven oldal terjedelemben jelenik meg lapunk mai száma. Olyan impozáns, szokatlanul súlyos tartalom ez, amely a vidéki sajtóban szinte páratlanul áll. A napi események krónikájának hűséges és pontos egybefoglalása mellett ezuttal gazdag szép-irodalmi mellékletet is kap az olvasó, a melynek tartalma a következő: Karácso-

nyi emlékek (vers) Szabolcska Mihály. Karácsony — Sipos Béla. Egy itju barátomnak (vers) Jánosi Zoltán. Régen és most. Pák Emil. Özvegy lesz a lelkem (vers) Bodor Aladár. Drágaság (csevegés) Hollósi Sándor. János gazda (vers) V. Nagy G. Debreczen népeisége különböző időkben. Zoltai Lajos. A legszebb dal (vers) Krüszelyi Erzsike. A szeretet költője — dr. Kardos Albert. Ősz — (vers) Vértesy Gyula. Tolonc uton. Zih Sándorné. Verssek. Kuthy Sándor. A Mikulás. Tassi Miklós. Holt vizeken. Szávay Zoltán. V. Nagy Gusztáv életéről — dr. Rác Lajos. Szabolcska Mihály és Debreczen. Debreczen kert város — Szántó Győző. Az óra (vers) Fényes Jenő.

— **Teljes tanácsülés** Ma délelőtt Weszprémy Zoltán főispán elnöke alatt teljes tanácsülés volt a városnál. Az ülésen közgyűlési tárgyakkal foglalkoztak.

— **Egy bécsi cég a szegény diákoknak.** A város tudvalevően a cserei magfákat Eisler és Brüder bécsi cégnek adta el. A szerződést a cég ma irta alá. Ez alkalmából a cég 100 koronát adott át Király Gyula tanácsnoknak, hogy a szegény debreczeni diákok között osztassa ki. A pénzt Oláh Károly kulturtanácsnok vette át, aki azt rendeltetési helyére juttatja.

— **A város közgyűlése.** Debreczen törvényhatósága ez évben e hó 28-án tartja meg rendes havi közgyűlését, amelynek tárgysorozatán 41 tárgy szerepel. Az érdekes ügyekből következőleg, lehetséges, hogy a közgyűlés két napig is elfog tartani. A napirenden több szabályrendelet szerepel, melyek közül bizonyára a szervezeti szabályzat fog nagy vitára okot adni. Lesz választás is a közgyűlésen.

— **Debreczen a szegényeknek.** Mint minden évben, úgy az idén is kiosztotta Debreczen városa rendes karácsonyi ajándékát a szegények között. A pénzosztás a városi istálló telepen történt amely alkalommal 600 koronával enyhítette a tanács a szegények nyomorát.

— **Petőfi dalkör estélye.** Január hó negyedikén inpozásnak ígérkező estélye lesz a Petőfi dalkörnek, amilyen a szokásos műsoron kívül Debreczen szép asszonyai és leányai teát, sonkát fognak fel-szolgálni. Lesz ezenkívül virágsátor, serpentin pavillon a teremben felállítva, a mely bizonyára éléké fogja tenni a dal-estélyt. A belépti díj teával és sonkával együtt 2 korona.

— **Dr. Szántó Sámuel gyászja.** Dr. Szántó Sámuel, a kölcsönsegélyező egyesület igazgatóját és kereskedelmi iskolai tanárt súlyos csapás érte. Felesége született Deutsch Ilka december hó 23-án hosszas szenvedés után meghalt. Dr. Szántónét szivbaja ölte meg. Temetése ma délután 2 órakor lesz. A család a gyászszesetről a következő értesítés adta ki: Mély fájdalomtól lesújtva, tört szívvel tudatjuk forrón szeretett áldott jó feleségemnek, önfeláldozó drága jó anyánknak, felejthetetlen nővérünknek, illetve sógor-nőnknek dr. Szántó Sámuelné szül. Deutsch Ilkának f. hó 23-án éjjeli 11 órakor, életének 40-ik, boldog bázasságának 20-ik évében, hosszu szenvedés után történt csöndes elhunytát. Drága halottunk hült tetemei f. hó 25-én délután 2

órákor fognak a Miklós utca 4. számú gyászháztól az izr. sirkertbe örök nyugalomra helyezettetni. Bánatos férje: Dr. Szántó Sámuel. Gyermekai: Béla, Mariska, József, Andor.

— **Tisztaság és közbiztonság.** A tél küszöbén állunk, sőt néhány fagyos éjszaka már teljes mértékben kioktatott bennünket, hogy benne vagyunk a tél kellő közepében. És ezzel feléled mindazon rendszabályok szükségessége, melyek a téli idő speciális velejárói. Ezen rendszabályok legelején áll a gyalogjárók tisztántartása. Akinek fejbetörés, vagy más könnyebb és súlyosabb természetű testi sértés juttatja eszébe a debreczeni gyalogjáróknél uralkodó állapotokat rettegve gondol arra, vajjon az idén másképp lesz-e? Leghelyesebb volna, hogy mivel a háztulajdonosok nem teljesítik kellő mértékben a járdatisztítás kötelességét, teljesíttesse azt a város és szedjen azért bizonyos megfelelő díjat a háztulajdonosoktól. Nagyon üdvös lenne, ha valamiképen nyélbe üt-nék ezt a dolgot. Szívesen vennék a háztulajdonosok, akik aránylag olcsó pénzért megszabadulnának a járdatisztítás gondjaitól, szívesen vennék a járókelők, akiket nem fenyegetne minden lépésüknél a bal-estet veszélye és végül szívesen vennék a munkások is, mert a nagy munkahiány mellett ez a reggelenkénti alkalmazás is egy csomót némi keresethez segítene.

— **Kiderített sörtolvajlás.** Neumann Soma Széchényi-utcai sörkereskedő már régebben tapasztalta, hogy sörkész-lete napról-napra fogy és pedig tolvajok közreműködése folytán. Figyelni kezdte az esetet és a tolvajt Nagy István személyében elcsipte. Nagy István be is ismerte a lopást. Azt názonként üzte. A kár 300 400 korona.

— **Mellbelőtte a játszótársát.** Kovács József együtt játszad-zott Korom István barátjával Kar-utca 8. szám alatti lakásukon. Játék köz-ben elővettek egy hat lövetű revolvert, amely eközben elsült és a Kovács József jobb mellébe furódott. A go'yó jelentéktelen sérülést okozott. Bent ápolják a kózkórházban.

— **A Segítő asztaltársaság** a következő adományokat jutatta kezeim-hez: A siketnémáknak 30 kor. A mentő-egyesületnek 30 kor. Az ev. ref. nőegylet-nek 20 kor. A róm. kath. nőegyletnek 20 kor. Az izr. nőegyletnek 20 kor. Az 1848/49-iki honvédeknek 30 kor. A pin-cér szakiskolának 20 kor. A Székely tár-saságnak 20 kor. Összesen 190 korona, mely összeget az illetékes helyre juttattam, Jó indulatu szives pártfogásukért fogadják a segítették nevében hálás köszönetemet Oláh Károly tanácsnok.

— **Meglopott oseléd.** Vojtek Erzsébet cselédet tegnap meglopták. Három ingét lopták el. A rendőrségnél megtette a feljelentést.

— **Nyugtázás.** A helybeli gazdál-kodó ifjuság folyó hó 21-én a Bika-szálló disztermébeu fényesen sikerült táncmulat-ságot tartott, melynek tiszta jövedelmét eleve jótékony célra, a siketnémák javára szánták. E címen érkezett hozzám 100 korona, mely összeget midőn nyilvánosan is nyugtázok, egyben érte szegény tanít-ványaim nevében hálás köszönetemet fe-jezem ki Gácsér József.

Tulhalmozott raktár miatt

Férfi- női és gyermek cipőket, valamint csizmákat, kalap, sapka és férfi divattárukat **bámulatos ol-
osó árban lehet beszerezni Révész
Zsigmondnál** Városi bérház. →

— **A B**
tere. A Kos
Szilveszter
következő mű
Béla zenekar
Sándortól.

Csikóbrös k
Olasz népdal
től. a) Romá
kiséret mel
Boros Feren
ábránd. Fér
Előadják Pa
Boros Feren
tagjai. Falu
chingtől. El
tombola, azu

— **Ka**
szórakozást
nést keltő n

— **A**
ország egye
karácsonyi
Tele van az
déseket köz
Tájékoztat
gáról. A l
jobban dom
az uttörő vá
elé tüzött.
késztsége
van. A lap
Samu tőzsd
kaphatók 2

— **A I**
let estélye
cseny első
Veres Tóni
mellett dal
50 f. Előre

— **Ny**
is Letzter
terme Pia
ház.

— **Cz**
lást elfogad
Széchényi r

— **A**
dék tárgyak
katholikus
Zsolttarak a
választékba
sági iratok
árakon. Te
pirkeresked

— **Az**
a vasutal
második
tezet Ren
rok lesz
minden em
Az ajtónál
sertés. Gov
árny oldals
A szórakoz
igen szép
ítélet drán
igen mulat
den vasárn
uj műsorol
tel Reik J

— **M**
temények

— **K**
csonyfára
kaphatók
üzletébe P

— **P**
január 5-é
tása. Hala

— **M**
(Bignió-fé
friss áruv

— **N**
bizalmuka

— **A Kossuth dalkör Szilvesztere.** A Kossuth dalkör december 31-ikén Szilveszter estélyt rendez a Bikában a következő műsorral. Nyitány. Előadja Kiss Béla zenekara. Csokonai dalok Mácsay Sándortól. a) Tihanyi Echohoz. b) A Csikóbbőrös kulacshoz. Előadja a dalkör. Olasz népdalok. Kettős dal Gaál Ferencz-től. a) Románz. b) Balkarolla. Zongora kíséret mellett előadják Fatoni Béla és Boros Ferencz a Dalkör tagjai. Magyar ábránd. Férfi négyes Thern Károlytól. Előadják Fantoni Béla, Kőkert Gusztáv, Boros Ferencz és Grad Reszó a Dalkör tagjai. Falu végén kurta korema. Wuschingtól. Előadja a Dalkör. Műsor után tombola, azután táncz.

— **Karácsonykor** a legkellemesebb szórakozást nyújtja Letzter József feltűnést keltő művészi fényképírákora.

— **A Magyar Könyv Újság** az ország egyetlen könyvismertető lapjának karácsonyi száma tartalmas és változatos. Tele van az irodalmat és művészeti kérdéseket közlő érdekes cikkekkel. Tájékoztató a könyvpiac minden újdonságáról. A lap minden száma jobban és jobban domborítja ki programját, melyet az uttörő vállalkozás megindulásakor maga elé tűzött. A Magyar Könyv Újság szerkesztősége és kiadóhivatala Debreczenben van. A lap egyes példányai egyedül Nagy Samu tőzsdéjében a városház épületben kaphatók 20 fillérért.

— **A Debreczeni Munkás Dalegylet** estélye. A Munkás Dalegylet karácsony első napján a Bika dísztermében, Veres Tóni zenekarának közreműködése mellett dalestélyt tart. Belépő díj 1 kor 50 f. Előre váltva 1 kor. 30 fill.

— **Nyitva van az ünnepek alatt is Letzter József fényképészeti műterme Piac-utca 44. Dr. Ujfalussy ház.**

— **Czibabalom taritást** és hangozást elfogadok mérsékelt árért. Lakásom: Széchenyi utca 8 szám (Vad István).

— **A legmaradandóbb** becsü ajánléktárgyak imakönyvek, református, és katolikusok számára. Valamint debreczeni Zsoltárok a legkülönfélébb kötésekben nagy választékban kaphatók. Levélpapírok ifjúsági iratok képmes könyvek a legolcsóbb árakon. Telegdi K. L. utóda könyv és papirkereskedésében Városház épület.

— **Az ingyen Villamos színházba** a vasutal szemben. **Karácsony első és második napján eddig még nem létezett Rendkívüli szenzációs műsorok lesznek bemutatva.** Egy pillantás minden emeletbe. A majom mint auguszt. Az ajtónáló szerencsétlensége. A tánczó sertés. Gov bock és a rézbőrűek. Az élet árny oldalai. A rozsló jelölt fehéremű. A szórakozót szemfényvesztő, Crisantomok igen szép színes képek. Egy téves hírói itélet dráma. Stern a fényképész előtt igen mulató. A közönség kíváncsára minden vasárnap 3 órától kezdve szenzációs új műsorok lesznek bemutatva. Tisztelettel Reik J.

— **Magyar, francia, angol teasütemények** Kontsek Gézánál kaphatók.

— **Karácsonyfa díszek** és Karácsonyfára való czukorkák feltűnő olcsón kaphatók Máyer Jenő fűszer és csemégek üzletében Piac és Széchenyi-u. sarok.

— **Perozel Carola** táncziskolájában január 5-én kezdődik az új kolonok tanítása. Haladók, kezdők és esti kolonok.

Mélyen tisztelt vevőimet van szerencsém értesíteni, hogy **Hatvan-u. 5. szám alatt** a (Bignió-féle házban) kizárólag **czukorka, déli gyümölcs és fűszer üzletet** nyitottam, melyet friss áruval berendeztem és a legszolidabb kiszolgálással t. vevőimet biztosítom.

Nem mulaszthatom el ez alkalommal évtizedeken át irántam taasított igazán megtisztelő bizalmukat megköszönni.

Gyermekek és felnőtteknek. Beiratkozni lehet bármely időben Szent-Anna-u. 22. Boszton különórák egész nap.

— **Megérkeztek** a legszebb karácsonyi ajándékok. Óra-, ékszer-, ezüst újdonságok utólrhetetlenül olcsó árakon Löfkovits Arthur Magyarország legnagyobb ékszer üzletében Debreczen.

— **Bélyeggyűjtőknek ingen fontos:** Legritkább bélyegek óriás mennyiségben most érkeztek a Harmathy könyvüzletébe, s azok Seuf szerint fél áron és negyed áron kaphatók. Fűvészkert-u. 14.

— **Menyasszonyi, névnap és alkalmi ajándék tárgyak a legelőnyösebben Mentze Henrik áruházában kapható.**

— **Senki ne vásároljon** addig a míg Aczél Henrik modern antiquáriumát könyv zenemű és papirkereskedését Piac-utca a ref. kistemplommal szemben fel nem kereste, a hol mindennemű képes könyvek, ifjúsági iratok, levélpapír dobozok olcsó gramophonok stb. stb. mesés olcsó árban kaphatók. Karácsonyi és újévi képes levelezőlapok óriási választékban. Telefon szám 575. Tessék a kirakatomat megtekinteni.

— **Kugler czukorkák** eredeti csomagolásban 1/2 és 1 kilogramos fadobozokban, valamint színházi papircsomagokban kaphatók a Hegedüs és Sándor cézegnél Kossuth-utca 11.

— **Dr. Gálbory Sámuel** bőrkór nemzeti betegségek szakorvosa (specialista) rendel d. e. 9-11 ig. d. u. 2-3-ig Degenfeld-tér 3.

— **Le késet a vonatról,** vagy le késet volna, ha nem Kopár órásnál Hatvan-utczán hagyja óráját javítani, aki specialista inga- és zsebórák javításában.

— **Szabó-féle pármal ibolya-szappan a szappanok ideálja.** Rendkívül kellemes, lágy habzása, finom ibolya-illatú s bőrpuhító hatása olyan hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Készíti Szabó Béla pipereszappangyáros Miskolcson. Darabja 80 fillérért kapható: Debreczenben Jóna és Jóna, Rácz Herman droguistáknál, Márton Gyula, Kontsek Géza, Kontsek Kornél, Benyáts E., Komlóssy L., Mentze H., Kálnai L., Füstös D., üzletében. Ujfehértón Trón Gyulánál, H.-Szoboszlón Köner Bélánál.

A kötelesség áldozata.

Szerencsétlenség a vasutnál.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, december 24.

A debreczeni vasuti állomáson tegnap szerencsétlenség történt. Egy kötelességét teljesítő vasuti munkást ért komoly kimenetelű beleset. A szerencsétlenül járt munkást Tarsay Antalnak hívták, már huzamosabb idő óta áll a vasut szolgálatában.

Tegnap tolatásnál segédkezett és egy vigyázatlan pillanatban egyik mozgásban levő kocsi jobb lába fejét összetörte. Tarsay eszméletlenül esett össze, s az állomásfőnökség a mentőket hívta a szerencsétlenhez, a kik beszállították a közkórházba.

Itt jobblábszárát bekötötték és a beteget ápolás alá vették. Tarsay Antal állapota nagyon veszélyes. A rendőrségnek az állomás főnökség bejelentette az esetet, mely a vizsgálat megindítása iránt nyomban intézkedett. Valószínű azonban,

hogy a szerencsétlenségért senkit sem terhel a felelősség, és azt csak a szerencsétlenül járt vigyázatlansága okozta.

Tegnap megkísérlették kihallgatását, de öntudatlan állapota miatt nem sikerült.

Fegyházra ítelt ügyvéd.

Kreutzer István dr. bűnpere.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, dec. 24.

Dr. Kreutzer István bűnügye tegnapi tárgyalásán az utolsó szó Kreutzert illette meg, aki valóságos védbeszédet mondott mentségére.

Heinével kezdte beszédét, azzal a Heinével — ugymond — aki midőn a halálos agyán feküdt, odament hozzá egy lelkész és azt mondta neki:

Gyónj meg és a jó isten is meg fog bocsátani neked.

Heinet ekkor sem hagyta el sarkazmusa s ezt felelte:

— Miért ne bocsájtana meg, hisz neki ez a foglalkozása. Ugyanigy vagyok én a királyi ügyészséggel, amelynek szintén ez a foglalkozása. Az ügyész is folyton azt mondja:

J'accuse! s amelyet Kozma Sándor nagy szelleme elhagyott egészen, s ezzel végzett az ügyészséggel. Így állok én itt a törvényszék előtt az öregségtől megtépett kis Dávid, csupán egyedül a memóriájára támaszkodva a hatalmas Soul előtt.

Az autodafé ideje lejárt. A magyar megérti az idők jelentőségét és eldobja a III. Béla alatt Görögországból becsempesztett írásbeliséget és elfogadja a bizonyítékok szabad mérlegelése tanát.

A magyar közéletnek hátgerince 1000 éven át mindig független magyar bírő kar volt. Nem vagyok Theseus, nincs mellettem sem Ariadne sem Phaedra és ezért nem megyek be a paragrafusok utvestőjébe. Nem foglalkozom az orvosszakértők véleményével. Nem viszek baglyot Athénbe.

Ezután részletesen foglalkozik a vádpontokkal s azokat megcáfolni igyekszik. Végül felmentő ítéletet kér.

Szepessy bíró az ítélethirdetést ma délelőttre tűzte ki.

A bíróság 11 órakor hirdette ki az ítéletet.

Dr. Kreutzer Istvánt három évi fegyházra ítélte. Ebből tizenhárom hónapot a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vett.

Az utolsó akkord.

Elszakadt a hur örökre.

Halál a kávéházban.

— Saját tudósítónktól. —

Nyiregyháza, dec. 24.

Nyiregyházáról jelentik: A Korona kávéház kivilágított terméből esténként a cigányok édes bus és lármás vig nótájuk messze kihallatszik a csendes éjszakába. És tegnap este egy disszonáns hang vegyült ebbe a harmónikus muzsikába. Eltörtött egy hegedű, lepattantak róla a hurrak, és gazdája végigvágódott a földön — meghalt.

Tisztelettel

Kohn Henrik.

A kávéházi vendégek a nagy zajra ijedten ugráltak fel és egy perc alatt körülállták a szegény kontrás holtestét.

Meghalt. Benoz Gyulának egy taggal kisebb lesz a zenekara, 5 apró rajkónak nem lesz apja, egy szegény asszonynak nem lesz férje, támasza, fentartója,

Berki András az a szerencsétlen zenesz, aki tegnap este egy örökkéig tartó sztrájkba lépett. A hegedűje árván maradt, ő már nem muzsikál nekünk többet.

Tegnap este 9 órakor vig zeneszó mellett hirtelen feljajdult, forró vérsugár szökött ki a száján és elvágódott. Az első mentést Spargnanapáne Teofil dr. honvéd ezredorvos nyújtotta a szerencsétlen cigánynak, aki éppen a kávéházban időzött, de eredménytelenül. Berki András két perc múlva halott volt. Halálának okát csak a boncolás fogja megállapítani.

TAVIRATOR.

A delegációk ülése.

Budapest, december 24. A delegációk legközelebbi ülésüket február második felében tartják. Január 20-án ülésezni fog a hadügyi és külügyi albizottság, amelyen a közös miniszterek mondják el expozéjukat. A tengerészeti albizottság tanulmányi kirándulást fog tenni Pólába.

Megölte a sógorát.

Déva, december 24. Czukor Emil dévai kereskedő összeveszett a sógorával, mert az rosszul bánt a feleségével. Veszekedés közben Czukor lelőtte sógorát. A gyilkost letartóztatták.

Egy házaspár tragédiája.

Ruttká, dec. 24. Znió községben kigyulladt a vasút melletti vendéglő. A tűz oly gyorsan terjedt el, hogy a vendéglős és felesége bent égett.

A dánosi gyilkosok.

Budapest, dec. 24. A budapesti vizsgálóbíró befűzte a dánosi rablógyilkosság ügyében a vizsgálatot. A csendőrök a napokban öt cigányasszonyt tartóztattak le, a kinnél sok pénz volt. Ezt a pénzt egy fél év óta hiába keresi a csendőrség, végre most reá talált.

A maffia áldozata.

Petrozsén, dec. 24. Ma egyik vendéglő udvarán egy olasz munkás hullájára bukkantak, a kit meggyilkoltak. Nevét és származását nem tudták megállapítani, de mert a petrozsényi bányában sok olasz munkás van, valószínű, hogy a meggyilkolt vérbosszu áldozata.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Elitelték a boltok rémét.

Két büntügyi főtárgyalás.

A törvényszék büntetőtanácsa Tóby István bíró elnöke alatt két büntügyet tárgyalat tegnap. Az egyik büntügyben egy rovott multu, többszörösen elitelt betörő volt a vádlott, akit a törvényszék ezúttal is kemény büntetésben részesített. A másik büntügy szereplője vesztegetés bűntettével volt vádolva.

Tudósításunk itt következik:

Megrögzött tolvaj.

Igazi típusa a vérbeli gonosztevőknek Grünblatt Rezső bűszörményi születésű foglalkozás nélküli csavargó. Állandó lakója a fogháznak és börtönnek, a hova minduntalan elkövetett lopásai és betörései miatt viszik be.

A jeles firma, a mult hó 6-án Révész Lajos Kossuth-utcai üzlete ajtajából, a reklámnak kitett árukból 20 méteres végvásznat ellopott. A lopást azonban észrevették és Grünblatt Dezsőt lefűllették.

A tegnapi főtárgyaláson nem tagadta tettét, mire a törvényszék, tekintve hogy többszörösen büntetve volt 9 hónapi börtönre ítélte. Az ítélet jogerős.

EGYLET.

Az izraelita nőgyűlés 1907 év
Dec. 14 iki pokol estélyén felülfizettek: Fleischmann Mór 20 korona, Forrai Ernő 20 korona, Fischbein Ignác, Fleischman Sándor, Frigyesi Jenő urak 17-17 koronát, Dr. Balkányi Miklós ur 15 kor. Glück Venczel (Budapest) Dr. Lukács Emil, Molnár Antal urak 14-14 kor. Dr. Varga elemér ur 12 kor. Bárány Samu (Szatmár) Bárány Mór urak 11-11 kor. Fried Emil, öz. Berger Henrikné, Dr. Engel Ignác, Falk Lajos, Berger Mór, Fisch Ignác, Fürst Ödön, Dr. Fejér Ferenc, Dr. Grosz Pál, Harstein Péter, Hartstein Samu, Kandel Ferenc, id. Kardos László, Dr. Kardos Samu, Dr. Kola János, Dr. Löfkovits Márton, Ligeti Ödön, Márk Endre, Mihalovits Jenő, Moskovits Adolf, Dr. Nyiri Ernő, Dr. Popper Alajos, Rochlitz Ignác, (Pallag) Stern József, Weisz Jónás (Heves) urak 10-10 koronát Áron Jenő, Dr. Farkas Ignác, Dr. Freund Jenő, Dr. Gábor Jenő, Kovács Gyula, Lichtschein Mózes, Kallós Ignác, Dr. Magyar Simon, Molnár Ernő, Pákozdy Sándor, Dr. Révi Nándor, Reich Viktor, Reiner Mór, Sipes Dezső, Dr. Spitz Lipót, Dr. Vajda József, Dr. Weinberger Sándor urak 7-7 koronát. Gara Alajos, Grósz Nagy Ferenc, Dr. Hegedüs Jenő, Hochfelder Jakab, Kröncvitz Ignác, Dr. Leitner Adolf, Dr. Popper Mór, Rosenfeld Salamon urak 6-6 koronát. Dr. Balazs Bertalan, Benedek János dr, Brenner Lajos, Fisch Lajos, Dr. Gutfreund Sámuel, Goldblatt Jakab, (Mátészalka) Fischer Adolf, Hirschfeld Armin, Kenyeres Károly, Kaufman Izidorné, (Nagykároly) Mandel Samu, Nagy Jakab, Preizer Salamonné, Schnek Leóné, N. N. Ungár Jenő, Szántó Győző urak 5-5 koronát. Bergel Dániel, Bleyer Mór, Borsos Kata, Emerich Arnold, Hajnal Samu, Lusztig Károly, Lövy Armin, Dr. Hütter

Károly, May Andor, Dr. Nágel Zsigmond, Porubszky Jenő, Rác Béla, Rosenberg Simon, Steinberger Salamon, Dr. Strelinger Győző, Somossy László, Dr. Weisz Bernát urak, Ujhelyi Andrásné urnő 4-4 koronát. Dankó Béla, Fischer Emánuelné, Gelberger Dávid, Kovács Aladár, Propper Miklós, Strompf Miklós, Linner Tibor, Varga József urak 3-3 koronát. Gyémánt Samu, FlammMázton, Forrai József, Holländer József, Halmágyi Sámuel, Körner Adolf, Kaszanyitzky Andor, Mandel Jenő, Mandel Lipót, Pavlovits Károly, Pavlovits Sándor, Rosenberg Emil, Szabó Kálmán, Steiner Manó, Sárvány Jenő, Szabó Henrik, Rózsa Ilonka, Tihanyi László, Tóth Béla, Tórcsik József, N. N. urak 2-2 koronát. Godányi Dezső, Györffy Sándor, Halmágyi László, Spitz Ferenc urak 1-1 koronát Buffethez adakoztak. Bleyer Mórné, Bárány Mórné, Balkányi Edéu, Balkányi Miklósné, Adler Józsefné, Balázs Bertalanné, Dr. Burger Péterné, Békés Lajosné, Czako Zsigmondné, Darvas Izidorné, Berger Andorné, Berger Mórné, Balla Jenőné, Debreczeni Jenőné, Emerich Arnolpné, Dr. Freund Jenőné, Fürst Ödöné, Fisch Lajosné, Fisch Ignácné, Gara Alajosné, Geiger Simonné, Halmágyi Józsefné, Hegedüs Sándorné, Hollander Adolfné, Holländer Józsefné, Harstein Sámuelné, Dr. Kardos Samuné, Kardos Albertné, Dr. Kenyeres Elekné, Kenyeres Károlyné, Kálnai Lipótné, Harstein Józsefné, Hajnal Samuné, Grósz Nagy Ferencné, Lederer Miksáné, Fischbein Hermina, Ligeti Ödöné, Meisels Vilmosné, Lusztig Károlyné, Lukács Arminné, Moskovits Jenőné, Nagy Jakabné Nagy Sándorné, Ormódy Lajosné, Dr. Popper Alajosné, Dr. Popper Mórné, Reichman Arminné, Riesz Lipótné, Rosenfeld Salamonné, Steinberger Adolfné, Szöllösi Rezsőné, Ungár Jenőné, Wiener Adolfné, Stern Józsefné, Dr. Weisz Bernátné, Márkus Miksáné, Turay Frigyesné, Váradí Ilonka (Dr. Szász Adolfné, Dr. Strelinger Győzőné, Hevesi Gyuláné, Dr. Fejér Ferencné, Rosinger Józsefné, Dr. Hegedüs Jenőné) rnők.

divatos arany nyakláncz szivvel

a legjutányosabb árban Halász Nándor

ékszerésznél

DEBRECZEN, Piacz-u. 24. szám.

Telefon 210.

Telefon 210.

Földes és Vajner

elektrotechnikai vállalata

Debreczen nagytrafik udvar.

Legolcsóbban és szakszerűen készítenek villamos világítás és oróátviteli berendezéseket, házi és magán telefonok, villanycsengők berendezését és karbantartását, villany-, benzin- hőlég és nyersolaj motorok javítását, orvosi fizikai műszerek készítését és javítását és minden e szakba vágó legkomplikáltabb munkákat.

Játék és ajándék tárgyak

Nincs alkalmasabb

legolcsóbban kaphatók Piacz-utca 56. sz. alatti bazárban, mert ezen szakmában ez az üzlet legkissebb kiadásokkal vezetődik

karácsonyi és újévi ajándék férfiak részére, mint egy szép valódi tajték pipa vagy szilka reldkivül nagy választékban kapható Schwarcz pipánál a város házával szemben. Ugyanott fényképező gépek is igen jutányosan kaphatók. >>>><<<<

1907. KARÁCSONY. 1907.

Karácsonyi emlékek.

Karácsony ünnepe édes közelében:

Bűbájos ígézet jálszadozik vélem.

Ezer édes emlék rajzik át fölöttem.

Egész gyermekkorom itt zsong körülöttem.

E lájt minden este ünnep volt mindlunk.

Minden alkonyatra templom lett a házunk.

Együtt imádkoztunk, együtt énekeltünk.

Fehér angyalszárnyak szálldoslok felettünk!

Csodás története a szent éjszakának.

Édes anyánk ajkán nem látszott csodának.

És mi estelenként — Jézuskára várván, —

Ott aludtunk el mind Bellehem halárán!

S az utolsó este, Karácsony estéjén

— Nincs szentebb öröm a gyermek örömenél, —

Éreztük az égnek hozzánk hajolását,

A magas mennyország minden boldogságát.

... Karácsony bűbája, Karácsony estéje:

Úgy szállj be most is a szívem közepébe.

Hozz egy-két sugarat abból a világból,

Gyermekkori hitem tündér világából!

Szabolcska Mihály.

Karácsony.

Háboru van most a nagy világban, könyörtelen emberirtó harc. A kenyérért s a létért való szörnyű küzdelemben ezrek hullanak el naponta, — akiknek segítségkiáltását nem hallja meg a harcoló tömeg. A küzdők sorában ott áll a magyar globus népe. Küzdve küzd a mindennap létért — multjából, erős

nagy tradícióiból meríti a hitet, hogy fennmaradjon, hogy szét ne züllyék s a mikor ilyen nagy csatákat vív, belső ellenségek is támadják hitványul, orozva, rontó, bomlasztó, pusztító szándékkal.

Béke és szeretet ünnepe volt hajdan a magyar karácsony — ma már nem az. A názáreti Jézus, az emberek emberének megszületésének nevezetes napja ma már fegyverszünetet sem jelent. A felzúgó templomi ének akkordja összevegyül a piacon tülekedő tömeg ordításával — minden van itt, csak béke és szeretet nincs.

A magyar nép, mely híres volt hazaszeretetről és vallásosságáról, karácsony ünnepén nem a templomokat keresi fel, hanem az internacionale vörös lobogója alatt kongresszusokra megy, ahol megtanulja, hogy a haza fogalma nevetséges örület, a nemzeti érzés ostoba frázis, a magyar föld szeretete, megbecsülése egyenlő a latifundiumos urak jobbágyi szolgálatával. És a forrongó, a tanulatlan, de azért fogékony lelkek beszívják ezt a mérget s a magyarság szigetein felburjánzik az internacionale agitátorainak vetése s a magyar faj pusztul, gyöngül. A nemzet érverését folyton gyöngítik a belső támadások,

vérpiros, vihar színben kel fel minden reggel a nap, haragosan bukik alá alkonyatkor.

Hogy a valóság sötét képeit elfedjük szemünk elől, csalóka fényvel áztatjuk magunk. Mikor egy tengerjáró hajó néhány száz munkást vissza hoz a magyar földre, örömmel írjuk a vezércikkeket, hogy belső elvérzésünknek utját állottuk, a magyar faj kivándorlása megszűnt. És ugyanakkor az óriás hajók háromszor annyi magyart visznek ki az újvilágba. Elkeseredett komor embereket, akik nem éneklék a Szózatot, sőt vissza sem tekintenek a magyar partok felé, ahol nyomoruságban, inségben volt osztályrészük.

Béke és szeretet — ugyan ki ismeri ma ezt a gyönyörű karácsonyi jelszót. Az ország szívében épen karácsony hetében intézik legvadabb támadásaikat a magyar nemzet ellen ellenségeink. Arcunk piros a szegénytől, öklünk emelkedik, de lesujtani nem szabad, — egy erősebb, egy nagyobb hatalom, a melynek járma alatt nyögünk, int, hogy csend legyen — és mi csendben türjük meggyalázásunkat.

Eszményeink romokban hevernek, ideáljaink megcsufolva, beszenyezve, a mult emlékei lettek.

A Ganz-gyár szerepe az elektrotechnika fejlődés-történetében.

A tudomány haladásáról a nagyközönség rendszerint egyes nagy emberek neveivel kapcsolatosan vesz tudomást. A dolgok mélyére hatolva azonban azt látjuk, hogy hábár az eredmény rendszerint egyes nagy emberek nevéhez fűződik, az eredmény előkészítésén egész generációk dolgoztak.

A tudományok által feltárt igazságoknak és törvényeknek a gyakorlati élet számára való birtokba vétele és felhasználása a mérnökök és technikusok feladata. Ekként voltunk az elektrotechnikában is.

A tudomány emberei Davy, Farady, Arago, Oersted már a mult század elején felderítették azokat a törvényeket, a melyeknek az elektromosság hódol. Mégis egy teljes félszázadnak kellett betelnie, míg ezeket a tudományos igazságokat a gyakorlat számára hasznot hozókká sikerült tenni. Mert hiszen tudjuk, hogy a tulajdonképeni gyakorlati elektrotechnika gyermek-évei csak a mult század hetvenes éveivel kezdődtek.

A gyakorlati elektrotechnika fejlődésének történetében a magyar Ganz-gyár fényes nevet vívott ki magának.

Nem a sovinizmus szól belőlem, mert

hisz oly igazság ez, a melyet a külföld sem kísérlett meg soha tőlünk elvitatni.

Meg vagyok arról győződve, hogy nagy közönségünk még sincs eléggé tudatában ennek a körülménynek. Feladatunkul tűztem ki tehát, hogy a következőkben rámutassak azokra a mérőföldet jelző találmányokra és ujtásokra, melyekkel a Ganz-gyár az emberiséget gazdagította.

Első helyen említendő az elektromos távátvitel kérdésének megoldása a parallel kapcsolt transzformátorok révén. Ez a találmány a Ziperowsky-Déry-Blathy nevekhez fűződik. A mikor az 1885. budapesti országos kiállítás alkalmával a kiállítás területének elektromos megvilágításával legelőször sikerült e rendszert a közönségnek bemutatni, ez akkor valóságos csodaszámbe ment. Mert hiszen nagy dologról volt szó. Sikerült megoldani azt a kérdést, hogy a fogyasztás helyétől távol eső helyen pl. valamely vizierőnek felhasználásával, magas feszültséggel termelt elektromos energiát, melyet aránylag vékony drótkeresztszettel lehet tova vezetni, a fogyasztás színhelyén letranszformálják a fogyasztás igényeinek megfelelő alacsony feszültségre.

Mindjárt az 1885. kiállítás után építette meg a Ganz-gyár e rendszer alapján a Luzern-i, Treviso-i és a Római elektromos telepeket. A római elektromos telepmás szempontból is fontos az elektrotech-

nika történetében. Mérnökök, tanárok és tudósok nagy garral bizonyították, hogy hábár a váltakozó áram segítségével sikerült az elektromos erőátvitel problémáját a Ganz-gyárnak megoldania, annak idején való állításuk szerint ez a rendszer nem terjedhet el általánosságban, mert szerintök a váltakozó áramu generátorok parallel kapcsolása, vagyis több generátornak egy és ugyanarra a hálózatra való együttműködése teljesen keresztül vihetetlen.

Fényesen rácafoltt erre Bláthy Ottó Titusz, a Ganz-gyár jelenlegi egyik igazgatója, a mikor Rómában ez előtt mintegy 20 esztendővel legelőször sikerült elektromos generátorokat parallel kapcsolnia.

Siemens Werner, a világhírű elektrotechnikus személyesen akart meggyőződni, vajjon igaz-e a hír és a mikor annak igaz voltáról önszemével meggyőződést szerzett, a bámulat naiv hangján azt monddta, hogy ha nem látta volna ezt a csodálatos dolgot, akkor soh'se hitte volna el.

Ezen óriási horderejű találmánynak gyakorlatba vétele után a nagy találmányok terén bizonyos stagnatio állott be az elektrotechnikában. Esztendőök hosszu sorára volt szükség, a mig ezek a nagy alkotások tért tudtak hódítani abban a mértékben, mint a minő azokat megillette. Ez az idő a lassu fejlődés és tökéletesítés korszaka volt. Ebben az időben létesítette

És mi — mint az Oceán kis szigete — várjuk, hogy egy hatalmas erupció mikor temet el bennünket örökre, mikor törli ki nevünket az élők sorából.

Megváltóra volna szüksége ennek a nemzetnek. Egy új názáreti Jézusra, akinek próféta lelke, lángoló indulatja, ereje felrázná ezt a nemzetet, és átvezetné a lelki tisztulás nagy proceduráján. De eljön-e a Megváltó, felharsan-e szózata, a melynek ereje új életet öntene a nemzet testébe.

A kigyuló karácsonyi gyertyák fényénél, a szeretet nagy ünnepén visszagondolva a názáreti ember csodás történetére, hinnünk kell, hogy lesz még egy megváltója a magyarnak, aki mindazt kivívja, a melyért Rákóczy, Kossuth a hatalanság keserű kenyerét ették, a miért vérrrel öntözték ez ország rónáit, a melyért rajongó ihlettel áldozták fel életüket a nemzet martírjai. El kell jönni — bizonyosan el is jön ez a Megváltó, hogy annyi gyászos és bus karácsony után legyen már egyszer a magyar nemzetnek is zavartalan, békés és boldog ünnepe.

Sipos Béla.

Egy ifjú barátomnak.

Tenéked minden tetszik a világon,
Csak egy nem tetszik, a halál.
Birkózik elméd e szörnyű titokkal
És a nyitjára nem talál.

Ha majd nem tetszik semmi a világon:
Majd tetszik akkor a halál.
Megbékül elméd ez édes titokkal
S nyitjára mingyárt rá talál.

Jánosi Zoltán.

Régen és most.

Mikor Bagdi Pista megzörgette Krómy Gyuri ablakát, ez úgy érezte magát, mintha valami nehéz álból rebbent volna tel.

— Csakhogy itt vagy, majd megölt az unalom.

— Engem is az hozott hozzád. Kerten majdesak agyonütjük az estét. Karácsony este volt.

Mindaketten nőtlén emberek voltak. Pista még elég fiatal, de Gyuri már nem haragudott meg ha szürkülő fejére való tekintettel agglegény számba vették.

A kályhában vígan szerzegett a tűz, az alig pár lépés garzonlakást hatalmukba vették a füstfellegek. Az ő ajkukon pedig megeredt a beszéd.

De nem úgy mint máskor. Mások órákig is elévődtek egymáson, most mintha va-ami ónsulylyal ránehezkedett volna kedélyükre. Lassu, vontatott volt a társalgás. Nem volt gondolatuk, nem akadt ötletük.

Mindaketten megérezték ezt. A tettejett jókedvet nem lehet palástolni. Meglátszik az arczon, hangon. Rosszabb, mint a zavartalan szomorúság.

Elég a hozzá, hogy Bagdi Pista is Krómy Gyuri is azon vették észre magukat, hogy kalappal, bottal a kezükben indulnak kifelé az ajtón.

Anélkül, hogy mondták volna egymásnak, tudták mindaketten hová mennek. Oda hol pohár cseng, vig zene szól és fényes széken trónol a kávéház divája. A léhaságok templomába, a kávéházba...

Hogy mi történt ott benn? Az, ami ilyen helyen máskor is szokott.

Elég az hozzá, hogy reggel öt felé járt az idő, mikor a két jó barát jó éjszakát mondott és Krómy Gyuri Bagdi Pista karjára támaszkodva elindultak haza felé.

Mikor az utcára kiléptek nagy sokaság jött velük szembe. Nem tudták mi ez, mégis kihuzták magukat mint egy Molinári huszár. A templomból jövők voltak, s kitértek a két éjszakai alak elől.

Hány év mult el ezután, nem tudni. Éppen elég ahhoz, hogy Bagdi Pista megnősüljön és két aranyfürtű babának atyja legyen.

Ismét karácsony-est van.

Künn fehér lepellel takarva minden. Belőle egy-egy darab a fák ágaira akasztva, hogy kárpótolva legyenek az elvesztett lombokért. Végtelen csend és nyugalom ül mindenben, melyet csak az ereszekekről lezuhanó jégcsapok recsegése zavar meg. Mintha az ég is megirigyelné ezt a nyugalmat, hópelyheket kerget a szél a levegőben.

Benn a gyermekszobából lárma hallatszik. Bagdi Pista leült gyermekei közé. Kártyavárat épít nekik. Mikor már majdnem mind fel van rakva, egy kártya félre csuszik és összeomlik az egész vár. A gyermekek jóízű kacagnak. A kisleányka odamegy atyjához, megöleli és kéri, építse fel újra a várat. A fiu már türelmellenőbb.

— Apukám, mikor jön már az angyal?

— Majdha harangoznak.

— Hát hogy tud az az angyal anyi házhoz elmenni?

— Tudod kis fiam, az Istenkének sok angyala van, meg az angyaloknak szárnyuk is van.

A beszélgetés végére a mama is előkerül. Ő volt ma az angyal, miudjárt meg is szólal a másik szobából a csengettyű. Az apa fiát, az anya leánykáját vezeti az aranyos karácsonyfához. A gyermekek szólni sem tudnak az ámulattól.

Tágranyilt szemekkel nézik a fényben uszó fát. Azután odalépnek hozzá, s egyikük egy aranyalmát, másikuk egy narancsot ragad meg. Majd észreveszik a fa alá rakott ajándékokat és megkezdi az osztzkodást. Ez már nem megy beszéd és lárma nélkül.

— A babát én kértem a Jézuskától!

— A huszár meg a ló az enyém!

Közben-közben vitástügyek is merülnek fel, melyet a szülők boldogságtól könnyes arczczal intéznek el.

Azután a gyermekek nyugalomra térnek. De nem tudnak elaludni, amíg a mama a babát, a fiunak meg a huszárt melléje nem fekteti.

A szülők azután még sokáig elbeszélgetnek. Egyenként elmondják, amiket gyermekeiken észrevettek. A benyomásokot, melyeket reájuk a szent-est tett.

a Ganz-gyár, többek között Szentpétervár, Bécs, Velence, Palermo, Drezda, Köln, Amsterdam, Valparaiso, Montevideo, Melbourne elektromos művét.

A 90-es évek végén megint egy óriási szabású alkotásával vonta magára a Ganz-gyár az egész művelt világ figyelmét. Az olasz kormány ugyanis internacionális pályázatot hirdetett egy felső itáliai 110 kilométer hosszú gőzüzemű, nagyforgalmu vasutjának elektromos üzemre való átalakítására. Olaszország ugyanis szén-szegény ország, de vizerőkbe bővelkedik. Olaszország nemzetgazdasági érdeke volt tehát, hogy vizerőit a vasutak vontatási céljaira fel tudja használni. A problémát megoldotta a Ganz-gyár a világhírűvé vált Valtellina-vasutnak elektromos üzemre való átalakításával.

A mikor a híres Simplon alagutat a közel multban megnyitották, melyben a forgalmat a füst kiküszöbölésére elektromos lokomotivokkal bonyolítják le, úgy az első utat a Ganz-gyár Valtellina-lokomotivjai tették meg az alagutban.

De azóta sem vesztette el a Ganz-gyár vezető szerepét. Sikerült ugyanis legújabbban olyan generatorokat szerkesztetnie, a melyek direkte 30,000 volt feszültségű váltakozó áramot termelnek. Többek között 4 ilyen generatort szállított a Ganz-féle villamossági r. t. a manojlovaci dalmáciai elektromos mű részére. Ennek

a műnek teljesítő képessége 24000 tényleges lóerő. A hajtóerőt a vizerő szolgáltatja, 100 méter esés és másodpercenkénti 21 m³ vízmennyiséggel. Az áramot fejlesztő telep 4 gépegységből áll, egyenként 6000 lóerő teljesítménnyel. A turbínák direkt kapcsolással hajtják a generatorokat. A 30,000 voltos váltakozó áramot 40 kilométeres távvezeték segítségével tova-vezetik és 30,000 voltról mintegy 50 voltra letranszformálva, az acetylén-gyártáshoz szükséges karbidnak és műtrágyának elektrothermikus uton való előállítására használják fel.

Hazai viszonyainkra való tekintettel röviden be akarok számolni a Ganz-gyárnak az elektrotechnika elterjedése körül kivívott még egy másik érdeméről is, a mely inkább közgazdasági, mint műszaki jellemű. Magyar városaink legnagyobb része hosszú időn keresztül ugyszólván kizárólagosan koncessziós alapon létesített elektromos telepeket, mert félt a befektetéssel járó üzleti kockázattól. Evvel számot vetve honosította meg nálunk a Ganz-gyár dr. Hoór Mór igazgató kezdeményezésére az üzembérleti formát. Amikor ugyanis a magyar városoknak javaslatot tett a Ganz-gyár arra vonatkozólag, hogy saját regiejükben építsenek elektromos műveket és az erre vonatkozó tervet és ajánlatot jövedelmezőségi számítással egészítette ki, a városok rendre azt a kérdést

intézték, minő szavatosságot vállal a gyár az iránt, hogy a jövedelmezőségi számításban kivetett eredmények tényleg be fognak-e állani. A válasz csak az lehetett, hogy jövedelmezőségi garanciát csak az esetben vállalhat a vállalkozó, ha az üzem vitelével megbízatik.

Az üzembérletnek ugyanis az a lényege, hogy a város saját számlájára építeti meg az elektromos művet és a mű megépítéséhez szükséges tőkét 50 esztendő ammortizacionális kölcsön útján szerzi meg. Az üzembérlet bérbe veszi az elektromos telepet, fedezi az összes üzemköltségeket és bérösszeg gyanánt azt az annuitást fizeti a városnak, melyet a város az ammortizacionális kölcsön fejében a banknak fizetni tartozik. Evvel szemben természetesen az elektromos mű összes bevételei az üzembérlet illetik, a nyereséget pedig felosztják a város és a vállalkozó között.

E bérleti formula révén hazánk olyan városai, a melyek különben aligha létesítettek volna elektromos telepet, nagyon könnyen elhatározhatták magukat az elektromos mű létesítésére.

A legutóbbi években 30—40 elektromos mű létesült ilyen bérleti alapon. Hogy ez közgazdasági szempontból mily horderevel bír, annak részletes magyarázatától eltekintek.

A Ganz-gyár bérlet elektromos tele-

Érzik, ha Istennek és elmen

Az meg a dülő to Eppen midőn a léptekkel ki. A v ismerik, Gyula. Az annál e

Öa

Csókna, Komor b Úgy gyá

Eláson t Öröksége Pompáz

Mint ékl A forró Minden

Rejtve s Bórra Száz du

Ifjú raj Mit nag Nem, f

Csuddi Királyi Emléke

S te dt Melybü Téged,

Egy él Leször Gyász

Igy. M Megké En a

pein ket t konc első kere hogy való díján a fo

más lám 3 év lám mol kat

AI

tek mé szo lég me vis ma tat

Érzik, hogy nagy hálával tartoznak az Istennek ezért a boldogságért. Felkelnek és elmennek éjfélimisére a templomba.

Az isteniszolgálatnak nem várták meg a végét. Féltek az ilyenkor előforduló tolongástól, s azért előbb jöttek ki. Éppen egyik vendéglő előtt haladtak, midőn az ajtó megnyílik, s azon ingatag léptekkel egy ötven év körüli férfi jön ki. A villanyfényénél mindakatten megismerik, s egyszerre mondják: Krómy Gyula.

Azután nem szólnak semmit, hanem annál erősebben simulnak egymáshoz...

Pák Emil.

Özvegy lesz a lelkem.

*Csóknak, mosolynak özvegye lesz ajkam.
Komor bánatba öllöttem lelkem,
Úgy gyászolok meg, óh csókolatlan.*

*Elásom minden kincsemet, elásom,
Örökségem, mit büszkén mulogattam
Pompázi többé senkisémet lásom.*

*Mint ékkövet az ércfoglalatlából,
A forró vért lopázt és rubintot,
Minden mosolygást letépek ajkamról.*

*Rejtve szőtt álmok selyem függönyében,
Bíborra tört meg a nap rideg jénye...
Szűz álmok selyme! Szép volt. S most letépek.*

*Ifjú rajongás csuda nagy gyémántja,
Mit nagyszülék és mondái dícsérnek...
Nem, jól ne tűzőn más a homlokára!*

*Csudái hősi kornak, hübb szíveknek,
Királyi érzek, mind, mind sírba átlak,
Emlékek, kincsek, mind, mind eltemettek.*

*S te áldott átkos nagyigéző serleg,
Melyből szerelmek kéjét itta ajkam,
Téged, gyötrő kincs, legmélyebbrel vetlek.*

*Egy élet kincse, kéje, könye, vágya...
Leszöröm mind, mind, maradjon a lelkem
Gyászolva téged fekete ruhába.*

*Igy. Másé sem lesz, ha neked nem adtam.
Mégkéselt álmom, tilos álmódásom,
En a te lelked özvegye maradtam.*

Bodor Aladár.

DRÁGASÁG,

vagy

Egy aktuális kérdés czélszerű megoldása.

— Csevegés. —

Drágaság, koplalás, éhezés, csend, majd hangos jajpanasz, tiltakozó gyűlések, interpelláció a t. házban, anketézés, közöskönyha, drágaság. A láncolat im, befejezve s mi — elülről kezdhjük a koplalást.

Olim ideje óta sem foglalkoztatta oly élénken a gyomorkérdés az emberiséget, vagy élve az általánosan használt kifejezéssel, a népesség széles rétegét. En azonban kacagva nézem az éhezőket, mert az én gyomrom jól ki van bélelve. Eltekintve attól, hogy a réz még nem élelmészeti cikk, nem született még egy oly leleményes feltaláló, ki az alumíniumot ruházati célra fel tudta volna dolgozni, a juta és kender árai napról napra hanyatlanak azon egyszerű oknál fogva, hogy a zsákok és zsebek mindinkább szükségtelemmé válnak; a fogvájó iránt is napról napra kisebb az érdeklődés ellenben a többi háztartási cikkek árai vigan szökdecselnek felfelé mint az alpesi zerge!

A míg mindenki ezen vigasztalan helyzetben — mint mondani szokás — sopánkodik és sir, én a drágaságot az előrehaladás egyik föltételének látom, mert ez által gyors lépéssel haladunk az ideálizmus felé, mint azt a görög-bölcsök mondták, közeledünk az isteni hasonlósághoz!

Nemde, ez paradoxonnak tűnik? Azonban korántsem az, mint azt különben a következőkben bebizonyítom. Mire van az embernek első sorban szüksége? Először élelemre, majd ruházatra és végül lakásra. Ha ezen létfentartáshoz okvetlen szükséges dolgok drágulását bölcsen ki tudjuk számítani és kis nélkülözés által azokról leszokni: kétszeres örömmünk leend: először, hogy árhajásároknak egy kis fittyet hányunk, másodsor Diogénessé vedlik, akiknek még a világhódító Nagy Sándor sem tudott semmit ajándékozni.

A hus? Azt mondják megfizethetetlen. És nemcsak itt a városban, hanem már

már a legkisebb faluban is felhangzik ez a panaszos hang. Jó lenne már ha a végén volnánk! Ugy látszik azonban, hogy eddig elé még jó távol vagyunk attól, mert a még igen élénk kereslet folytán a szegény, sajnálatra méltó mészáros és hentes urak kényszerítve vannak a hus árakat emelni. Mit cselekedhetnek tehát azok, akiknek nem telik husra? A drága szükséglet olcsó erénnyé változtatják és lemondanak a husélvezetről, az azonban semmi esetre nem oly nehéz mint első pillanatban látszik!

A népesség széles rétege — bocsánat a kifejezésért, de én is minden második sorban olvasom — különben is kénytelen lemondani arról, hogy minden vasárnap tyuk legyen a fazékában, de minden más hus élvezetéről is. A másik része az emberiségnek meg önként megveti minden földi állat hüvelyét. Mj magyarak példának okáért nem szeretik a kutya és az ürgehus, noha annak izletesség ellen mit sem mondhatunk. A harci paripa husát, dacára, hogy már keresett fogyasztási cikk — ami már az áremelkedését is maga után vonta, — nem mindenki tudja enni. Az ürüpecsenye, csak igen elenyésző kis szerepet játszik nálunk, míg a hidegvérű angoloknál, amint ezt több regényben olvastam, ugyszólván nélkülözhetetlen fogyasztási cikk. Tehát: egy lépést kell csak előre tennünk és játszunk mosollyal inthetünk bucsut a marhahusnak. Halakat, nálunk Magyarországon, — sajnos — csak belépti jeggyel lehet fogni, s a szárnyasok legfeljebb a hölgyek kálapjain láthatók már!

Az ilyen teljes lemondás a természethez hoz közel bennünket. Az ember fogazata szerint — már t. i. az akinek még van — a növényevők csoportjához tartozik és csak a kultúra igen alacsony fokán álló népek élnek halászat és vadászatból, mert nem ismerik a mezőgazdaságot.

A hinduk, és mindenek előtt azok papjai a bráhmánok, egy negyed milliárd ember megvetik a hus és földgömbünk eme legszelidebb népe megfajtette a problémát és bölcselkedésünk ma már a görög filozophia méhe... A derék Sokrates visszautasíthatta a macedon király kecsgetető ajánlatát, mivel napi eledelül

pein sokkal kedvezőbb üzleti eredményeket tud elérni, mint a minőket a régebbi koncessziós telepek értek el. Oka ennek első sorban a helyes tarifa-politikában keresendő, de abban a körülményben is, hogy a magánberendezéseknek olcsó áron való eszközölésével és az árammérték bérleti díjának elengedésével helyes irányba terelte a fogyasztók acquirálását.

A kolozsvári elektromos mőhöz p. o. másfélévi üzem után mintegy 20.000 magánlámpa, az esztergomi elektromos mőhöz 3 évi üzem után mintegy 8.000 magánlámpa van hozzákapsolva. Ezek a számok olyan ékesen beszélnek, hogy azokat kommentálni felesleges.

Jakobovits Dániel
gépészmérnök.

Alföldi Takarékpénztár Debrecenben.

Ez intézet immár 35 éves multra tekinthet vissza, mely idő alatt fokozott mértékben működött közre piacunk és a szomszédos vármegyék hiteligenyeinek kielégítésében. Az által pedig, hogy a Pesti magyar kereskedelmi bankkal szoros üzleti viszonyba lépett az ország egyik leghatalmasabb pénzügyi csoportjába kapcsolatot be.

A folyó év elején sikerrel véghezvitt tőke felemelés után az intézet saját tőkét meghaladják az 1.700.000. koronát, betétei pedig jóval fölülmulják az öt milliót.

A lefolyt esztendő alatt a nemzetközi pénzpiacz oly súlyos válság alatt szenvedett, melyhez hasonlóra az utóbbi évtizedek történetében hiába keresünk példát. Ehhez járult a sokáig tartó bizonytalanság a kiegyezés kérdésében, a rossz termés és közlekedési eszközeink elégtelensége, melyek súlyos megpróbáltatásoknak tették ki környékünk kereskedő- és gazda világát és nagy akadályul szolgáltak az ipari tevékenység előmozdításában is. Ilyen körülmények között nagy óvatosságra volt szükség a kihelyezéseknél. Tekintettel arra, hogy az Alföldi Takarékpénztár eddig is szigoruan szolid elvek szerint vezette ügyeit és kockázatos vállalatokba nem bocsátkozott, ügyfeleinek az eddigi keretekben mozgó hiteligenyeit változatlanul kielégíthette és a válság által okozott, piaczunkon is előfordult néhány fizetésképtelenség az Alföldi Takarékpénztárnak nem okozott veszteséget.

Az Alföldi Takarékpénztár által alapított három környékbeli intézet u. m. Kábai takarékpénztár, Nádudvari takarékpénztár és Hajdunánási gazdasági bank ugyanezen elvek szerint tett eleget környéke gazdasági igényeinek, s minden

tekintetben kielégíti ezen alapításokhoz fűzött várakozásokat.

Üzletági közül különösen kiemeljük Raktárvállalatát, mely közvetlen vágánynyal van összekötve a vasutal és a melyet mind fokozottabb mértékben vesz igénybe egy beraktározás, mint előlegezés céljából a környék kereskedő- és gazda társadalmá.

Az intézet kebelében működő hitelrészegylet ez évben is emelkedő forgalom mellett működött és mind szélesebb körben veszik igénybe ezen egyesület előnyös hiteleit. Ugyanez áll az intézet Könyviselői hitelrészeg csoportjára nézve is, melynek tagjai nyugdíjogosult állami, megyei, városi tisztviselők aránylag nagy összegű, olcsó kölcsönökhöz jutnak, csekély havi törlesztés mellett, és így módot találnak arra, hogy adósságaikat convertálják.

Bár a kihelyezések a fent vázolt körülménynél fogva nem mutatnak nagyobb emelkedést a múlt év adataihoz képest, rövid lejáratu és megfelelő haszonnal gyorsan lebonyolított transzactiók forgalma jelentékenyen emelkedett ez évben, és így remélhető, hogy a folyó üzleti évre a felemelt alaptőke után is a múlt évnek megfelelő osztalék fog jutni a részvényeseknek, a tartalékalapnak szokásos dotátója mellett.

Az intézetnek 22 tisztviselője és három hivataloszója van.

elég volt neki csekély árpadara, melynek értéke — igaz csak annak idején — 15 egész fillér vala, és ezen egyszerű étkezési mód mellett kora legbölcsebb embere volt. A kínaiak és japánok fő eledele a rizs, és ez nem gátolta előbbieket, hogy az európaiak előtt jóval előbb az iránytűt és puszkaport feltalálják és utóbbiakat, hogy Európa egyik leghatásosabb és legtöbb hust fogyasztó népét — nevét nem kell említenem — megverje.

Tehát: a hus nemcsak, hogy nélkülözhetetlen, hanem kultur ellenes.

Azonban az ember nemcsak hussal él, és a többi háztartási cikk is megdrágult. Így első sorban a tej: Igaz, csak egy elfogult idealista táplálkozik pusztán tejjel, aki talán nem is tudja, hogy létezik egy galaktométer, magyarul, — tejszínmérő — mely eszköz arra jó, hogy megvizsgálhatjuk, hogy a tej mennyi zsírtartalommal bír. Dacára a görög névnek sem a görögök, sem pedig a középkor nem ismerte ezen találmányt. Igaz, hogy a szükség teszi az embert leleményessé. Akkor még a tehénnek is volt becsülete, és untig elég volt egy gyenge nyomás, hogy tiszta, isten teremtette zsírtartalommal bíró tejet nyerjünk. Ma már a svájci tehének is elromlottak és tejuket csak vízzel hígítva szállítják.

A tisztelt nyaraló közönség dacára, hogy ki lesz adva az utasítás, hogy frissen fejt tejet hozzanak, egy kékes színű folyadékot kap drága pénzért. Nem szükséges tehát ezért tehenet tartani e drága világban, hanem vegyünk egy bizonyos mennyiségű vizet, és csepegtessünk belé egy néhány csepp — de ne túl sok — tiszta tejet, akkor ugyan azt a folyadékot kapjuk mint a nyaraló publikum. Ez volna a nehéz kezdet, ha már most minden nap több és több vizet és kevesebb tejet veszünk, úgy csakhamar leszokunk a tejről is. Hányan vannak még ma, akik tudják milyen is a tiszta tej íze? mi városiak semmi esetre nem!

Ó, boldog szép idők, mikor még hires volt a magyar zsemle! Ma csak a nótában létezik az a bizonyos kerek zsemle, mely nem fér a zsebembe! Rég eltűnt, továszallt idők, midőn a zsemle az a szeretett szőke gyermek tette izletessé reggelinket. Ma helyébe egy barna valamit

ehetünk, az is oly kicsi, hogy rövidlátó ember meg sem látja.

Vaj? Négy korona egy kiló. Nevetéses! Midőn száz év előtt a kontinens zárlat következtében a gyarmat kávé ára drágább lett, egy leleményes német feltalálta a cikkoriát és nini, csodák esodája ma minden magyar honpolgár és honleány — akár milyen párti — élvezettel fogyasztja a cikkoriával vegyített kávé. Így találták fel a margarint, de az a gondolat, hogy használata folytán a természetnek fordítunk hátat, elfelejteti velünk igazi ízét. Szín- és használati értéke megfelel a tehén gyártmányának... A Kunerol, Zereseol és még sok más — olgyeddül a Lyzol nem pótolják tehát a vaját és így könnyen nélkülözhetjük. Önállóságunk teljes büszkeségétől óvezve gunyolhatjuk tehát az árhaszárokat. Külömben is mire való az a sok zsír? Minek segítünk elő Marienbádot? Sok zsír egészségtelen és tekintettel, hogy mi sem vagyunk césárok, minek legyen környezetünk az? Melesleg megjegyzem, hogy tévedett Cézár annak idején. Nem a madárhusu cinárná legényektől kell félni, hanem inkább a hájas hentes és mészáros uraktól, pékektől, e tutti quanti.

Tojás! Ó mily vágyva várom a mesterséges tojásfehérnye feltalálójának megszületését. A tojás külömben sem egészséges. Ha lágy úgy utáljuk, míg keményen az orvosok tiltják. Nem kell tehát ezért sem álmatlan éjszakákat töltönnünk. Amint tehát látni való, háztartásunk eljutott oda minden panasz és nélkülözés nélkül, hogy konyhapénzünkkel kijövünk, és most már elértük az isteni hasonlatosságot!

De mi történjék a ruházattal? Földrajzi fekvésünkkel fogva sajnos nem vehetjük fel a versenyt Tahiti boldog lakóival, vagy a bantu négerekkel, akik ugyan ezen szélességi fok alatt laknak, mint pl. Budapest. Fokozott igényeink mellett, melyek napról napra növekednek, törvényeink sem engedik meg, hogy Adám atyánk és Eva anyánk egyszerű öltözékét használjuk, de eltekintve ettől, a nélkülözhetetlen függőfalevél talán nem is teremne meg szerény országunkban! Egy kis akarattal azonban könnyen segíthetnénk a bajon. Így ha a mélyen tisztelt hölgyek szép magas és széles kalapjaikat

télen kissé kimélnék, úgy nyáron megtakarítanánk nap- és esőernyőt venni.

Mi férfiak tegyük ki fejünket az idő viszontagságainak, ha van bennök valami vagy sem. A mi fejünk is megkérgeződne, mint az egyiptomiaké, kikről azt mondja Herodot, hogy oly kemények voltak, hogy a perzsák kardja megsorbult rajtuk. A kopasz fejteknek sem kellene félniök, nem lenne többé sima fej! Dobjuk tehát el kalapjainkat, melyek nyáron külömben is túl nehezek. Ha a divat akarata teljesül, miért ne teljesülne az erős elhatározás? A 10—12 korona amennyiben egy valamire való kalap kerül, meg volna ily módon takarítva.

Mily célszerű divat lenne, ha állatbőrbe öltöznénk? A szőrme áru ma ugyanis közkedvelt és például egy birkabőr sába egy egész tót nemzedéknek elegendő téli és nyári öltözéknek. Így aztán télen, bőrünkbe bujva vigyorogva nézhetnénk a hideg kandallóra és megtakarítanánk a drága szenet. És mennyi időt nyernénk az öltözködésnél... melyet aztán szellemi művelődésre használhatnánk fel!...

Hogy mennyit tudnánk megtakarítani lakáson, azt helyszűke miatt nem mondhatom el. Mire való tehát a sok kinlódás?, minek matrac, rézágy? Pihenjünk ki magunkat deszkából összevert ágyon, vagy a pusztai földön mint a vitéz spártaiak, fürdjünk mint azok a szabadban, nem kell tehát szoba, gőzfürdő! Egészségünknek teszünk ez által kitünő szolgálatot. El, a sok szükségtelen berendezéssel, Diogénész is eldobta serlegét, midőn megpillantá, hogy egy ifju kezéből iszik vizet, kinek lakása egy üres hordó vala és így nézett szembe egy világhódítóval!

Amint tehát ezen történelmi példák is mutatják, javaslataim semmi esetre nem légből kapottak. Egy kis önuralom, nélkülözés, amihez természetesen első sorban szilárd jellem szükséges, igényeinkről fokozatosan le tudunk mondani. C'est le premier pas qui coûte. A drágaság ily módon megszűnik és mi, mint Sokrates mondta, teljes igénytelenségünk folytán Istenhez leszünk hasonlóak.

Csak most jut eszembe, nem-e járhatnánk így mint az egyszeri ló, melyet gazdája koplalásra akarta rászoktatni és

A Félix-fürdő téli kurája.

Nagyvárad mellett, Pece Szent Márton községben van egy általánosan kedvelt gyógyhely, a Félix-fürdő. Az északkeleti vidék közönsége, eltekintve a Királyhágó lakosságától, régóta keresi fel ezt a kiváló fürdőhelyet, a melynek vize sok-sok ezer embernek adott már enyhülést. A közönség szeretete egyre fokozódik e fürdő iránt, mert mindent a mit a látogató, legyen az beteg, aki gyógyulást keres, vagy egészséges ember, aki üdülést óhajtott, elkívánhat, elvárhat egy gyógyhelytől, megtalálja a Félix-fürdőben.

Rég letűnt századok okmányai szólnának erről a gyógyhelyről sok szépet és jót. Már Árpádházi királyaink idejében ismerte a vidék népe ezt a helyet s nagyszámmal kereste fel egészségének helyreállítására céljából.

A történet sokszor megemlékezik a Félix-fürdőről, ahol kiváltságosaink is igen gyakran megfordultak.

A fürdő több száz év óta a premontrai kanonok rend tulajdonát képezi. Számos főpap neve van megörökítve a fürdő történetében, akik áldozatkészségükkel mindegyre arra törekedtek, hogy a szenvedő emberiség javára kiaknázzák a fürdő hathatós forrásait. Legtöbbet Helcher Félix jószágkormányzó tett a fürdőért, s róla nevezték el a hely nevét is.

A gyógyfürdő az Adriai tenger színe fölött 190 méter magasságban van a Királyhágó egyik végnyulványának Somlo-hegység lábánál. Nagy kiterjedésű erdő övezi a helyet, s a bezárt völgy éghajlata oly enyhe, hogy tavasza korán van, ősze pedig igen soká tart. Nyári hőmérséklete a legkíméletesebb, a forróság ellen a hatalmas erdők védik meg.

A fürdő nagy látogatottsága a 70-es években kezdődött, a mikor is a fejletésről rohamosan kellett gondoskodni. A meglévő források, melyek a sok embernek elegendő vizet nem adtak, arra ösztönözték a fürdő tulajdonosait, hogy újabb furásokat eszközöljenek. Ez a munka sikerült is. 1885-ben óriási robajjal tört ki a mélységből egy vastag vízoszlop. A víz 49 fok meleg volt. Ez az új forrás a Bálint forrás, a mely naponta 170 ezer hektoliter, vagyis 17 millió liter vizet áraszt.

Ez a páratlan vízbőség nem csak Magyarországon, de egész Európában első helyre emelte a Félix-fürdőt. Az új forrás táplálja az összes fürdő helyiségeket.

A Félix-fürdő használatát az orvosi kar csuzos hántalmaknál, köszvénynél, görvéllykórnál, idegbajnál, sebesedésnél, női betegségeknél stb. javallja.

Az ivó kurája gyomorbajoknál alkalmazatik nagy sikerrel.

A pazar gyógyerejű fürdő történe-

tében mindenesetre forduló pontot jelent az, hogy Komzsik Alajos a fürdő bérelő. Komzsik a jarovári prem. rendtől 1904. évben vette ki bérbe a fürdőt 12 évre. Az új bérelő már eddig is szédületes dolgot produkált, úgy, hogy évről-évre megszorozódik a fürdő vendégek száma. Komzsik Alajos a külföldi fürdőkön szerzett nagy és értékes tapasztalatait fektette be elsősorban abba a munkába, melynek gyümölese már is megérett.

Az ő utmutatása alapján eszközölt arend nagy befektetéseket, épített szállókat, kényelmes lakóházakat, fürdőit, a mi természetesen a legkényesebb izlésű látogatót is kielégít. Rövid idő alatt Komzsik Alajos újja teremtette ezt a gyógyhelyet s kihasználálandó azt az Istenadta jó fekvést, elhatározta, hogy téli kurát rendez a Félix-fürdőben.

A téli kurán mindama kiváló előnyökben lehet része a látogatónak, mint a nyári évad alatt, a mennyiben a fürdő használata, pontos orvosi felügyelet, kitünő ellátás, figyelmes kiszolgálás, mindmind azon körülmények, a melyek szükségeltetnek ahhoz, hogy a beteg gyógyulást, az üdülő enyhülést találjon.

Fel kell még említenünk ama kiváló szórakozásokat, a melyekben a fürdő vendégeknél része van. Ezek közé tartozik a kirándulások egész sorozata, továbbá az árnyas sétányok, zene, tár-

éppen a
lőzni tu
világba
zik nek

Debre

rosok
korol
rendi
követ
sok i
terhe
ros
bátor
szem
term
lakos
meg
kötö
ozma
hód

utols

salg
Van
orvo
dor,
orvo
Igaz
vidé
dőr
resi
gon
hog
eset
már
jöv
szál
zész
ked
mé
hat
köl
less
jó
ner
orv
ger
a l
Mi
ajá
hel
eg
ny
fá

éppen akkor, midőn már teljesen nélkülözni tudta az abrakot, kimult, egy jobb világba átrepült? No már csak ez hiányzik nekünk!!

Hollósi Sándor.

János gazda...

Irla: Vályi Nagy Gusztáv.*

„János gazda, borult az ég!
Elveri a búzát a jég!”

„Ott van a kár, ahol vetnek,
Kevesebb jut a németnek.”

„János gazda, több mint kettő
Elfogyott a szőlő-vessző —
„Legalább nem szűrünk másnak,
Kevesebb jut a finácznak. —”

„János gazda, ég a háza
Nem maradt, csak egy párnája —
„Isten neki, leégett
Kevesebb jut az ügyvédnek. —”

„János gazda, nagy a hiba!
Meghalt a kis Miska fia —
„Elég baj az fiam Péter
Kevesebb lesz egy honvéddel. —”

Debreczen népessége különböző időkben.

Debreczen is, mint általában a városok, mindenkor nagy felszívó erőt gyakorolt a vidék lakosságára. Régebben, a rendiség korában s az egymást sűrűn követő háborusok, első villongások idejében főként a jobbágyi sulyos terhektől való szabadulás vágya s a város sánczain belül inkább feltalálható bátorosabb életmód, az aránylag jobb személy- és vagyonbiztonság után való természetes törekvés ösztönözte a falvak lakosait, hogy Debreczenben települjenek meg. Csakhogy míg a jobbágyot röghöz kötötték az ország törvényei s míg az ozman uralom is keményen tiltotta a hódolt jobbágyok költözködését: felette

* A tragikus véget ért poéta egyik legutolsó költeménye.

nehéz volt a földesuraitól sanyargatott, nyuzó-fosztó hatalmasoktól zaklatott szegény falusi embernek, hogy lakás-változtatással könnyítsen a sorsán. Másfelől pedig az érdemes városi előljárásnak is gyakran meggyült a baja a beköltöző vidékiek miatt vagy az országgal vagy a basákkal, noha fontos érdekek ajánlották a város tagjainak — membri civitatis — ily módon való szaporodását. Mindazonáltal ezek a beköltözések, okmányilag is kimutathatóan, századokon keresztül szakadatlanul tartottak, most sűrűbben, máskor szórványosabban, különböző politikai és gazdasági körülmények hatása szerint. És lassankint mindig pótolták azokat a sulyos veszteségeket, a melyeket Debreczen a népességet meg-meg tizedelő pestisek vagy ellenséges hadak hosszabb ideig tartó nyomorgatásai miatt szenvedett. Ugy hogy Debreczen hosszú idő óta az ország legnépesebb városai közé tartozik; sőt volt idő, amikor népességre nézve az ország legelső városa.

A XVIII. század előtt való időkről, miután népszámlálások nem tartottak, csak közvetve más természetű följegyzésekből vonhatunk következtetést a város lakosságára. A váradi püspökség papjainak szeretet-adományairól a XIII. századból fennmaradt tizedjegyzék, valamint a XIV. század elejéről való pápai tizedjegyzékek még csak sejteni engedik, hogy Debreczen a nagykiterjedésű váradi egyházmegyének egyik legtekintélyesebb, legnépesebb egyháza; de még Püspöki, Nagymarja, Léta, Diószeg is versenyezni látszanak véle. Azonban már a XVI. század derekán, az 1552-ben készült országos adóösszeírás Szent László városánál is tehetősebb s mindenestre népesebb, legalább is kétszer annyi lelket számláló helynek tünteti fel Debreczent. Mert Biharvármegye összes portáinak egy kilenczederésze: 10830 portából 1216 Debreczenre esett; míg ugyanakkor Várad, Olaszival, Vadkerttel és többi elővárosával együtt sem számlált többet 536 portánál. Ez időben még Debreczen közvetlenül nem érezte meg a török hódítás romboló hatását s annak a régi virágzásnak örvendett, amelynek főként Nagy Lajos hosszú-békés uralkodása idejében indult s amelyet Zsigmond és a Hunyadiak bőkezű királyi pártfogása különös

mértékben elősegített. Acsády Ignác számitása szerint a mohácsi vész körül Magyarországon egy adózó portára átlag és körülbelül husz lakos vagyis négy családot esett. Ez alapon 1552-ben 4864 családot vagyis 24320 lélek élt volna Debreczenben. De minthogy Debreczen város iparüzéssel s Német- és Lengyelorszáig kiterjedő kereskedéssel foglalkozó polgárai sokkal vagyonosabbak voltak, mint a kizárólag őstermelésből élő falusi jobbágyok: az országos átlagnál mindenestre kevesebb háztartásból telt ki egy-egy adózó porta s így egy-egy debreczeni portára 12-5 léleknél többet aligha vehetünk fel; vagyis Debreczen népességét 1552 körül 15200 főre becsülhetjük. Abban az időben ez is nagy és tekintélyes népesség, melynél nagyobb Magyarországnak alig 2-3 más városa mutatható fel akkor. Ettől fogva Bethlen Gábor és a Rákócziak fejedelemségeig hosszú, fél-százados hanyatlás és elszegényedés állott be. A város épen 1552-ben behódolni kénytelen a töröknek s már 1590 körül ozman urak irnak alá hiteles okiratot a debreczeniek száralomra méltó állapotjáról s arról, hogy 500 házuk elhagyottan, lakatlanul pusztulásban áll.

Bethlen Gábor és Rákóczi György békés fejlődést biztosítanak Debreczennek is. A sokat szenvedett város félig-meddig kiheveri a múlt idők sulyos csapásait s bár pestis és tüzvészek ismételt meg-látogatják: népe szaporodik, ipara, kereskedelme fellendül. Várad eleste, a töröktől kiereszszakolt új behódolás, Apaffy gyöngye kezű kormányzása sem akasztotta meg teljesen a lassu fejlődést; sőt e zavargós, nehéz időkben is merültek fel körülmények, amelyeket az élelmes debreczeniek hasznukra, számbeli, anyagi és szellemi gyarapodásukra tudnak fordítani. Ime 1672-ben 2483, 1675-ben 2590, 1683-ban már 2989 adófizető lakost sorolnak elő az egykoru adólistástromok. Ugy hogy ez időben ismét tizenegy-tizenöt ezer főre becsülhetjük a város népességét.

Néhány évvel később Carafa s a többi császári olasz meg német genei-álisok rettenetes sarczoltatásai megint anynyira megapasztották a lakosságot, hogy míg 1661-ben 1800 és egynéhány, 1685-ben pedig 2247 ház volt a városban, 1690 körül már csak 1395 polgári és

salgó terem, táncmulatságok stb. stb. Van a fürdőtelepen gyógyszerház. A fürdő orvos dr. Motolay Károly egyet. orvos tudor, műtő, volt kórházi igazgató főorvos, aki szegényeknek ingyen rendel. Igazi istenáldás ez a gyógyfürdő ennek a vidéknek, a melynek közönsége esztendőről-esztendőre mind tömegesebben keresi fel a Félix-fürdőt. Persze arra is volt gondja a figyelmes Komzsik Alajosnak, hogy a vendégek ne legyenek kitéve esetleges lakás mizériáknak. E célból a már meglévő számos szállodán kívül a jövő évadban egy új 50 szobából álló szálló fog megnyitni, a melynek berendezése olyannyira fényes lesz, hogy vete- kedni fog a világ fürdők olynemű intézményeivel. Komzsik Alajos — mint láthattuk eddig is, — semmi fáradságot és költséget nem kimél, hogy a fürdőt fejlessze s közönségének mindazt a mi szép, jó és kellemes összehalmozza. Így aztán nem csoda, ha úgy a közönség, mint az orvosi kar messze vidékről csak melegen, lelkesedéssel ajánlhatja mindenkinek a Félix-fürdő nyári és téli gyógy módját. Mi a magunk részéről is figyelmébe ajánljuk olvasóinknak ezt a kedvelt, kies helyet, a hol a beteg gyógyulást, az egészséges üdülést talál.

Az utirány Nagyvárad, a honnét nyáron naponta 8 vonat indul a Félix-fürdőbe. Télen a belényes-vaskohi vo-

nat kétszer szállítja napjában az érkező vendégeket.

A Falk Ármin és Társa kefégyára

Debreczennek egyik legjelentékenyebb gyárvállalata. Mint ilyen Debreczen városára inkább csak socialis szempontból bir fontossággal. Produktumát, amely évenként negyedfélszázezer tuczatra rug, nemcsak Debreczenben, de egész Magyarországon és Ausztriában sem képes elhelyezni.

Mi csak azt látjuk, hogy 5-600 munkást foglalkoztat, akiknek az év minden szakában nyugodt biztos megélést és fokozatos haladást biztosít. Azt látjuk, hogy a kerületi munkásbiztosító pénztárban, 4-5 vármegye iparvállalatai sorában a legtöbb taggal figurál.

Gyártmányai gondos szolid kivitelűek. Ennek és a szakszerű vezetésnek köszöni mai fejlettségét és ország-világszerte elismert kitérő hírnevét.

Készít mindent ami háztartási, gazdasági és ipari czéloknak megfelel. A legolcsóbb bazárcikkiktől kezdve a legjobb, legfinomabb áruknak alig egy hányada marad ide benn. Sydney és Melbourne

austráliai nagyobb városok pl. egyenkint is nagyobb fogyasztói mint Magyarországnak 5-10 vármegyéje együttvéve.

Élénk összekötéseket tart fenn Angliával és Németországgal és számos tengerentuli államnak nagyobb piaczával ahol mindenütt jól szervezett képviselők vannak.

A virágzó gyártelepet szegény méretek között 1865-ben Knoll Pál alapította. 1887. évben Falk Ármin és Társa cég tulajdonába ment át az iparvállalat, a melynek szakszerű vezetése eredményezte, hogy mihamar a gyár jellegét vette fel. Két rideg szám mutathatja meg azt a lelkesedéssel teli munkát, a melyet folytattak a gyár vezetői. 1887-ben 60 munkást foglalkoztatott a gyár s ma — husz év multával a munkássereg száma 500-600 között váltakozik.

Debreczennek büszkesége, a magyar iparnak diadala ez a gyárvállalat, a mely minden tekintetben lépést tart a fejlett német iparral. Hogy az idevágó német gyártmányok kiszorultak Magyarországból, ebben nagy része van a Falk Ármin és Társa cégnek, a mely a külföldön ép oly becsült, elősmert név, mint szűkebb hazánkban, Debreczenben.

zsellérházat irtak össze; ezek is nagy részben romladosáznak indultak. Az összes adófizető lakosok száma sem volt több 1782-nél, ami legfeljebb 9000 főnyi lakosságra enged következtetést.

A török uralom alól való megszabadítás után is évtizedek multak el, amíg pótolhatta Debreczen a Carafák okozta nagy vér-veszteséget. Leopold kegyelmeesen szabad királyi városi rangra emelte ugyan; csak hogy roppant drága kitüntetés volt ez. Rákóczi Ferencz szabadságharcza sem kedvezhetett a békés fejlődésnek. A város népe hol a fejedelem parancsára, hol önként négyszer bontakozott ki, vagyis futott el a német és rácz ellenség elől, amely azután kiméletlenül feldulta és kifosztotta az üresen maradt várost. 1709-10-ben a pestis apasztotta meg a népességet. Mégis a városi tanácsnak már 1714-beli összeírása csupán a város egyik felén 1290 adózó egyént talált, akik közül 403 őstermelő, 654 mesterember, 233 kereskedő és kufár. A város másik felében is valószínűleg volt ennyi adóköteles polgár, úgy hogy a szatmári békekötést követő korszak elején Debreczen hozzávetőlegesen már megint 12-13 ezer lelket számláló város. Ettől fogva majd másfélszáz esztendőn keresztül ellenség nem háborgatta Debreczen csöndes fejlődését; csak néhány nagyobb tűzvész s kétszer félelmetes döghalál (1739/40 és 1831.) okozott vagyonban és emberben súlyos veszteségeket. A XVIII. század folyamán az évenként eszközölt adó és más összeírásokból szinte lépésről-lépésre követhetjük a lakosság számbeli gyarapodását. Igen érdekes az 1773-ban végrehajtott összeírás eredménye, amelyet ugyancsak a városi levéltárban találtam. Ez az összefoglalás — a részletek hiányának — foglalkozási ágak szerint tünteti elő a lakosság kereső részeit. Volt pedig 134 évvel ezelőtt Debreczenben: 3295 önálló mesterember, legény és inas; 516 kereskedő, üzér, legényével és inasával együtt; 277 közhivatalban és szolgálatban lévő; 43 pap, szerzetes; 1827 szolga és szolgáló (cseléd); 1113 mindkét nembeli napszámos; 888 kollegiumbeli togás-diák, idegen származású iskolás, árva és koldus. Az önálló mezei gazdálkodók számát nem mutatja ez összeírás; de aligha ütötte

meg a másfélezeret. Az összes népesség 24917 lélek volt.

A legelső országos népszámlálást József császár parancsára rendezték 1785-ben, amikor Debreczenben 28551 állandó lakost és 1735 magyarországheli megkülföldi idegent számláltak össze. Ugyanekkor Pest csak 21215 főnyi lakossal bírt. Buda sem többel. Ugy tartják, hogy Debreczen ekkor Magyarország legnépesebb városa.

A későbbi adatok a népesedés tekintetében hol jelentékeny emelkedést, hol feltűnő visszaesést mutatnak. 1805-ben a nemességen kívül 27563-ra becsülik az összes lakosságot; — az 1818-diki népszámlálás szerint csak 24706 ember él Debreczenben. 1839-ben már kétszer annyit, vagyis 48840-et olvastak meg benne; — 1848-ban ez a szám leesik 46739-re, — s két év múlva osztrák rendeletre foganatosított összeírás mindössze 29844 főnyi népességet talált. Ez összeírások azonban nem egészen megbízhatók.

Pontosabbak s mindegyre kimerítőbbek az alkotmányos magyar kormány által 1870-óta tíz évenként rendezett népszámlálások. Az általános gazdasági fellendülés a népesség gyarapodásában is szembeszökő kifejezésre jutott. Csupán Debreczen népessége 30 év alatt, 1870-től 1900-ig 37,7%-kal szaporodott: 46563-ról 75006-ra emelkedett. 1880-ban 52748, 1890-ben 56000 lévén az összeírt népeség, — látnivaló, hogy különösen a múlt század utolsó éveit kedveztek hatalmasan a népesség növekedésének, melyet nem annyira születések és halálozások kedvező arányszáma, mindinkább a vidékieknek addig soha nem tapasztalt mértékben ide özönlése idézett elő.

Ha 1900 óta a bevándorlás nem is volt oly tömeges s bár a természetes szaporodás sem olyan nagy arányú, amint kívánatos volna: mégis hozzávetőlegesen Debreczen mostani népessége már megüti, vagy legalább is megközelíti a 85 ezeret. Ugy, hogy városunk, miként a közelebbi országos népszámlálásoknál, úgy remélhetőleg az 1910-dikénél is megfogja tartani negyedik helyét Magyarország legnépesebb városai sorában.

Zoltai Lajos.

A magyar ipar díszje

jelző joggal megilleti a Franck Henrik Fiai cég kassai impozáns vállalatát. Ezen gyár több mint 300 honi munkást foglalkoztat, akik ott állandó kielégítő keresetre találnak; amellet a honi hivatalnokoknak egész sorát alkalmazza.

A Franck-féle termékek minősége világhírnévre tett szert. A most berekesztett pécsi kiállítás alkalmával is megint arany éremmel lett kitüntetve. — Ujabb levél ez azon számos kitüntetés koszorújához, melyet a cég eddig kapott.

A kassai gyár nemcsak az ország szükségletét fedezi, hanem még Ausztriába jelentékeny kivitelt is tart fenn.

Ezen tény az országra nézve igen fontos, mert eltekintve attól, hogy a Franck-féle gyártmányokban a kereskedőknél az elismert, mindig egyformán jó minőséget kaphatjuk, a külföldi pénznek tekintélyes összege vándorol be évente az országba a Franck-féle gyártmányokért, ami munkásainknak és mezőgazdaságunknak javára válik.

Támogassuk azért ezen hazai, a kor magaslatán álló vállalatot.

A debreczeni Ipar és Kereskedelmi bank.

A jövő évben lesz 40 éve, hogy Debreczen város egyik legnagyobb pénzüintézete, az Ipar és Kereskedelmi bank megalakulásának eszméje felmerült. A kiegyezés után 1868-ban, mikor az ország egészséges fejlődésnek indult úgy politikai mint gazdasági téren, az új életet adó áramlatok szele Debreczen társadalmának akkori vezető embereit sem hagyta tétlenül. Belátták, hogy szükség van egy nagyobb pénzüintézetre, a mely gazdasági életünknek volt hivatva lendületet adni. A felmerült eszmének megvitatása után 1868. március 1-én értekezletet tartottak az Ipar és Kereskedelmi bank megalapítói. Molnár György elnököt ezen az első értekezleten, a melyen kimondották, hogy az alakulásra vonatkozó további lépéseket megteszik.

Egy évi munka után, 1869. február 25-én hívta egybe Tisza Kálmán az Ipar és Kereskedelmi bank alakuló közgyűlést, melynek jegyzőkönyvét Weiszmann Fülöp dr. jelenleg budapesti közjegyző vezette.

Kévéssel ezután Debreczen új pénzüintézete megkezdte működését. Ezóta harminckilenc év telt el. Az alapítók közül sokan elhaltak, de munkálkodásuk gyümölcse, az Ipar és Kereskedelmi bank

virágzó, hatalmas tényezője lett Debreczen város gazdasági életének, fontos szerve pénz piacunknak.

Erdekesnek tartjuk megemlíteni a bank első igazgatóságának tagjait, a kik a következők:

Az első igazgatóság tagjai voltak: Tisza Kálmán, Molnár György, Szepessy Gusztáv, Sesztina Lajos (egyszersmind al-elnök), Aron Manó, Kökényesy Imre, Borsos Ferencz, Vecsey Imre, Berger Henrik, Steinfeld Ignátz; — Tisza Kálmán 1870. március 18-án lemondott, helyette Molnár György lett az elnök. Már az 1875. évben és azt követőleg 27 éven át Sesztina Lajos állott az intézet élén, akit nagyon rövid időre Gaszner Károly követett. Gaszner Károly elhalálása után Szunyoghy Sándor kir. tanácsos választotta meg elnöké.

Az intézetnek jelenlegi igazgatósági tagjai a következők:

Csanak József 1892. óta, Muraközy László 1894, Tóth István 1895, Fürst Ödön 1899, Sesztina Jenő 1903, Schmid Ágoston 1906, Kenyeres Károly 1906, Kerekes Géza 1906. óta.

Nem hagyhatjuk ki azokat sem, a kik időközileg voltak tagjai az igazgatóságnak. Nevezetesen: Szepessy Antal, dr. Szikszay Szabó József, Simonffy Sámuel, Tóth Gyula, Feischl Károly és Weinberger Lajos.

A legszebb dal.

Tudjátok-e: melyek a legszívbejövőbb Legigazabb versek?

— Azok, amik az éj csöndes óráiban Sóhaj között születnek

Hova nem hat el a nagyvilág lármája S nem zavarja senki:

Legszebb dalait az énekes madár is Elrejtözve zengi.

Valamennyi költő, kit a kaczer Muzsa Csókjával illetett:

Úgy érzi néha, hogy ez a legszebb dala, Amit papírra tett.

De én tudom, érzem, hogy egy sem irta meg, „A legszebb dalt”, — hiszen:

Azt a legszebb dalt csak megálmodni lehet, De eldalolni nem!

Krúszelyi Erzsike.

A szeretet költője.

(Szabolcska Mihály.)*

Nem ismerem a magyar irodalomban költőt, aki annyira megérdemelné a fenti címet, mint Szabolcska Mihály. Igazán a szív embere, a szeretet hirdetője; nem azért, mert papi hivatása úgy hozza magával, hanem mert egyéniségéből, alaptermészetéből folyik e költői sajtásága. A szeretet mindenható erejének hangoztatásában sokszor emlékeztet Tompára, de hangja még lágyabb, érzést még gyöngédebb, azonkívül kevesebb tanító, jobban mondva prédikatori elemet vegyít költeményeibe.

Ha az embert a szavajárása jellemzi, ha az embernek legtöbbször használt kifejezéséből joggal következtethetünk lelki világára, akkor Szabolcskának igazán a szeretet költőjének kell lennie, mert ezt a szót legtöbbször veszi ajkára, még pedig nem hiába. Egyik verskötetében a *Csendes dalokban* (1904.) külön csoportba szedi *áhitatból* és *szeretetből* fakadó költeményeit és bizony ez a csoport a legnépesebb. De legújabb köteté-

* Szabolcska legújabb költeményei éppen a karácsonyi könyvpiacra jelentek meg Singer és Wolfner kiadásában; a költőnek e hatodik versköteté „A magam ösvényén” címet visel és 2 koronáért kapható.

ben is, nem fo, jait, kö, költemé, sugallta, rajzírój, lálta, kötött, szabad, gom, szeret, Nem t, Ferenc, hogy P, ugy S, győződ, tésére, Szabolc, szebb, tettől á, Sz, tudja, letett, istenség, vány n, (A szak, szerete, szerint, egy ga, felett:

M, E, A, E, O,

V, legtöbb, ban a,

I, szeretet, minde, azért, azó sz, Nem, nem i, litikai, de h, lendül, hazafi, szerzi, zsenyi, előtt.

az ol, most, soráv,

binyi, A leg, Mosk, recze, Nem, Bech, Miksa,

Ipar, lását, Az é, nagy, 30, bank, köve, mely,

válas, ton, neve, mun, legel, azon, Holl, fejlőd, nem, deki,

ben is, (A magam ösvényén) amelyben nem foglalta így össze a szeretet hangjait, könnyű észrevennünk, hogy legtöbb költeményét ez a jóságos, nemes érzés sugallta. — Ferenczy Zoltán, Petőfi életrajzírója, külön tanulmányban megszámlálta, hogy Petőfi hányszor használta kötött és kötetlen formájú műveiben a szabad és szabadság szót; én nem fogom kikeresni Szabolcska verseiből a szeretet és szeretet szavak számadatait. Nem teszem ezt, — mert valamint Ferenczy statisztikája nélkül is tudtuk, hogy Petőfi a szabadság dalnoka volt, úgy Szabolcskáról is könnyebben meggyőződhetünk, hogy ő a szeretet hirdetésére van hivatva: csak vegyük kezünkbe Szabolcskának bármelyik kötetét, legszébb, legmeghatóbb költeményei szeretettől áradoznak mindenikben.

Szabolcska maga is érzi e hivatását, tudja, hogy a szeretet apostolának született. Ha Petőfinak a szabadság lelke istensége, (A csárda romjai) a többi hálvány mellett az egyetlen igaz istenség, (A szabadsághoz) akkor Szabolcskának a szeretet az ő istene (Epilógus), Szabolcska szerint csak egy szentség, egy bölcsesség, egy gazdagság, egy érdem van a világ felett: a szeretet!

Mert szeretett a világ megváltója,
Ez fedi a bűnt, az árvát ez óvja.
Ez ad kenyeret a koldus kezébe,
Az elhagyottak ez a menedéke,
— Csak egy szentség van a világ felett,
Örökkéigvaló: a szeretet!

(Hegyi beszéd.)

Vallásos költeményt karácsonyra ír legtöbbször, mert a karácsony első sorban a szeretet ünnepe.

De mit szeret Szabolcska, mik az ő szeretete tárgyai? Haza, család, ember, mindezekre kiárad az ő szive jósága, de azért nem mondhatni, hogy Szabolcska a szó szorosabb értelmében hazafias költő. Nem mintha számos hazafias költeményt nem írt volna, hiszen egy időben a politikai versektől sem tartotta magát vissza, de hiányzik az ő lényéből a szónoki lendület, az ódai hév, ami nélkül magyar hazafias költőnek a dicsőségét senki sem szerzi meg ebben az országban, a Berzsenyiek, Vörösmartyak, a Petőfik népe előtt.

A család az ő igazi köre, ahol vi-

harzó szenvedély helyett elég az érzelmesség, az erős indulatot pótolja a finom gyöngédség; a családban van az ő igazi otthona, ahol az emberek nem törnek egymásra kenyérért, hatalomért, hanem ahol még él a jámbor hit és a szíveket egybeforrasztó szeretet.

Valóban Szabolcska még Petőfi után is talál új hangokat a gyermeki szeretet megszólaltatására. Költeményeiből élénk rajzolódik egy becsületos, józanészű magyar paraszt embernek, atyjának a képe, aki két kezével turja az ősi földet, aki szegénységében is önértetes férfi, aki büszke magyarságára és még inkább honvédségére és bár nem szégyeli egyszerű földmivelő voltát, a fiából mégis külömb embert akar nevelni magánál. — Még közelebbről megismerkedünk a költő anyjával, e dolgos kezű, romlatlan erkölcsi érzésű, jóságos szívű asszonnyal, akihez a költő gondolata vissza-visszaszáll a kollégium ódon falai közzül, a Szajnapart fényes palotái mellől és majd a papi lakásból is. Templomban, gyülekezetben már rég hirdeti az ur igéjét a költő, midőn vallomást tesz, hogy igazi vallását édes anyjától örökölte.

Az én hitem nincsen betűkbe zárva,
Az én hitem a szeretet világa,
Itt ebben él csak igazán.
Nem okoskodó könyvek leveléről:
Édes anyám meleg szívéből
Szállt a szívembe hajdanán.

(Konfesszió.)

Amennyi szeretetet, jóságot kapott szüleitől, ezt kamatostul visszaadja gyermekeinek, aminél különben nincs tisztább örökség, sem magasztosabb erkölcsen.

Ennek a marcona képű embernek hogy felderül az arca fiának csintalan-ságára (A kis fiam) kis leányának egy csókjára (Csodaszer), de ennek a hatalmas koponyájú férfúnak hogy megrán-czosodik homloka, ha beteg van a háznál, (Jó az isten) hogy megrándul a szíve, ha halott van a szomszédjukban. — (Halott van a szomszédunkban.) Nem esoda, hiszen a költő szívének van egy nagy tudománya.

Ezer mértföldről is
Biztosan megérem:
Örül-e vagy búsul
Most a feleségem
S három kis cselédem!

(Sejtelmek.)

A gyermekeivel való teljes összeforradást, a mindenben való együttérzést mily találóan fejezi ki a költő e rövidke versben.

I. Mi van a kis gyermek
Édes mosolyában?
Az ölelésében? . . .
A kacagásában? . . .
Hogy akárhogy volnék,
Akárhogy busulok;
— Az öleléstől,
A kacagástól
Mindjárt meggyógyulok.

II. Mi van a kis gyermek
Csöppnyi bánatában?
Kedve szegültében? . . .
Könnyje hullásában? . . .
Hogy legyen akármilyen,
Nagy, virágos kedvem;
— Az ő oktalan, kis
Kesergésük mindjárt
Elszomorít engem!

(Gyermekek.)

De nem is kerüli el a költő figyelmét a gyermekszobának egyetlen mozzanata sem. Költői tollára felszededegeti a gyermeki lélek naiv nyilatkozásait, kis leányának a tiltakozását, aki a jó istennek mindent odaad, eget-földet, az egész világot, de kék szalagos új ruhájáról valóságos vitatja: „Nem, nem, az az enyém.“ (Egy kék szalagos új ruháról.) Vagy hogy kis leánya miként rója le isten iránti tartozását; esténként úgy elálmosodik, hogy el-elmarad az imádsága, de a kis lány,

mint a jó ember megadja
A régi adósságot is:
Áhítással elmondja reggel
Az esti imádságot is. —

(Az én kis lányom.)

Aki így szereti gyermekeit, annak a lelkében fel sem szabad támadni a kétségnek, hogy vajjon hűséggel, kegyelettel fog-e fia visszaemlékezni az édes apjára; nyugodt lehet, hogy megfogadják intését, mintegy végrendelkező tanácsát: tele lesz a szívek mindig az ő kíséző képével.

„Édes, imádságos, meleg szeretettel.“

(Kérdések.)

Ha már itt tartunk, megismertetjük az olvasót a multban „számvizsgálóknak“ most felügyelő bizottsági tagoknak névsorával.

Első években Fürst Mátyás, Kubinyi Kálmán és Streliszker Manó voltak. A legutolsó 1907. évben Márk Endre, dr. Moskovits Jenő, Emerich Arnold és Debreczeni Lajos, és időközben: Rácz György, Nemes Gábor, Novelli Ede, Mayer Emil, Bechert Manó, Schmid Ágoston, Levitter Miksa működtek.

De lássuk immár az ügyvezetést. Az Ipar és Kereskedelmi bankot megalakulásától kezdve Holländer Gyula vezette. Az ő nevéhez fűződik a bank fejlődése, nagyarányu munkásságának köszönhető, hogy az intézet virágzó. Holländer Gyula 30 évig állott az Ipar és Kereskedelmi bank élén. Őt 1898-ban Vargha Ferenc követte, aki alig két évig volt állásában, melyből a halál ragadta ki.

Az 1900. év végén ismét igazgatót választott az intézet. Dr. Löfkovics Márton lett az ügyvezető-igazgató, akinek jó neve, széleskörű látása, nagy és gondos munkássága már állása elfoglalásának letelején kitűnt. Löfkovics Márton dr. azon az uton halad, melyen elődje Holländer Gyula, a ki ha megvetette a fejlődés alapját, úgy dr. Löfkovics Márton nemes törekvéssel folytatja az intézet érdekében értékes tevékenységét.

Tisztikarában a majdnem 40 éves fennállás óta előfordult kevés változásból felemlítjük, hogy főkönyvvezető először Dalmy Kálmán, utána Kövy Lajos és 1891. óta Rochlitz Arthur (egyszers-mint cégvezető.)

Pénztáros előbb Führer Ernő, azután Rochlitz Arthur, később Irsay Miklós és 1903. óta Riedl Raymund volt.

Azok közül, kik az intézet bölcsőjét ringatták ma már csak egy férfi áll régi helyén dr. Kola János kir. tanácsos, aki az első perctől fogva máig is jogtanácsosa és erős támasza a banknak.

1902.-ben állított fel az igazgatótanács, amelynek jelenben tagjai (beválasztásuk sorrendjében) 1902. év óta Dr. Csikos Sándor, Dr. Irinyi István, Kaszanyitzky Andor, Dr. Magoss György, Dr. Petzkó Ernő, 1904. év óta Münch Gusztáv, 1905. óta Debreczeni Jenő, Kandel Ferenc, Körner Adolf, Mayer Jenő, 1906. óta Dr. Vargha Elemér, 1907. óta Roncsik Lajos, Galánffy János, Than Gyula.

Lássuk most már az intézet alaptökejének fejlődéseit.

Az intézet alaptökeje a megalakuláskor 480000 korona volt, 1879-ben visszafizetés folytán 300000 koronára apasztatott, már 1905-ben 625000 koronára és 1906-ban 1.200000 koronára emeltetett. Az intézet tartalékai 1906. évben 280000 koronát tettek ki.

Az intézet forgalma az utolsó évtizedben:

Váltótárcája 1800000 korról 4800000 korra, könyvbetétállománya 2400000 korról 4600000 korra, alaptökeje 300000 korról 1200000 korra, a tiszta nyeresége 27000 korról 127000 korra emelkedett.

Az Ipar és Kereskedelmi bank tehát nemcsak multjával, de fejlődésével is a debreceni első intézetek közé emelkedett.

Békés Lajos

kalap, uri divat és fehérnemű üzlete.

Debreczen piacának elsőrendű üzletét mutatjuk be itt a közönségnek. Békés Lajos kalap, uri divat és fehérnemű üzletéről van szó, amelynek hire és neve nemcsak Debreczenben, hanem Hajdúvármegyén kívül a szomszédos megyékben is általános.

A cég immár tizennégy éves. Modern minden ízében megalakulása óta. Nem ismerjük Békés Lajos, ama intencióit, a melyek őt az üzlet megalakításakor vezették, de a helyi piacon való fennállása, a közönség által eddigleg tapasztalt kiváló készségei tájékoztatnak bennünket arról, hogy divat tekintetében iránymutató akart lenni az üzlete. A

Szabolcska szeretete túlhatol a családon, jut belőle bőven barátoknak, idegeneknek, minden szájalomra méltó embernek. Igazán követi a vallás parancsolatját a felebaráti szeretetről, igazán hódol az ethika legfőbb elvének: a filantropiának.

Részvétellel fordul a szegény, az elhagyott, de különösen az árva felé. (Dal az árvaságról.) Az élet jelenségei közül is ott áll meg leginkább, ahol szíve megszánnhat valakit, ahol részvevően együtt érezhet mással, ahol lelke meghatottságnak, mély fölindulásnak adhatja át magát.

Megszánja Andris gyereket, aki sirva fakad, hogy nem tud megfelelni az esperes ur kérdésére: „Milyen élet jön a halálunkra?”

Ne sirj Andris — gondolom magamba —
Nemcsak te vagy itten megakadva.
Én sem tudom, a tanító ur sem,
Sőt tán maga — Uram bocsá! —
Az esperes ur sem!

(Vizsgán.)

Könny tolul a költő szemébe, midőn a parton meglátja az indulásra kész nagy, tengeruszó hajót és az ezernyi embert.

„Pedig — úgy mond — senkim a túlekvd tömegben,
Csak azt tudom, hogy: magyarok!”

(A flumei parton.)

Aggodalom gyötri, midőn a falusi kis lányt, aki még befonva viseli a haját és esténként még Szűz Máriához imádkozik elbámulni látja a főváros divatárus boltjain.

... ahogy bámul a kirakaton,
Önkénytelenül felfohászokodom:
„Óh Mária, ki őrizdje lettél,
Te tudod ~~ambár~~, hogy mit cselekedtél,
Én félttem a ~~varázsodat~~!”

(Mater salvatoris.)

Meghatottság vesz erőt a költőn, mikor a falubeli ispánét temetik, aki hét árva hagyott maga után. de a legszomorúbb nem ez volt a temetésben.

Hetedik árvája, egy piczi, gyöngy jószág,
Kaczagva tipegte körül koporsóját.
Ez a csöpp vidámság
Volt ebben az egész szomorú esetben,
S ezt sirattuk mind a legkeservesebben. —

(Szomorú temetés.)

Lelke mélyéig felindul, hite is szinte menrendül, midőn egy falusi kis leány felett mond halotti beszédet, aki mikor a szomszéd városból orvosságot hozott beteg anyjának, útközben megfagyott. Neki, a papnak vigasztaló szavakat kell keresnie mások számára, holott jobb szeretne maga is a koporsóra rogni és hangos zokogással tagadni a gondviselést. (Dal a kis Demeter Rózsiról.)

Szabolcska szívtől minden távolabb áll, mint az irigység, a kicsinyes költői féltékenység. Fényesen bizonyítja ezt Kiss Józsefhez írt, őszinte érzéstől áthatott költeménye. Szabolcska csak oly jól tudja, mint mi, hogy Kiss József útja a költészet mezején sokszor ellenkezik az övével, azt is bizonyosan tudja, hogy Kiss József lapja, a „Hét” gyakran kemény csapásokat mért Szabolcska műzsájára, mégis az ő ajkáról így szól a Kiss Józsefet dicsőítő dal.

Mostoha csillagok
Ragyogtak feletted,
Nem itt kellett volna
És nem most születned ...

Valahol messze,
Valaha régen,
Szép napkeletnek
Valami fénylő
Pálmás ligetében!

A holott kétszer
Nyíltak a rózsák,
S a költők álma,
A Szép világa:
Köznapis valóság;

Hol a dal szent volt
S szent, aki mondta,
Nem hitvány hajsztát
Üzö tömegnek
Vásári bolondja!

— Mostoha csillagok
Ragyogtak feletted;
Nem itt kellett volna
És nem most születned.

(Kiss Józsefnek.)

Természetes, hogy Szabolcska igazán haragot sem tarthat, gyűlölni még azokat sem tudja, akiknek felfogását kárhóztatja, akiknek meggyőződésével az ő érzelmei homlokegyenest ellenkeznek. —

Szabolcska a szó nemes értelmében nemzeti költő, magyar író, aki elítéli a nemzetközi szocialistákat, aki útjában áll a társadalmi rend felforgatóinak.

Két költeményben is szembeszáll velök, (Egy szocialista poétának, Egy hazátlan apostolnak), de egyikben sem átkozódik, szeliden, gyöngéden fordul hozzájuk, testvérként beszél nekik, hiszen ő is „alacsony kis házban, szegénynek született,” hiszen „az ő apja is dolgozott a gyárban.” S valóban ha lehet megértés azok között, akiket a költő szerint „egy egész világ vet el egymástól”, az csak a szívhez szóló emberséges hang segítségével remélhető.

A magyar irodalomnak talán sohasem volt nagyobb szüksége a szeretet hangoztatására, mint most, amikor felekezetek féltékenykednek, mikor osztályok törnek osztályok ellen, mikor politikai pártoknak nincs magasabb céljuk, mint egymást megsemmisíteni vagy ami ennél is sulyosabb, egymás homlokára az erkölcselenség, a hazaárulás bélyegét sütni. — Ilyen sivár körülmények között szinte vigasztaló Szabolcskának tiszta érzéseket kifejező, a szív nemesebb hurjain játszó költészetébe merülni s így őszintén kívánhatjuk, hogy Szabolcska fokozódó művészi sikerrel hirdesse tovább a szeretet, a békesség, a szívjóság áldásos ígét-
Debrecenben, 1907. dec. havában.

Kardos Albert.

Őss.

I.

Szegény, szép ősz, de sok fakó poéta
Lantolt terólad búsan, leverőn —
Megénekelte hervadó világod
S borús felhőid fenn a hegytetőn.

Szegény, szép őszöm, rossz híred töltötte
A sok rossz máju, beteg trubadur —
Elneveztek a halál hírnökének —
Szegény, te türted nagy ártatlanul.

Pedig nincs benned semmi a halálból
Csöndes, merengő s szóllan vagy csupán.
Egy kissé fáradt, mint egy édes asszony
A lázas, csókos éjszakák után ...

programmot beváltotta a cég, új szint, új életet hozott e nagyvidéki város kereskedelmének forgatagába.

Békés Lajos üzlete, mint ismeretes, kezdetől fogva az Ujfalussy-házban volt.

Az idők folyamán a régi helyiséget szűknek találta Békés a közönség mind-egyre fokozódó igényei miatt. E célból két évvel ezelőtt a szomszédos Örvényi házba helyezte át az üzletet, a mely imponáló külső és a nagyszerű izléssel berendezett belső helyiségekkel elsőrendű látványossága lett Debreczennek. Az új üzlethelyiség pazar felszerelése, az áruk választékossága domborította ki teljesen Békés Lajos korszerű világvárosias gondolkodását és izlését, amelylyel Debreczen város uritársadalmát teljesen meghódította. Elsőrangú összeköttetései, dusan felszerelt raktárának minden legkisebb darabja predestinálja arra a céget, hogy ne csak itt, de a fővárosban is megállhassa a helyét.

Van egy speciálitása a Békés Lajos cégnek. És pedig a fehérnemű osztálya, a mely e tekintetben uttörő a vidéken. Eddigélé sajnos, — az az uzus a kereskedőknél, hogy a közönség által megrendelt fehérneműeket Ausztria gyáraiban készítették.

Igy természetesen évenként óriási összeg vándorolt ki az országból. Békés Lajos belátta gazdasági életünkre nézve

ezt a fontos és nagy horderejű kérdést s elhatározta, hogy nem gyári munkát s nem osztrák készítményt, hanem kiváló minőségű árut és pedígenl itthon feldolgozott nyujt a közönségnek. Fehérnemű speciálitásai a jó anyag s izléses kidolgozás folytán általános kedveltségnek örvendenek, aminek meg van a jó oldala is, hogy jó összeg marad Debreczenben, ami ezelőtt Ausztriába vándorolt. Az őszes vidéki üzletek között Békés Lajos az egyedüli, aki bevezette a fehérneműeknek helyben való elkészítését.

Békés Lajos munkássága dicsőretre nem szorul, azt méltányolja kellőképpen közönségünk, amely szeretettel honorálja kiváló késztségét.

Dávidházy Kálmán és Társa

könyvkötészete. Dismű készítés és dobozgyár.

Debrecen, Fűvészkert-utca, 90.

Debrecen ipari életének nagy szereként említhetjük Dávidházy Kálmán és Társa cég könyvkötészetét, diszmű és dobozgyárát. Talán a fővárost kivéve az országban hamarosan nem tudnánk hasonlót találni, mint ez a nagyszabású, modern berendezésű ipartelep, a mely Debrecen város gyáriparának elsőrendű tényezője let.

Ötvenhat éve már, hogy a Dávidházy féle könyvkötészeti műhely országos hírt és nevet szerzett magának. A műhelyből kikerült munkák mindentűt és mindig elismerésre talált, de e felett nincs is mit csodálkozni, mert aki ismeri vagy látta a cég izléses és értékes kivitelű munkáját, tapasztalhatta, hogy nem viselte magán a „vidéki” készítmény jellegzetes sajátosságát. Izlés, új szín, modernség, választékosság a karakterisztikum a Dávidházy Kálmán és Társa munkájának. Az eddig is jóhírű cég ez év folyamán nagy arányú iparvállalattá alakult.

A cég társult a debreceni Hitelbank r. társasággal, a mely az eddigi üzemet méreteiben kibővítette. Egy kis képet nyujt az ipartelep nagyságáról az, hogy egy nagy emeletes épületben vannak elhelyezve az egyes munkatermek. Őt hatalmas műhely áll rendelkezésre, melyek mintegy 350 m² méter terjedelműek. A termekben hatalmas gépek kattogása mellett folyik a munka. Nyolczvan tagból álló személyzet dolgozik itt nap-nap után.

Igazi látványosság az, a mit ott tapasztal az ember. A különféle papír és specialis diszmű cikkek feldolgozását látjuk, a melynek készitési módja valóban gyönyörködtető. Egy nevezetes ténnyel kell konstatálnunk s ez az, hogy Magyarországon olyan gyár, melynek egy üzemében

Szász...
S a pe...
Ragyo...
Nem f...
Van f...
S nem...
Nem...
Villog...
De sz...
Borúv...
Csodá...
S ha...

A...
mult be...
ségébe...
Itt...
fénye é...
után an...
éj kom...

mi lesz...
szedve...
gyötrő...

szakad...
esette...
— mi...

A...
hajtott...
édesde...
radt le...
ség m...

ömlött...
már sz...
se vett...
K...

a viga...
N...

nap az...
végig...
módo...
hogy...
becsül...
szégye...

más F...

mind...
csopo...

lyokra...
kedel...
könyv...
tos k...
talál...

kák,
keret...
pirbó...
Ez a...
uj m...
kedő...
műp...
cég...
mind...
letes...
kisel...
kimé...
gyar...
dem...

zik s...
kedé...
czuk...
gyó...
már...
legn...

lyek...
léte...

II.

Százsor szebb vagy az éretlen lavasznál,
S a perzselő nyárnál is kedvesebb,
Raggyog a nap, de nem vakít sugára
Nem forral vért és nem vakít szemét.

Van fény, sugár, de nem gyötör, nem égél:
S nem egy unalmas szín van mindenben,
Nem éretlen, czélesap, zöld lány az ősz, ki
Villog, tűzzel s egy percze se pihen:

De szép, nyugodt, merengő, édes asszony,
Borával s fénynyel van tele szeme —
Csodás erővel megigézi lelkem
S ha halni hívna, meghalnék vele.

Dr. Vértessy Gyula.

Tolonez-úton.

A leány mozdulatlanul, merően bámult bele a novemberi éjszaka fekete-ségébe.

Itt ott felvillant az őr lámpásának a fénye és a pillanatnyi fénycsillám eltűnése után annál kiellenőbbnek tetszett a sötét éj komorsága.

— Hát most már mi lesz, mi lesz, mi lesz? — zakatolta a vonat, taktusra szedve a leány lelkét, agyát szünetlenül gyöttrő kérdést.

— Mi lesz, mi lesz, — dübörögte szakadatlanul, hogy a leány kétségbeesette dugta be füleit. Ne hallja mindegyre — mi lesz, mi lesz, mi lesz . . .

A rendőr elszunnyadt mellette. Lehajtotta a fejét a leány kis batyujára és édesden horkolt. Bizonyosan nagyon fáradt lehetett, hogy ilyen súlyos kötelesség mulasztásra vetemedett.

A leány, Pató Ilka, csak sirt. Ugy ömlöttek a könnyei a szeméből, hogy már szinte átáztatták a ruháját is. Észre se vette.

Kétségbeesett lelkében nem gyuladt a vigaszok egyetlen sugaracska sem.

Nincs menekülés semmiképen, holnap az egész falu látni fogja, mint kíséri végig az utcán a rendőr a büszke, a módos, a faluszépének tartott Pató Ilkát, hogy jön haza Pestről utszéli leányként becsületvesztetten, soha le nem törölhető szégyenfolttal elrutitva.

— Jer, jer, jer — kezdett most már más hangú dübörgésbe a vonat. — Szép

halál, egy ugrás s vége lesz mindennek, nem szenvedsz, nem szenvedsz . . . és Ilka huzogatni kezdte felfelé az ablakot.

— Mit csinálsz hugom, — kapta derékon a lányt a rendőr. — Hűvös az éjszaka, ne ereszd be a hideget, megtalálunk fázni.

— János, az Isten szerelmére, tegyen ugy még egy kicsit, mintha aludnék, ne gátoljon meg.

— Ilka! — nézett jól az arczába a lánynak a rendőr, — ugy lehuztad a kendődet, hogy meg sem ismertelek. Hát te . . . lehetséges ez, te . . . hát ide jutottál?

A leánynak kínos zokogás fojtogatta a torkát, beletemette arcát keskenyőjébe s ugy zokogott.

A rendőr jó ideig nézte, azután közelebb huzódott hozzá s átölelte a derekát. A leány pedig a védelmet kereső kutya bizodalmaival huzódott hozzá.

A legény szoroson magához ölelte s ajkai a leány ajkait keresték. Az megrettenve felugrott szilajon dohta el magát a legényt.

— Eh nyomorult, takarodjék, ne merjen hozzám közelíteni!

Fenyegetőleg villogtak szép fekete szemei, arca lángolt haragjában, szégyenében.

A legény nehezen küzködve izgatottságával, értelmetlenül dadogta:

— Te, mit akarsz, mit kényeskedsz, te, az utcaizavargásért kitiltott leány, hát miért haragszol rám?

— Egyedül vagyunk itt, János — mondta a leány a felindulástól szakgatott hangon, tudom, hogy maga erősebb mint én, de ha még nem hagyott el végkép az Isten, ad annyi erőt, hogy medvével mezzem magamat, ha a lelkét kellene is kiszorítanom belőle. . . . Azután ott az ablak — felnyithatom, nem lesz aki utamat állja! . . .

A legény lassankint legyőzte izgatottságát. Felülkerekedett benne a becsület, józan paraszt szégyellőse.

— Hiszen — mondta zavartan, szemlesütve — nem vagyunk annyira Ilka. — Csak hát, magyarázd meg akkor nekem, hogy jutottál ide, ha nem vagy olyan, mint — hát tudod, olyan kisaszony?

— Nem tudom én azt ugy kima-

gyarázni János, hogy megértse olyan tisztán, mint a milyen tiszta az én becsületem. Tudom nem is hiszi el senki sem, jobb volna nekem elpusztulni — sirdogálta a lány. — Isten büntetése ez rajtam a kevélységemért.

— Tudja maga is János, mikor még maga is otthon lakott a falunkban, hogy mindig nagyobbra láttam, mint a többi sorsombeli leányok.

Szebb is voltam, okosabb is mint a többi, hát valami nagyra termetnek hittem magamat. Szegény édes anyám mondta is elégszer:

— Ilka, aki magasra mászik, majd nagyon nagyot esik!

Hát igaz is volt. Mikor ide jöttem szolgálni Pestre, azt hittem minden ugy lesz, a hogy előre elgondoltam. Nagy ur családdhoz, képviselőhöz állottam szobalánynak. Csak épen az nem tetszett, hogy nem volt a háznál egy fiatal ur, a család egyetlen kedvence, a ki belém szeretne és feleségül venne, mint a regényekben szokja olvasni az ember.

Hát az nem volt, de ott volt a gazdám, a képviselő. Nem volt már fiatal, de azért ugy járt utánam, hogy bármilyen fiatalon tultett.

Hát hiszen ugy se baj, — gondoltam magamban, — majd elvállik a feleségétől, aztán elvehet engem.

Jó szót, mosolygást, kacsintást adtam is neki, csak épen azt nem engedtem meg, hogy hozzám érjen. Már kis fruska korom óta mindig az járt az eszemben, hogy engemet csak az uramnak lesz szabad megcsókolni. — ezt meg is mondtam neki.

Egyszer a nagyságos asszony elutazott, a szakácsnét is magával vitte s egyedül olvasgattam otthon.

Egyszer csak előttem állott a nagyságos ur, aztán . . . hát tudja János kiszaladtam az utcára, az ur meg utánam, meg is kapott, aztán huzott befelé. Én meg, — lihegte a lány a szégyentől vérpiros arczczal, ellentálltam. De már ekkor csoportosulni kezdtek körülöttünk és egy rendőr kérdezte a gazdám, mi történik?

— Ez a személy — mondta bosszúságában a gazdám, a miért ellentállottam neki — szemérmetlen módon üldöz, ké-

minden ilyenmü munkák készitési módja csoportosítva lenne, nincsen.

A könyvkötészet különböző osztályokra oszlik. Itt imakönyvek, ott kereskedelmi könyvek, amott vegyes apróbb könyvbekötések készülnek, olyan változatos kivitelben, hogy a látogató mindig talál valami újat, valami eredetit.

Egy másik teremben a bőrdíszmunkák, bőrszobrászati műmunkákkal, képkeretek, bőrből, plüsch, selyem vagy papírból, igen érdekes módon készítettnek. Ez az osztály már a jövő évben teljesen új minta gyűjteménnyel áll elő s kereskedőink raktárait rövid időn belül a bécsi műipari készitmények helyett a Dávidházy cég készitményei fogják betölteni. A cég mindent elkövet, hogy napról napra tökéletesebb dolgokat mutasson be, s ha legkisebb pártolás mutatkozik, nem fog kimélni semmi áldozatot, csak hogy a magyar ipari készitményeket pártolásra érdemesítse.

A dobozgyártás munkakörébe tartozik s külön osztályokban készülnek a kereskedelmi, posta dobozok, cukrászati és czukorka gyári dobozok. Bonboniérek, gyógyszerészeti dobozok stb. Ezek mind máris versenyes áron és kivitelben a legnagyobb változatokban állittatnak elő.

Ha mindazon tervek sikerülnek, melyeket a telep alkotója Dávidházy Kálmán létesíteni szándékozik, a mit az ő szívós

munkássága, az üzletben való általános ösmerete, már előre is biztosít, olyan ipartelepe lesz ez Debreczennek a mely nemcsak nekünk, hanem az egész országnak előnyére fog válni.

Killer Ede butorgyára.

Ipari életünk fejlődése az utóbbi években nagy lendületet vett. Számos ipari műhely, a mely kisebb munka erővel dolgozott eddig, a gyár jellegét öltötte magára. Ennek oka abban rejlik, hogy több ipartelepünk eddigi fennállásával olyan nevet, olyan hirt szerzett tulajdonosának és Debrecen városának, a melyből bátran arra lehetett következtetni, hogy a dicsőségnek maradandó becse és értéke lesz.

Városunk hatalmas fejlődéstű iparvállalatáról szólunk e helyütt. Killer Ede butorgyárát akarjuk bemutatni, a melynek kiváló izlésű készitményei már az 1896.-i ezred éves kiállitáson is feltűntést keltettek. Killer Ede butortelepe 1885. évben alapittatott. A mindegyre fokozódó érdeklődés arra készitette a tulajdonost, hogy nagyobbítsa, fejlessze az ipari műhelyt még pedig olyan arányokban, a mint azt a modern korszellem megköveteli 1903. évben Killer Ede vállalatát gőzerőre berendezett butorgyárrá alakittotta, a mely e tekintetben nemesak Debre-

cenben, de a vidéken is a legelső között foglal helyet. Mint már emlittettük az ezredévi kiállitáson Killer Ede szintén részt vett. Gyönyörűen stilizált rokokó butorokkal töltötte meg a kis fülkét, melyben a kiállitott tárgyak el voltak helyezve. Sétája közben még a királynak is feltűntek a Killer Ede pazar izléséről tanuskodó butordarabok, ugy hogy az uralkodó bemutatatta magának Killert és néhány percig beszélgetett vele.

Annak idején a fővárosi lapok is sokat foglalkoztak Killer kitüntetésével, mert elsőrendű szakemberek is megcsodálták egy vidéki iparos elegáns, modern, műizlésű munkáját.

Killer Ede gyárát folyton fejleszti. A közönség méltányolja azt az igyekezetet és készséget a melyet Killer tanusit. A gyárból kikerült butordarabok kiváló minősége, a kivitelben rejlő nagyszerű koncepció mind mind hozzájárulnak ahhoz, hogy Killer rá szolgál a nagy érdeklődésre, a mely messze földről nyilatkozik meg gyára iránt.

A cégnek eddig is több kitüntetése van. Szociális szempontból is nevezetes a butortelep, a mennyiben az egyes műhelyekben igen sok munkás dolgozik.

Bizonyosak vagyunk benne, hogy Killer Ede, akinek eddig is elsőrendű sikerei voltak, még sokszor fog dicsőséget szerezni Debrecen iparának.

rem, tartóztassa le, Hartvig képviselő vagyok.

Oda adta a névjegyet a rendőrnek, én meg hiába sirtam, bezártak.

A gazdám azt mondta, hogy már előtte való nap elbocsátott a szolgálathól s akkor hely nélkül csavarogtam. . . . Hát így jutottam én ilyen szegénybe!

János meghatottan nézte a síró lányt, s gondolkozva pödörte a bajuszát:

— Látod Ilka, kár is volt neked Pestre menni, mikor otthon milyen jó módban voltál, mindened meg volt a mi kellett, hát hogy állhattál el cselédnek, te a gazda lány!

— Nem tudja azt maga János, meg tán nem is érti meg, ha mondom is. Hát tudja, én nem akartam paraszt maradni, a mi falunkban meg nem igen van más legény, ha van is, az rám se néz, tudja, hogy paraszt születés vagyok. Hát azt gondoltam hogy a nagyvárosban majd megszeret valami ur a szépségemért és nem nézi a származásomat. Hát látja, most azért büntet az Isten, a miért lenéztem a magam sorjabeli ember.

— Hát az édes anyád mit szól majd hozzá! — sóhajtozott most már János is.

— Nem is élem én tul ezt a szegényt, hisz valóságos nappal lesz, mire oda érünk s az egész falu tudni fogja, hogy miért kisért maga engemet.

Jánosnak felvillant a szeme:

— De ha karonfogva mennénk, akkor nem tudnák meg az igazat ugye? A hivatalos urak megtennék hogy hallgatnának. . . .

A mikor Nőé meglátta a bárkára visszatérő galamb szájában az olajágot, hírnökéül a megszabadulás magasztos örömeinek, — nem örülhetett jobban, s nem érezhetett menyeibb boldogságot, mint Pató Ilka érzett e percben.

A milyen büszkén, boldogan, örvendő ment végig Jánossal karonfogva kicsiny faluja főutcáján, éppen olyan büszkén és boldogan állott vele az oltár elé is.

Csak nevetett rajta, mikor a falu „Erzsók nénije“ nagy sopánkodással, előadta, hogy azt beszélék a faluban, miszerint kár volt olyan legényért, mint János amilyen, Pestre menni, hiszen itthon külfömbet, szebbet, módosabbat kaphatott volna.

— Hát tudja Erzsók néni, — mondta — furesa dolgokra tanítja ám meg az embert az a Pest. Arra is a többek közt, hogy a módnál, szépségnél, sőt még a kincseknél is többet ér egy becsületes, hűséges szívet magáénak mondhatni az embernek.

Zih Sándorné.

Asszony és a lány.

*Ép szembekerültek a bál estén
Egyásra néztek, asszony és a lány,
Pír gyúlt ki mindakellő homlokán
És láng borúlt el a lány szűzi testén.*

*Semmit se szölkak és mégis beszéltek,
„Ki vagy te, mondd?“ Kérdezte a leány —
— Könnyes lelke remegett ajakán
„Nem ismerlek . . . és mégis féltlek téged!“*

*„Szeretel engem . . . s otthagytál leértem,
Tán szebb az arcod? illatosb hajad?
Égőbb az ajkad? karod hamvasabb?“*

*Ha rád tekint, szeme föl mért vagyog?
— S felett az asszony mély tekintete:
„Te sejtetem vagy, én valóság vagyok!“*

A beszélő tükör.

*E kis tükröt egykor kezébe fogta,
S megnézve benne hamvas, szép arcát,
A haját kissé félresimította.*

*Mint vízi liliumot tó ezüstjén,
Ügy ringatta el képét a tükör:
Ha ránézek: felém ragyog ezüst fény.*

*A kis tükör csendül, zenél, nevel
És én meglátom benne, úgy, mint akkor,
Pajzán, mosolygó, mélységes szemed.*

Kúthi Sándor.

A „Mikulás.“

Van nekem egy kerek arcú, fekete szemű öt esztendőös kis fiam. Sándornak hívják, de mi csak Sanyónak szólítjuk. Ő a család kedvence. Nagyok és kicsinyek egyformán szeretik, egyformán becézik. Meg is látszik rajta. Valóságos zsarnok. Az egész háznép az ő szeszélye után igazodik. S mi ezt nagyon természetesnek találjuk.

Egy reggel Sanyó nem valami jó kedvvel ébredt fel.

Megdörzsölte álmos szemét, nagyot nyújtózkodott s nem épen kellemes hangon elkiáltotta magát:

— Faj! de éhes vagyok.

Szalad hozzá a lány testvére.

— Felébredtél édes?

— Üüü!

— Kedves Sanyókám! — cirógatja a bátyja.

— Üüü!

— Én édes bogaram! mit álmodtál? — tudakolja a mamája s egy csókot adna gömbölyű arcára, de Sanyó elfordul s most már még erőteljesebb hangon tiltakozik a szeretgető anyja és testvérek ellen.

— Éhes vagyok! Az este óta nem ettem. Kávét hozzanak!

— Jer, édesem, öltözz fel!

— Nem. Kávét hozzanak!

— Az ágyban nem lehet kávézni. Öltözz fel!

E szavakra elfogy a Sanyó türelme. Hangos sirása betölti az egész házat, sőt az udvaron járókelők is meghallják s kíváncsian tekintgetnek ablakunkra.

— Sanyó! szóllok hozzá szelid hangon. A gyermek felüti fejét, néz s alább hagy a sirással.

— Itt jár a Mikulás!

Erre megszűnik a sirás, csak egy-egy elfojtott, szakgatott piszegés hallik.

— Mi az a Mikulás?

— A jó gyermekek barátja.

— Miért volt itt?

— Hallgatta a te sirásodat.

— Hát aztán?

— Felírta a nagy könyvébe.

— Miért?

— Hogy tudja, kinek vigyen nyírfa vesszőt.

— De már nem sírok.

— Ezt is felírja.

— Milyen könyve van a Mikulásnak?

— Egy nagy piros könyve. Abba beírja a jó gyermekek nevét. Van aztán egy kis fekete fedelű könyve is, abba meg a rossz gyermekeket írja.

— Engem is oda írt?

— Még nem, de azt mondta, ha még egyszer rossz leszel, felír.

— Nem leszek rossz. De mit hoz nekem, ha jó leszek?

A „Népsegélyző Bank m. sz.“

A „Népsegélyző Bank m. sz.“ (Piacutca 42. Lamprecht-palota) 1908. január 1-én kezdi meg III. évtársulatát. Beiratkozások eszközölhetők naponta a hivatalos órák alatt. Kölcsönök folyósíthatnak 6 és 12 évre kezesség, zálog, illetve betáblázás mellett.

A kölcsönök kényelmes heti törlesztéssel fizethetők vissza, úgy, hogy a kamat befoglaltatik a heti fizetésben, mely módszer rendkívül kényelmes a felekre nézve, mert egyrészt nem kell számon tartaniok a lejáratokat, másrészt az évnegyedenként esedékes kamatokat nem kell egy összegben fizetniök.

Fennállásuk óta kihelyeztek több mint 1.000.000 koronát. Tagjainak száma közel 2000, kik hetenként több mint 5000 koronát fizetnek be, ami az évtársulat végeztével 1.500.000 korona törzsbefizetést jelent.

Egy törzsbetét 10 fillér s így az összeg csekélységénél fogva mindenkinek módjában áll az intézet tagjává lenni. A törzsbetét heti befizetések után 6% kamatos kamatot adnak s így tőkegyűjtés szempontjából is rendkívüli előnyöket nyújtanak a feleknek.

Igazgatóság: Domahidy Elemér elnök, Kontsek Géza alelnök, Geréby Pál alelnök, Békés Lajos igazgató, Dr. Berger

Andor, Dr. Balkányi Emil, Békés Emil, Dávidházy Kálmán, Dr. Kun Béla, Lamprecht Frigyes, Lusztig Dezső, Somossy László, Dr. Váradi Szabó János, Tóth Kálmán, Dr. Vargha Elemér, Werlin Sándor. Ügyész: Dr. Weisz József. Felügyelő bizottság: Ungár Jenő, jegyző Gyurcsány Béla, Emerich Zsigmond, Frigárszky Emil.

Debreczeni Lajos

szalonna, sertés és füstölt áru nagykereskedése.

Országos hire van a debreczeni füstölt husneműeknek. Mindenfelé ismerik, kedvelik az itt készült hentesáru cikkeket. Debreczennek legnagyobb ilyenmű vállalata Kuczik Gábor ulóda Debreczeni Lajos cég, a mely már 1860-ban létesült s megalapítója Kuczik Gábor fáradhatatlan munkássága s szolid üzleti elvei által, a debreczeni készítményeknek piacot teremtett, mi által Debreczen az ő híres készítménye által a külföld előtt mindinkább ismeretessé tette. Nagy lendületet vett. Debreczeni Lajos a cég jelenlegi tulajdonosa 1884. évben vette át az üzlet vezetését. Szakismeretét tdevágó nagy tudását vitte bele az elkövetkezendő munkába.

Valósággal új életet öntött a vállalat vezetésébe és annak hathatós fejlődését az ő fáradozása teremtette meg.

A mit Kuczik Gábor az alapozásnál mivelt, azt tette Debreczeni Lajos a későbbi évek munkálataiban s a mikor a cég megalapítója halála idejét érezte, az üzlet tulajdonjogát is átadta Debreczeni Lajosnak, vejének.

Voltaképen most kezdődött a fáradozás, melynek nagy célja az volt, hogy megteremje gyümölcsét. És Debreczeni Lajos nagy ambícióval vasszorgalommal látott neki, hogy a szolid alapokon nyugvó üzleti vállalkozást ne csak megerősítse, de úgy fejlessze, hogy az évről-évre szebben virágozzék. Ez a munka teljes sikerre vezetett. Ma a szóban levő füstölt hus nemű nagy kereskedés nemcsak neki, de Debreczen városának is dicsősége, országszerte hirdeti Debreczen e speciális iparának diadalát.

Debreczeni Lajos Magyarország minden nagyobb városába szállítja a híres debreczeni készítményeket. Se szeri se száma azoknak a nagy gyáraknak, intézeteknek, csemege kereskedőknek, akiknek naponta hatalmas küldemények ne mennének. De óriási megrendelése van a cégnek, a magánfogyasztó közönség köréből is.

A cég készítményei izletesek. Ezt igazolja a szállítás nagy tömege, s hogy

— Cukrot, diót, mogyorót.
— Van annak sok?
— Van annyi, hogy a világ összes boltjában sem lehet többet találni.
— Milyen az a Mikulás? Én még nem láttam soha.
— Nem is lehet azt látni. Észrevétlenül jön az ablakokra. Éjjel jár, míg alszol, addig rakja be a cipődbe a sok ajándékot.

— Most is van benne?
— Nincs. Majd egy hét múlva jön el. Addig jól viseld magad.
— Felöltözöm.

Nem telik bele öt perc. Sanyó felöltözve, csendbe szüresölgeti a kávéját. De a Mikulás nem megy ki a fejből.

— Láttam már édesapám a Mikulást?
— Láttam. Nagyon-nagyon öreg ember. Hosszu fehér szakála van. A keze tele van játékkal, csokoládéval, dióval, mogyoróval. Egy nagy putton is van a hátán. Az is tele van mindenféle jóval. De nyirfa vesszőt is tart a kezében.

— Én is szeretném látni. Este nem fekszem le, meglesem.

— Akkor nem is hoz semmit.

— Hát ma este hozza?

— Majd egy hét múlva.

A nagyobb gyermekek összemosolyognak s jelentős pillantásokat váltanak, de a világért sem szólnának bele a beszédembe.

— Hányszor fekszünk le még addig?

— Hatszor.

— Ahány ujjam van ezen a kezemen?

— Nem. Egygyel többször.

— Az sok. De hogy teszi a cipőmbé a cukrot?

— Kiteszük az ablakba.

— Rózsikék is kiteszik?

— Igen.

— Hát nekik is hoz?

— Ha jók lesznek.

— Én jó leszek!

S hogy bebizonyítsa, oda simul hozám, átölel puha kezecskéivel s megcsókol. Aztán szalad az anyjához. Cirógatja, csókolgatja kezét, arcát, s egyre hajtogatja:

— Szeretem édesanyámat!

Ettől kezdve Sanyó megváltozott. Egész nap jó kedvvel játszadozott. Mintha kicserélték volna. Este erővel az ablakba akarta tenni a cipőjét. — S mielőtt elaludt volna megkérdezte:

— Most jön a Mikulás?
Lassan teltek neki a napok. De azért jól viselte magát. Az anyja nem győzte dicsérni.

Végre eljött a várva-várt nap. Sanyó vacsora után azonnal feküdni akart. Levetette cipőjét s kitette az ablakba. Unszolta a többieket is, hogy tegyék ők is oda. Boldogan aludt el. Reggel jókor felébredt. Nem szólt senkinek sem. Lemászott az ágyról s kíváncsi arccal szaladt az ablakhoz.

Az öröm kiáltása hangzott el ajkairól:

— Itt volt a Mikulás! s lázas sietéssel szedte ki a cipőből a cukrot, mogyorót.

— Látod, megtudta a Mikulás, hogy jó voltál, azért hozott ennyi mindent. Hanem nézd meg csak jól, nyirfavesszőt nem hagyott itt?

— Nem hagyott. Nem is kell.

— Hát jó leszsz ezután?

Felelet helyett megcsókol s aztán jóízűen ropogatni kezdte a cukrot. S mintha valami jutott volna eszébe fontoskodó arccal nézett rám.

— Mit akarsz mondani?

— Csak az jutott eszembe, hogy eddig azt hittem, hogy apám meg anyám rakja a cipőmbé a cukrot, de most már tudom, hogy van Mikulás.

Tassi Miklós.

Holt vizeken.

Köröttem büszke, aranyorrú gályák
Repülve szántják tenger sima tükkrét,
És én hajómmal holt vizeken állok.

Minden percz egy-egy gyötrelmes öröklét,
Az órák, perczek egymást egyre váltják,
De szabadulást mindhiába várok.

Bontott vitorlám fájdalomba reszket,
Az árbozom vadúl tekint az égbe,
Recesg, ropog hajóm minden darabja.

Szeretnék szállni, szállni messzeségbe,
De hajh, körül átkos vizek öveznek,
Ólomtengernek fogva tart a habja.

És én epedve várok a viharra,
Mely foszlányokra tépje a vitorlám,
És árbozom derékon törje ketté.

minden kényes és raffinált igényeket is kielégítenek a produktumok, mutatja az is, hogy a cégnek nemcsak az országban, de a külföldön is élénk üzleti összeköttetése van.

A híres debreczeni kolbászt és csemege szalonját ép úgy ismerik Európa legtöbb államában, mint nálunk. Külföldön a legízletesebb csemege számba megy a Debreczeni Lajos cég áruja, a melyet a legfinnyásabb gourmandok is nagy szeretettel fogyasztanak. E híres készítményeket nem egy európai kiállításon méltányolta a juri. Debreczeni Lajos több arany és ezüst érmet kapott pompás és izletes készítményeiért.

Most a mikor a hamisítások jegyében telik az élet, mint ismeretes, még az élelmiszereket sem kímélik azok, akik visszaélnek az emberek bizalmával. A külföldön, de nálunk is vannak telepek, ahol kokusz olaj és müzsir felhasználásával készítik a hamisított sertésszirt. Az ilyen cikkek persze olcsóbbak s a közönséget az ár megtéveszti. A Debreczeni Lajos cégnek tehát sziszifuszi munkát kell végeznie, hogy e tisztességtelen verseny ellen küzdjön. A harc igen egyszerű. Tisztán kezelt, saját készítményű áruival megy a küzdelembe és sikere van.

Hizott sertésekből eredő szalonjából állítja elő az olvasztott sertés zsirt, a melynek eredeti jó zamatossága van.

Ilyen készítményekkel nemes és könnyű a verseny, a melynek győzelme egész bizonyos a csekély zsirtartalmu élvezhetetlen, mutatós áruk felett.

A régi biztos uton halad a Debreczeni Lajos cég és minden kétséget kizárólag célhoz ér. Nekünk örömmünk, hogy van olyan iparvállalatunk, a mely Debreczennek jó hírét emelni és fokozni tudja.

A „Debreczeni Vasöntőde és Géplakatosság.”

A „Debreczeni Vasöntőde és Géplakatosság”, (Péterfia utca végén, a Hadházi utcában) mely 1892-ben alapított — amint a lefolyt idő fényesen igazolta — közigazgatásilag igen fontos, hiánytöltő vállalatnak bizonyult.

Nemcsak Hajdumegye, de az egész Alföld ipartelepének, főleg pedig jelentékeny mezőgazdaságának nyújtja azon nem eléggé becsülhető előnyt, hogy nincsenek szükségleteikkel kizárólag a fővárosra utalva, hol éppen a gazdasági időszakban összetorló munkák okozta szállítási késedelmekből rájuk igen kellemetlen idővesztések és károk háramolnának.

Hajóm táncoljon hullámszirtek ormán,
Pusztuljak el az első forgatagba,
Csak itt ne kelljen állanom örökké!

Szávay Zoltán.

Valyi Nagy Gusztáv életéről.*

Lelke virágait szerteszórta egy váratlan lecsapó szélvész, mikor mulandó testét a tragikus véletlen keze lesújtotta. Most, hogy a szétszört virágokat ismét csokorba gyűjtve, azokat és alkotójuknak emlékét az enyészettől megmenteni kívánjuk, helyén való lesz néhány életrajzi adat megörökítése is a jövő irodalomtörténetírója számára.

Valyi Nagy Gusztáv 1879-ben született, Debreczenben; mindkét részről régi magyar családok ivadéka. Atyai ágon, a Valyi Nagy család már több neves író és tanárt adott, így az Ilias-fordító V. Nagy Ferencz sárospataki és V. Nagy Pál debreczeni tanárokat. Anyja tasnádi Szántay családból származott.

A betűvetést tanulató gyermek egyik első tanítója a kiváló költő: Szabolcska Mihály, ki éppen akkor bontogatta szárnyát, akkor aratta első babérait. Bizonyára mély hatással lehetett a költemények iránt már is érdeklődő gyermekre.

A vidám gyermekéveket már beárnyékozta a tragikus balvégzet, mely később is kisérője lett.

Gondtalan vidám játék közben, egy koresolyázó kirándulás alkalmával, bal eset érte a fiatal Valyi Nagy Gusztávot, melynek következtében egyik lába megbénult. Botra támaszkodva járhatott azóta megfosztva a gyermekjátékok annyi örömetől.

Nagy hatással volt ez lelki fejlődésére is. Elgondolkozó, ábrándokba mélyedő lett; míg többi társainak arca a labdarugás után futástól pirult ki, az ő arcára valami sejtelmes, lelki vágyakozás vont pirt. Érzések hulláma támadt, vert, zugott gyermeklelkében, melyeknek kifejezésére nem volt még szava.

Tanulmányait a debreczeni főiskola

*) Valyi Nagy Gusztáv most kiadott kötetének bevezetéseként jelent meg.

Üzemét ezen vállalat szerényen és óvatosan — elején csak öntvények gyártásával — kezdte, de biztos fejlődésben, a megbecsült pártoltatás hatása alatt folyton mutatkozó szükségnek engedve, gyorsan emelkedett mai jelentőségére. Ma a gyár vállalat — ha építkezési szempontból nem is imponál — de munkagépekkel korszerűen van berendezve s egyes osztályaiiban is kitérő szakérték által vezetve immár nyers és kimunkált fémöntvények előállítására mellett a gépészet minden ágát műveli:

A legkényesebb géprészeket — bármely anyagból legyenek — helyben, maga állítja elő.

Gazdasági és ipari gépek szakszerű javítását gyorsan, pontosan s a versenyben el sem érhető jutányos árak mellett végzi.

Építkezési, udvar- kert- és istállóberendezési vastárgyakból állandóan raktárt tart.

Kultúrassal is foglalkozik; tökéletes kivitelű udvari- és községi kutszivattyui, jó hírnévnek örvendő szőlődaráló és borsajtó gépei pedig eddig is több kiállításon nyertek magas kitüntetést.

gymnasiumában folytatta; az öreg épület minden köve régi nagy példákra susog; a magyar irodalmat oktató tanárai (Kulcsár Endre, Varga Bálint, Gulyás István) pedig híresek voltak arról, hogy örömmel, jóindulattal buzdították a legzsóngebb költői tehetséget is. Itt találta meg ő is eddig öntudatlan érzései kifejezésére a hangot, itt ébredt költői tehetsége öntudatra.

Szabadságra vágyó, maga utját járó lelke sehogy sem tudott beletörni az iskola rendjébe. Nem közönséges tehetség, mégis végső padosorokban volt mindig a helye. Éretlen tudással kérkedő iskolás gyermekek, s egy két rövidlátó tanár is lenézhettek, a maradozó, akadozó ösdiákat. De érettebb eszű társai és az élesebben látó tanárok csakhamar megértették, megbecsülték. Belátták, hogy kivételes hivatású ember, kinek joga van megválogatni a tudás asztalánál, mit kíván és mit nem.

Középiskolái végeztekor ismét kemény csapást mért sorsa rá; sulyos, hosszantartó betegség támadta meg, mely válságossá fajult. Ez erős megpróbáltatás gondolkozását ismét mélyebbé, őt magát értékenyebbé tette.

Ez alkalommal, gyógyulást keresve tartózkodott huzamosabb ideig Budapesten, hol író-művész társaságban lelke még erősebb szárnyakat kapott.

Mikor a főiskola jogi tanszakának hallgatója lesz, akkorra már jelentős hírneve van a fiatal, személy szerint is rokonszenves, kedvelt költőnek.

Első nagyobb sikerét a főiskola Szikszay-pályázatán 1902-ben aratja, a *reformáció emlékünnepe* irt ódájával, melyet P. Nagy Zoltán meg is zenésített. Majd 1903-ban a 150 koronás Kazinczy-díjat nyeri el „*Kalára kisasszony*” cz. versével. De tulajdonképpen 1904-ben kezdődnek diadalmas évei. Ez évben nyeri meg a „*Gábor diák*” című drámájával a Telegdy Kovács díjat. Drámáját a debreczeni színpadon elő is adták; erőteljes, színes nyelve, ügyes mesészővése nem is maradtak hatástalanok; a teljes sikert főleg a színpad nem kellő ismerése miatt nem tudta elérni. Mindazonáltal a lelkes óvációkat, melyben Debreczen közönsége részesítette, méltán megérdemelte.

Az Általános Takarékpénztár részvénytársaság.

A múlt 1906. évben Debreczen közgazdaságának történetébe új pénzügyi alakulása jegyeztetett be. Már az első hírek, melyek az új pénzügyi megalakulását jelentették nemcsak a városban, hanem Hajdu vármegyében és a szomszédos megyékben is élénk érdeklődést keltettek.

Az általános takarékpénztár részv. társaság volt ez az új intézet, a mely egy millió korona alaptőkével lépett a debreczeni pénzpiacra. A Magyar Leszámitoló Bank részese az alaptőkének s mint ilyen az intézet vezetésében részt vesz. Az általános takarékpénztár megalakulásától kezdve a bankügyletek minden ágával foglalkozik. Nevezetesen, elfogad betéteket, leszámítól váltókat törlesztéses kölcsönöket ad szóval minden üzletágat kultivál, a mely hatáskörébe tartozik.

Rövid fennállása óta a pénzügyi intézet általános kedveltségnek örvend, úgy a kereskedő világban, mint a magánosok körében.

Majd a főiskola régi Magyar Irodalmi Társasága pályázatán nyer 100 koronás díjat *Márczius Idusára* irt ódájával. Továbbá a Zempléni megyei Kazinczy Körnél nyer díjat a „*Csokonai százéves emlékére*” irt ódájával. Később „*Katona dalai*” nyertek 10 aranyat a debreczeni Bulyovszky-pályázaton. Ekkor lett a Budapesti Hírlap munkatársa.

Az 1905. évben ismét márcziusi ódával, majd zászlóavatási és az oratoriumi emléktáblát avató ódával, majd hazafias dalaival nyer díjakat a főiskolában. A Bulyovszky-pályázaton ismét nyertes lesz „*Bocskay nőtök*”-kal, melyeket P. Nagy Zoltán zenésített meg.

Az 1904—5. év költői pályafutásának legtermékenyebb szakasza. Ez idő alatt mintegy 250 költeményt ír; a lapoknak keresett és kedvelt munkatársa; hangversenyek, felolvasó-estélyek ünnepeit szereplője.

Az 1906. évben négy zenemű jelent meg az ő szövegére: Alber Lujzáé Lipcsében, Déry Alfrédé, Kondor Ernőé, Magyar Kálmáné Debreczenben. Ez évben *Széplaki ódája* és „*A nagy temetés napján*” cz. költeménye nyerne a főiskolai pályázatokon. A „*Laura*” ciklust a Petőfi-Társaság Vigyázó-pályázatán dícsérettel tünteti ki.

Több nagyobb terv megvalósításához is kezd ezidőtájt. *Berángur* czimen verses színművet ír, melynek töredéke sok becses részletet tartalmaz de még nagyon igényelte volna az átdolgozást. Tervezett „*Ördögös Hatvani*” czimen nagyobb vigjátékot, mely azonban csak terv maradt, több más nagyobb vázlatával együtt.

Ezidőben már a társaságok kedvence.

Nemcsak költői sikerei, de megmegnyerő, rokonszenves személyes tulajdonságai is mindenkit jóbarátul nyertek meg számára. Örökkön vidám, tréfára mindig kész; de vidámsága sohasem lesz sekélyes; tréfái, ha olykor élesen vágnak is, soha nem sebeznek, sebet gyakrabban enyhítenek. Babérokat arat, de maga szerény, tulszerény marad.

Mindenhová hívják, mindenütt örömmel látják. Nem csoda, ha nagyon megszokja a mulatót életet. Annál inkább mert komoly oka is van, hogy a vidám

nótát, csengő kacagást ne hagyja maga körül elcsitulni. Mi, kik jól ismertük, jól tudtuk, hogy a vidám arcon belül nagyon szomorú, komoly ember lakik, ki lemondó csöndes mosollyal nézi a világot és saját magát. Volt egy nagy, erős érzés szívében. lelke örökké nyíló rózsafájának gyökere. Volt egy vágya, mely hajótörött lett . . . tulzó szerénysége miatt. Pedig, ha lett volna benne több maga bizás, lehet ezelt is ér és boldog emberré lesz.

Magasra szálló tervek, égő remények közepett érte a váratlan lesújtó véletlen. Tragédiát kívánt, nagy megrázó hatású tragédiát írni és ő maga lett áldozata az élet tragikumának.

Mint rendőrségi gyakornok, melylyé csak nemrég nevezték ki, ez év május 5-én színházi felügyelő-szolgálatot teljesített. Előadás után az „*Arany Bika*” kávéházban kevés ideig tisztviselőtársaival beszélgetett, majd átment a szomszéd asztalhoz, hol régi barátai ültek. Gyermekek kora óta egyik legjobb, legbensőbb barátja új mintájú revolverét mutogatta neki, a fegyver elsült, a fölé hajló Vályi Nagy Gusztávot szíven találta.

Nagy, megdöbbenő sorscsapás volt; de gyönyörű bohém-halál.

A zene szól, tüzes bor csillog a pohárban; a kávéházi fehér gázlángok fénye már küzd a hajnalpírral. Kaczag a jókedv, a mámor. És a legvigább kacagás szárnyán, váratlan, semmit nem sejtve nem gyötörődve, röppen el lelke a nagy bohémnek. Zeneszó, csengő kacagás kíséri. Mikorra körül felocsudnak, mikorra fagyos, kétségbeesett döbbenés némasága dermedti meg a jelenlevőket, ő már szomorúságot, szenvedést többé nem érez . . . a nagy bohémra csöndesen, busan ejtenek a kávéházi babérfák, bucsuzóul még egy-egy utolsó babérlevelet . . .

A baleset után néhány percz mulva eszméletét veszítette; utolsó szava: *Az isten segítse családomat*. Illó utolsó szó hozzá, ki családját annyira szerette.

Másnap, mikor városszerte szétfutott a megdöbbenő hír, a részvét általános volt. Temetésén hozzá méltó kegyelettel áldoztak a város, a társadalom, a főiskola és debreczeni költő társai. Sok ezernyi ember kísérté utolsó útján, gyászszertartásán nemcsak a rokonok, de maga az ősz költő pap, K. Tóth Kálmán és vele együtt a jelenlevő idegenek is zokogtak. És halk zokogás kísérté a sirnál a bucsuzó beszédet.

Temetésére debreczeni poéta-társai fontak versekből virágkoszorút, a temetés után pedig gyűlést tartva elhatározták, hogy szomorú sorsu pályatársuk emlékét megőrzik, árván maradt, szétszóródott virágait bokrétaiba gyűjtik, megmentik az enyészettől; a költőnek magának pedig siremléket állítanak. E fogadásunknak kivánunk most eleget tenni. *Vályi Nagy Gusztáv* költeményes kötetének közreadásával. Munkáinak irodalmi értékeléséről, úgy véljük, nekünk tartózkodnunk illik. A jövő irodalomtörténet írójának feladata az. Mi szeretet és hódolat érzésével tartjuk kezünkben lelke illatos rózsacsokrárt. Fogadja a közönség olyan szívesen mintha örökkön mosolygó, derűs arc alatt komoly, igaz, mélyeséges érzéseket rejtgető szeretett poétatársunk maga nyujtaná át.

Dr. Rácz Lajos.

Szabolcska Mihály és Debreczen.

Szabolcska Mihálynak e hónapban jelentek meg legújabb költeményei, a szerzőnek hatodik verses könyve. — Nem hiába, hogy Debreczen költőjének nevezük Szabolcskát, e kötetében is több ízben megemlékszik Debreczenről, ifjúkori

lakóhelyé
közül bo
zonyára
ségünk.

1. Nagy
Zászló
A cí
S az
S 18
Csok

2. Sirja
És k
Hog
Száz
Alm
Csok

3. Disz
Szol
Róz
Elm
Hog
Cso

4. És
Fog
Hog
Sze
Kil
Cso

1. Boly
S a
Itt é
De t
Ma r

2. Az a
Ked
Még
Mint
Bus

3. És k
A k
Mog
Hej
Hus

4. Más
Sze
Hog
Mi
Sze

De
A
Debre
telen
létesít
szíves
mentá

eszmé
ban s
nyain
szesz
veme
a kéz
hogy
leszté
logat

Nem
arany
tam
sajt.
loma

vül d
maga

lakóhelyéről. Idevonatkozó költeményei között hemutatunk kettőt, amelyeket bizonyára szívesen fogad olvasó közönségünk.

Csokonai.*

1905. május 21.

1. Nagy ünnep van ma Debreczenbe,
Zászló lobog a ház ereszebe . . .
A civis gazda ünneplőbe jár,
S az urak csaknem diszmagyarban
S föltámad ez ünnepi zajban:
Csokonai Vitéz Mihály.
2. Sirja körül glédába állnak,
És koszorúkkal gratulálnak,
Hogy most száz éve érte a halál.
Száz éve, hogy magára hagyta:
Álmodását abba hagyta:
Csokonai Vitéz Mihály.
3. Diszszónokok, ünnepi ódák,
Szobrárt és sirját teleszórják
Rózsával, frázissal, ahogy dukál.
Elmondják illő áhitattal,
Hogy tele volt lélekkel, dallal
Csokonai Vitéz Mihály.
4. És áll az ünnep . . . Én azonban!
Fogadnék tiz pint mádi borba,
Hogy bár az érc igen sokat kiáll!
Szeretné, ha e szép esetből,
Kilódulhatna Debreczenből
Csokonai Vitéz Mihály.

Debreczenben.

(Husz év múltán.)

1. Bolyongok az utcákon céltalan,
S a mult időkbé képzelem magam.
Itt éltem át ifjú életem . . .
De tudj' az Isten, azt a Debreczen itt
Ma mindhiába keresem!
2. Az a derült, az a nagy gondtalan
Kedélyű város végkép' oda van,
Még az ege sem olyan ragyogó,
Mint amilyen husz évvel ezelőtt volt . . .
Bus lett, komor lett és fakó!
3. És hová lett el — innen Istenem:
A költészet, a kedv, a szerelem?
Mogorván néznek a járókelők . . .
Hejh, másképp tudtak itt nézni a lányok
Husz esztendővel ezelőtt!
4. Más világ volt itt akkor, más világ,
Szébb volt a kóró, mint most a virág:
Hogy annak már a nyomát sem lelem! . . .
Mi lett veled, hogy változhattál így meg,
Szegény, szegény Debreczen?!

Debreczen — Kertváros.

I.

A „Debreczeni Független Ujság“ Debreczen sz. k. városához intézett igénytelen beadványomat „Társas-kerttelep“ létesítése tárgyában a fenti cím alatt volt szíves, a legnagyobb jóindulattal commentálni.

A külföldi erkölcsnevelés és socialis eszmevilágból merített tervezetem azonban sokkal szerényebb és hazai viszonyainkhoz van szabva, minthogy ezen díszes czimhez jogot szerezhetne, alapelvetem itt is megtartottam — mint 1894-ben a kézügyesítő oktatás propagálásánál — hogy az elvetett magot saját talajunk fejlesztő képességéhez mérten kell megvalogatni, ha munkánk sikerét látni akarja.

Hosszu évek óta szemlélem főleg Németországban a kerttelepek hatalmas arányokban való térfoglalását tapasztaltam ezen intézménynek lélekemelő hatásait. Előttem lebeg népünknek kiváló hajlama és forró ragaszkodása a földhöz

* A költő ezen a tréfás hangú versen kívül dicsőítő költeményt is ír Csokonairól, melyet maga olvasott fel a százados Csokonai-ünnepen.

viszont a természet kincseiben rejlő nemes, hasznos szórakoztató és munkában is pihentető foglalkozásnak teljes hiánya.

Egy széles, zöld növényektől és ezerszínű virágoktól ékesített kertcsoport csatolja körül a várost, melyben a természet varázsától ihletett családi élet honol, a kertek poros utcákból, szűk udvarokból fülledt szobából nimphaként kicsalják a szülőt és gyermeket üdítő munkára és az életet levegőben való tartózkodásra.

Igy szeretném látni munkásnépünket is kertészkedéssel foglalkozva szabad idejében és hatványozni kellene a hazai rögghöz való vonzalmat és kapesot, mely az utolsó évek tanúsága szerint ijesztően megmeglazult.

A külföldi városi hatóságok vetekednek egymással, hogy minél szebb és nagyobb kerttelepek létesüljenek, a területeket körül kerítik, játszóhelyet, vízvezetékét rendeznek be és vagy maguk adják ki a parcellákat csekély bérért, vagy pedig egyes társulatoknak engedik át.

Lipese városát tizezer apró kert övezi körül, ezen intézmény hatásáról közlöm néhány városi tanácsnak hozzám beérkezett véleményét dióhéjnyi kivonatban.

Berlin. Városi földbirtok kirendeltség. 11688. szám.

Azt tapasztaljuk, hogy a kertbérlek között nemes verseny keletkezik, ki tudja kertjét szebben művelni. A termelvényekből ősszel kiállítás rendeznek, az egész kertség ilyenkor egy egységes vidám család.

Ugy látjuk, hogy munkások és kis hivatalnoknak szórakoztató helylyé fejlődtek a kertek, asszonyok, gyermekek segítenek a megmivelésben stb. stb.

Magdeburg városi tanács 7220. sz. Eddig 292 parcellát adtunk ki hivatalnokok, tanítók és munkásoknak. Ilyen colónia jóltevő benyomást tesz a szemlélőre, mert nemcsak hogy a bérlek idyll akar alkotni kertjéből, de hasznát is nézi a termelvényekből. A kereslet állandóan nő és nem hangsúlyozhatjuk eléggé az etikai értékét is ezen intézménynek a nagy és kevésbé vagyonos néprétegek számára stb.

Lipese városi tanács 4856. sz. Hozzávetőleg 5000 kerthelyet adtunk ki, számtalan telepet magánosok létesítettek és adtak bérbe, a kereslet élénk, és tapasztalataink a legjobbak. Az ezen célra alakult egyleteket, áldásos működésüknél fogva tőlünk telhetőleg támogatjuk stb. stb.

Eddig 10 nagy város küldte hozzám ismertető véleményét, költségvetéseit és kész kerttervezetet a legelőzékenyebb módon.

II.

Ha tehát a tisztelt szerkesztőség gyenge kezdeményezésem ismertetésénél a „kertek városa“ címet választotta, engedje meg azon őszinte vallomásumat, hogy ilyen ideális és egyedül Angliában létező intézményre — melyet csak nagyon gazdag cultur-állam valósíthat meg, nem is gondolom, de épen azért óhajtom röviden vázolni a „kertváros“-t, mely teljesen eltér az általam proponált „Társas-kertektől“.

A kertváros első részletes tervét az angol Ebenzer Howard készítette, korántsem a földi javakkal megáldott emberek nyári tartózkodó helye, hanem a kis javadalmi egyének olcsó és kerttel ellátott házaiból áll. A grandiosus terv, mely egy 30000 lélekkel bíró várost contemplált, még nem valósult meg, de kisebb méretekben két gyártelepnek sikerült fényesen megoldani gyakorlatilag is a kertvárost.

A birminghami „Cadding“-féle cacaógyár áthelyezte telepét a környékbe munkásainak lakásait megfelelő kertekkel Howard terve szerint készítette, 5000 mun-

kás képezi a várost, melynek temploma színháza stb. minden van, ami lelki szórakozást nyújt. A gyárvárosáról így nyilatkozik. A munkaadóhoz való ragaszkodást mi sem növeli jobban mintha a tisztességes munkabéren kívül kényelmes, jó ott-hont teremt munkásainak és neki alkalmat ad a kertészkedésre.

Egy szappangyár Liverpool mellett alakított hasonló kertvárost, melynek 3000 lakosa van. Ezen városok prosperálásának azonban első feltétele, hogy a munkás függetlensége a lakás által csorbát ne szenvedjen.

Az angol alsóház gyakran foglalkozott a kertváros ügyeivel, meg is állapította azon nagymérvű kedvezményeket és olcsó kölcsönt, melyet ily intézménynek nyújtanak.

A kertváros tehát inkább a kellemes és olcsó munkáslakás kérdését viszi előre, vajha mi is foglalkoztatnánk ezen socialis problémával mert jó lakásviszonyok nélkül alig képzelhetek egy állandó munkás törzset. A jelenlegi pénzügyi viszonyok még csirájukban is elfojtották az ily irányban szárnypróbálgatásokat, és vajha amit egyesek nem alkothatnak, a polgárok összesége az állam, a hatóságok, felébredve közönyükből bátor kézzel valósítsák meg a munkáslakásokat.

III.

Nem ismerem még a városi tanáchoz intézett beadványom végleges sorsát, remélem azonban, hogy nekem és a velem együtt dolgozni akarókat, teljes akarat erővel támogatni fogja, hogy Debreczenben a „Kerttelepek“ minél előbb létesüljenek. Ugy legyen!

Szántó Győző.

Az óra.

Még ósapántól maradt rám egy óra,
Ördögös, csodás, mesteri remek,
Régi, nagy idők antik maradványa,
S ha ránézek, a szívem megremegek.
Oly kegyeletes érzés ébred bennem,
Úgy elgondolom, jön a tél, a nyár,
Egymásután, hogy mulnak el az évek,
S ez a bolond óra egyre-egyre jár.

A kerete szép, aranyra van festve,
Gyöngyfűzérből van körülötte lánca,
Megörzvé szépen régi bibor színét,
Csak itt-ott kopott kissé a zománcz,
Közepében egy vár van kifaragva,
Előtte kert s hogyha az óra üt,
A várablaknál megjelen egy lányka,
Picziny kezével forró csókot küld.

S lent a várkertben térdre hull egy ifjú,
Sóvárgón néz a szép tündér felé,
Bájos zenével vallja meg szerelmét,
Odaborulva le a leány elé.
Pengeti hévvel csodaszép gitárját,
De im egyszer csak elhal a zene,
A kis ablak is lassan im bezárul,
S eltűnik ott a vár szép szelleme.

Az ifjú felkel s néz a kis ablakra,
Smaragd szeme úgy csillámlik, úgy ég,
Lesi, várja, hogy mikor üt az óra,
Szép szerelmese megjelen-e még?!

Egymásután hogy mulnak el az évek,
Úgy elgondolom, jó a tél, a nyár . . .
A szerelmes, hogy várja mindig párját . . .
S e bolond óra egyre-egyre jár.

Fényes Jenő.

Használt butorokat

ad, vesz, javít és ujakra becserél
KÓNYA JÓZSEF
asztalos, Pacsirta-utca 8. szám.

Szíves tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy **József kir. herceg-utca 52. számú házamnál** saját termései vámospércs:

fajborok כשר

u. m.: Rizling, ezerjő, bakar és különféle vörös borok olcsó napi áron literes és 1/2 literes üvegekben kaphatók.

Nagyobb vételnél kedvezményes ár. Tisztán kezelt borokról kezeskedem.

Gelberger.

Köhögés.

A ki egészségét szereti azt megszűn teti, 5245. közj. ig. bizonyítvány igazolja a segélyhozó sikert a

Kaiser-féle

mell-caramellák

a 3 fenyővel.

Orvosilag kizárólag és ajánlva köhögés, rekedtség, katarhus, nyálkáság, gégehurut, görcs és számarhu-ut ellen. Csomag 20 és 40 f. Doboz 50 f. Kapható Tóth Béla, Mihalovits Jenő, Grósz Nagy Ferencz, Muráczy László gyógyszerészeknél, Józsa és Jóna drogueriájában Debreczenben, Tron Gyula gyógyszerésznél Ujfehértón. Harsányi Lajos gyógyszer-tára a „Megváltóhoz” Püspökladány.

Legszébb, legjobb, legpontosabb

Órákat

legolcsóbban lehet vásárolni

Gasparik Adám

órák és ékszerésznél

Debreczen, Piacz-u. 85. szám.

Bank Egyesülettel szemben.

SZŐNYEGEK

jutta spárpa, hollandi, kidermüster, tapestry, velour, futó és salon szőnyegek minden nagyságban, torontáli szőnyegek dívánterítők, kuterzövetek és creppok, viaszos vászon

legolcsóbb szabott árban.

Ágy és asztalterítők

szövet és csipke függönyök, stórok,

Szabó Lajos fia

divat, vászon és szőnyeg raktára

DEBRECZEN, Rózsá-utca 1. sz.

Alapítva 1842. évben.

Ujévi vásár!

A legújabb modern arany- és ezüst brillians ékszerek, alkalmi tárgyak, férfi- és női finom zsebórák legolcsóbban beszerezhetők a már 22 év óta fennálló és megbízható

Kostya János

ékszer üzletében

Debreczen, Széchenyi-u. 1. sz. a ref. kistemplom mellett.

Javitásokat, megrendeléseket a legolcsóbb árért pontosan készítem. Lekkiismeretes kiszolgálás. — Kérem a n. é. közönség b. pártfogását.

Csődtömeg eladás.

Közados Rózsa Ignác csődtömegéhez leltározott 1—849 leltári tétel-szám alatt felvett 9434 korona 40 fillér becsértékű női confekció és más divatru cikkek valamint a csődtömeg 850—861 tételszámai alatt felvett 571 korona becsértékű üzleti berendezési tárgyak a debreceni kir. Törvényszék, mint csődbíróság a 21209/1907. szám alatt kelt végzésének rendelkezése folytán ajánlati verseny útján eladatnak.

Ajánlatok, melyek mindkét csoportra külön vagy együttesen is tehetők, 1908. évi január hó 4-ének déli 12 órájáig adhatók be alulírott tömeggondnoknál, (Piac-u. 70.)

Ajánlattevő köteles ajánlatával egyidejűleg a becsérték 10%-át bánatpénzül készpénzben letenni.

Az ajánlatok felett a választmány 1908. évi január 4-én délután 3 órakor tömeggondnok irodájában tartandó választmányi ülésen határoz az ajánlatok el vagy el nem fogadása tárgyában.

A csődtömeg az eladásra bocsátott áruknak és berendezési tárgyaknak sem mennyiségéről, sem a leltár helyességéről szavatosságot nem vállal.

Vevő az ajánlat elfogadásától számított 48 óra alatt az árukat átvenni és ugyanakkor a vételárát készpénzben kifizetni tartozik. Amennyiben vevő az ajánlati feltételeknek eleget nem tenne, bánatpénzét a csődtömeg javára elveszti, ezenfelül kártérítési kötelezettsége épségben marad.

Vételilletéket vevő viseli. A leltári áruk tömeggondnok közbenjöttével a rendes üzleti órák alatt megtekinthetők.

Kelt Debreczenben, 1907. évi december hó 23-án.

Dr. Freund Jenő

ügyvéd, tömeggondnok.

Moskovits József

uriszabó divatterme angol és hazai szövetujdonságok raktára. A leg-elegánsabb uri ruha különlegességek elsőrendű szabóműhelye Piacz-utca 46. szám az udvarban.

Legalkalmasabb

Ujévi ajándékok

keztyük, Fésű és Manioür casetták

feltűnő olcsó árban.

Pénz-, szivar- és levél tározkák beszerzési áron

Schön Sándor

Debreczen,

Piac-u. 12. (Stenczinger-ház.)

Legelőnyösebb butorbevásárlási
forrás

Weinberger Nándor

hazai gyártmányu. dusan felszerelt
butor-raktára

Debreczen, Piacz-utca 79, szám alatt.

Nagy választék fa, vas és kárpitozott butorokban. Teljes háló, ebédlő és szalon berendezések.

Páratlan előnyös kiszolgálás és a jutányos árszabásról biztosíthatom a nagyérdemű közönséget és igyekezni fogok szíves bizalmukat kiérdemelni b. pártfogást kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

WEINBERGER NÁNDOR

butorkereskedő, Piacz utca 70. szám.

Menyasszonyok és vőlegények
saját érdekökben keressék fel

Karácsonyi **Pintér Gusztáv** és újévi

ékszerészt és órát
Piac utca a nagytrafik mellett.

hol legjobban és legolcsóbban
beszerezhetik jeggyűrű, óra,
lánc-, karperec-, fülbevaló-, ezüst
evőeszközök stb. szükségletüket

ajándék **Óra javítások** tárgyak

a legjobban és legpontosabban
eszközöltetnek.

Belépési felhívás

A Kereskedők és Iparosok hitelszövetkezete

II-ik (5 éves) évtársulatába.

A jelentkező tagok betétkönyveiket naponta d. e. 9-12-ig, d. u. 3-5-ig válthatják ki.

Egy betét 50 fillér.

Minden tag 50 fillér heti befizetése után **100 K. kölcsönre tarthat igényt.** Ezen 50 fillérben benne van a kamat is. Külön kamat tehát nem fizetendő.

Kölcsönök állandóan folyósítatnak
Kereskedők és Iparosok Hitelszövetkezete
Csapó-utca I. szám.

Dr. Szöllös Dezső Kozma László Thieszen Arthur
jogtanácsos. elnök. ügyvezető igazgató.

Az István Gőzmalom Társulat

Alapított 1843. **Debreczenben.** Alapított 1843.

A magyar vidéki malmok egyik legrégebbi vállalata.

**Kitünő minőségű őrleményei valamennyi világkiállításon és
belföldön képviselt iparkiállításon mindenütt elsőrendű ki-
tüntetést és elismerő oklevelet nyertek.**

Kedvező fekvésénél fogva a magyar alföld legjobb búzáiból készít darát, lisztet és korpaneműeket, elvállal továbbá háziszükségletre mindenféle gabonaneműeket simaörlés és szitált örlés végett, a lehető legmérsékeltőbb díjazás mellett és azok szakszerű kiviteléért szavatol. Megrendelések úgy helyben, mint vidékre mindenkor a legelőnyösebb napi áron nagyban, közvetlen a malom telepéről gyorsan és pontosan foganatosítatnak: kicsinyben pedig

Csapó-utca 6-ik számú raktárunk

bármily mennyiségben naponta árusít el.

**Örlőképeség az első évben 18,000 métermázsa. Mai örlő-
képeség: 750,000 métermázsa.**

Központi női felöltő áruházban

Simonfi-u. 2. szám (Városi bérház.)

Ahol a legelegánsabb, legmodernebb, a legújabb, divatosabb és a legizlésebb Női felöltők, Kabátok, Színházi Belépők, Szőrme boák

a legolcsóbban kaphatók.

Megrendelés szerint készülnek **Saját varodámban** divatos costümök, bluzok slafrokok és aljak a legszebb kivitelben, jutányos árban.

Üzlet felosztás!

Kossuth-utóza 2. szám alatt levő

Ott Károly-féle üzletet

teljesen felosztatom.

A raktáron levő **harisnyák, keztyűk, trikók, kötények, zsebkendők, kézimunkák, pamutok, osipkék, díszek, bélés-árak, pipere ozikkek** és sok más itt fel nem sorolt árukat **gyári áron bocsátom** a t. vevő közönség rendelkezésére.

Üzlet felosztás miatt csak rövid ideig tart.

Az álványok is eladóak.

Nagy választék

bel- és külföldi

illatszerek, kazetták,

pipere ozikkek, továbbá **gyógyszer különlegességek és sebészeti eszközökben**, stb. stb. <<<<<

Tóth Béla

gyógyszertára és illatszertára raktárában
DEBRECZEN, Tisza palota.

Karácsonyi és újévi

ajándék tárgyak

u. m. legdivatosabb családi dobozos levél-papír, fénykép és levelezőlap albumok, festőszekrények és festőminták, Asztali tentatartók, fényképező készletek, Gramofonok, Csinos creplámpaernyők, Arany töltő tollak, Angol tollkések, Divatos névjegyek legnagyobb választékban igen olcsó árakban

THAISZ ARTHUR

előbb Pongrácz Géza

papír nagykereskedésében.

Tarbay József utóda

Szegedi Gyula

órás és ékszerész

DEBRECZEN, Tisza-palota.

Karácsonyi és Újévi ajándékokból

Állandóan nagy raktárt tartok a legjobb minőségű lugaórákból, valódi schweizeri zsebórákból, arany, ezüst, nickel és aczél órákból, **das választék női és férfi láncokban.**

Elvállalok mindennemű órák és ékszerek javítását. Ugy vidéki, mint helybeli megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközölök, valamint az órák javításáért és szabályozásáért 1 évi felelősséget vállalok.

Ujév közeledtével

felbivom a m. t. vevőim figyelmét modern és izléseesen berendezett raktáramra.

Külön osztály **china ezüst és bronze** valamint **majolika, porozellán és fayance tárgyakból.**

Alkalmas és díszes ajándék tárgyak óriási választékban vannak kiállítva az emeleti salonokban, úgy hogy a legkényesebb izlést is kielégítve rendkívül méltányosan bocsátom t. vevőim rendelkezésére.

E nagy karácsonyi kiállítás megtekintésére tisztelettel meghívom a t. közönséget.

Lám Sándor

tüveg, tükör és porozellán díszműáru raktára Debreczen.

Törlesztéses kölcsönöket

olcsó kamatra, földbirtokokra és házakra **a legelőnyösebb feltételek mellett** igen rövid idő alatt eszközöl.

Drágább kamatu meglevő kölcsönöket

Olcsóbbra cserél

az Ingatlan és földhitel forgalmi Intézet

Groszmann és Mandel

DEBRECZEN, Hunyadi-utóza 17. sz.

Felvilágosítást díjmentesen ad.

Zavatzky Leo

DEBRECZEN

~ Bika szállodával szemben. ~

Legolcsóbb bevásárlási forrás

Női blousok és gyermek ruhák

nagy választékban.

Harisnyák, kesztyük.

Női-, férfi- és gyermek alsó trico ruhák. — Női- és gyermek kötények. — Fehérneműek.

A hölgyközönség figyelmébe!

Bécsi utamról hazatérve értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy a legújabb modellek, valamint a legkényesebb ízlést is kielégítő

derékfűző (mieder) üzletemet

megnagyobbítottam, dusan felszereltem, kész árukat nagy választékban raktáron tartok, továbbá mindenféle

divatos reform és csipő-fűzőket

pedig bármily kivitelben, rövid pár nap alatt a legpontosabban elkészítek.

A nagyérdemű hölgyközönség támogatását továbbra is kérem.

Maradok tisztelettel

özv. Fodor Józsefné,

Piacz-u. 40., a Hungária kávéházzal szemben. Báró Josinczy ház.

Rópa vágók, Szecska vágók és Lánczos ekék.

NÁNÁSSY LAJOS vaskereskedő

Debreczen, Csapó-utca 4. sz. Bankház

Ajánlja dusan felszerelt vasáru nagy raktárát legolcsóbb árban és a legjobb kivitelben

öntött vaskályhák nagy választékban (most érkezett teljes kősi rakomány.) Takarék tűzhelyek, egy és két tűtővel jótállás mellett, rudvasak, tengelyek, vaslemezek, vasbutorok, szén- és fatartók, kályhavédők, diszes kályha tálcák leszállított árban.

Konyha felszerelések, vadász fegyverek hozzá való kellek, lágy és kemény srétek minden számban, Sohlingeni finom zsekkések, asz ali kések, ollók, borotvák.

Vidéki megrendeléseket gyorsan esz-
közök. — Bécses pártfogást kér, tisztelettel

Nánássy Lajos

Legjobb kályha ezüstitény.

Egy évtől kezdve (azelőtt) 25 fillér.

Egy évtől kezdve (azelőtt) 25 fillér.

200 Pompás zsebórát ingyen,

200 pompás Anker remontoir órát fog kiosztani a Tolnai Világlapja azok között, akik 1908. január havában a Tolnai Világlapjának négy egymás után következő számában megjelenő és egymással összefüggő rejtvényt helyesen fejtik meg.

Miből áll ez a rejtvény?

Ez a rejtvény egy közismert hazaffas tárgy, magyar festményt ábrázol. A szétdarabolt kép egyes darabjait a Tolnai világlapja négy egymás után következő számában mutatja be. A rejtvény megfejtése úgy történik, hogy a Tolnai Világlapja említett négy számából kivágjuk ezen képdarabokat, s úgy állítjuk össze, hogy hiány nélkül az egész képet adják. A helyesen összeállított és papírra felragasztott képet pedig beküldjük a Tolnai Világlapjának, amely a kitűzött 200 Anker remontoir órát a helyesen megfejtők között fogja szétosztani.

Hogy kik kapták meg ezen remek ajándékokat, azon kétszáz egyén névsorát a „**Debreczeni Független Ujság**” 1908. február 16 iki számában fogjuk a nagyközönség tudomására adni. A Tolnai Világlapját vidéken bármely ujságelárusítónál 12 krért lehet megvenni.

minden kéményt megjavít

Kapható Lukács Vilmos és Testvére Hatvan-u' 5.

Nincs többé szobafüst.

A JOHN-féle kéménytoldó

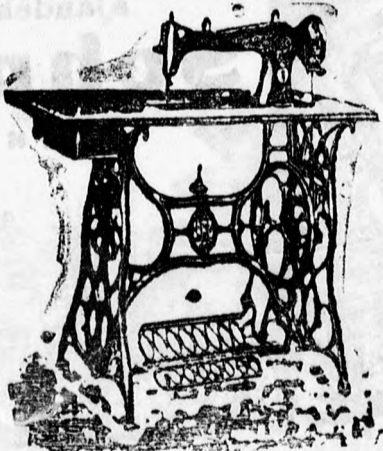
minden kéményt megjavít.

Leszállított olcsó árak.**Karácsonyi és Újévi ajándékok**

kiválóan alkalmas

egy jó varrógép,

melyek az előnyösen ismert ezégnél **Rosenberg és Hammer Piacz utca 8.** (a kereskedelmi akadémia palota.) Heti vagy havi könnyű részlet fizetésre megszerezhetők, hol minden vevő díjtalanul lesz kitanítva a divatos műhímzésben és modern szabászatban. Minden varrógépnél 8 éves írásbeli jótállás lesz vállalva. — Raktáron „Adria” magyar gyártmány, valamint a világhírű eredeti „Viktoria” gépek.

Rosenberg és Hammer varrógép kereskedők

Bőrkezesek, Illatszerek, Nyakkendők,
s egyéb pipere és férfi
divatcikkek.

Karácsonyi és újévi ajándékok
Győrfi Sándor
orvosi műszer és kötszer üzletében
Debreczen, Simonffy-utca 2. Bérház.

Goldstein Karolin

orvosilag elismert mellfűző
műterme

Debreczen, Placz-u. 61.

Mérték után ren-
delve bárminő érze-
keny alakra 6 óra
alatt készít legké-
nyelmesebb

midert

kitűnő egyenestár-
tákat.

Kiállításra készült fűzőket felár-
ban adom el. Óriási raktár kész
fűzőkben legolcsóbb árakban.

Tanuló és varróleányok fölvetetnek.

Villamos-világítási és erőátvitel

berendezések,

lakások, üzletek és egyéb helyiségek ré-
szére, legelőnyösebben és a legnagyobb
szakértelemmel

a Ganz-féle Villamossági R. T.

debreczeni épl. egyesüléssége

(Placz-u. 72.) által kértetnek.

Szakszerű felvi gositással, tervezé-
sekkel és költségvetéssel bárkinek díjtala-
nul szolgál.

Világítótestek, cellárok és szerelvények des. választéka.

Telefon sz. 568.

Telefon sz. 568

Kész női ruha áruház

Legolcsóbb

karácsonyi és ujévi

ajándékokban.

Kész aljak s selyembluzok, Pongyo-
lák, fehérneműek izléses modern
kivitelben legjutányosabban beszerezhetők

a Kész Női Ruha Áruházban

Kossuth-u. 17. színházzal szemben.

Megrendelések karácsonyra és ujévre még mindig
pontosan eszközöltetnek.

BŐR JÓK

kézi táskák
tárczák
kesztyűk
övek

legnagyobb választékban

Nagy András

kesztyű gyárában, Kistemplombazár.

Dávidházy Kálmán és Társa

könyvkötészet, díszmű készítés és
dobozgyár

DEBRECZEN, Fővaskert-utca 9. szám.

Nagyméretben kibővített könyv-
kötészetünk és díszműves műhe-
lyünk mellett ajánljuk a mélyen tisztelt
közönség figyelmébe legújabb beren-
dezett dobozgyárunkat, hol a ke-
reskedők, gyárak részére szükséges áru
dobozokon kívül cukrászati és gyógy-
szerészeti dobozok mindenféle kivitel-
ben megrendelhetők és gyári árban
gyorsan készíttetnek.

A közönség számára gyakran
szükséges csomagoló dobozok egyen-
ként is kaphatók.

Alkalmas

Karácsonyi és Ujévi

ajándékokat

Löbl Gyula és Társa

Placz u. 63. sz. Szt. Anna u. val szemben.

Uj látszerészeti üzletében

Színházi nyeles láncövek
Lorgnettek,

Arany szemüvegek, és orrcsüptetők

Fényképészeti készülékek, Amerikai
torna készülékek, Gramapfonok és
lemezek

nagy választékban kaphatók.

Karácsonyi és Ujévi

ajándékok kaphatók

Schmidt S.

zongora és hangszer raktárában.

Karácsonyi és Ujévi ünnepekre

felhívjuk az igen tisztelt fogyasztó közönséget valódi Orosz tea
nagy választékban érkezett különlegességekre, valamint
valódi Angol, belföldi rum és tisztán kezelt borainkra
u. m. Budai, Sashegyi vörös, Magyar, Rizling, Leányka,
Somlyai, Neszmélyi, Magyar asszu, Magyarádi stb.

A nagyérdemű közönség szives partifogását kérve vagyunk
kiváló tisztelettel

Szepessy Dezső és Társa

Kossuth-u. 17. színházzal szemben.

DEBRECZENI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR.

Alakult 1846-ban.

A Tiszavidéki hitelszövetkezetek kötelékének központja.

Igazgatóság:

Zádor Lajos kir. tan.
vezérigazgató.

Komlóssy Arthur
al-igazgató.

Dalmy Kálmán ig. tag.

Novelli Ede ig. tag.

Győrffy Aladár ig. tag.

Simonffy Emil ig. tag. kir. tan.

dr. Nagy Lajos ig. tag.

Szabó Kálmán ig. tag. orsz. képvis.

Tóth Béla ig. tag.

Felügyelők:

Kardos László, elnök.

Csanak János.

Bárdos Géza,

Szabó Lajos,

Weszter István.

Jogtanácsos: dr. Tüdös János.

Czégjegyzők:

Lovász János
főkönyvvezető.

Gaszner Géza
jelz. o. vezető.

Részvénytőke: 3000.000 K. Tartalékok: 7000.000 K.

➔ **Összes alapok 10,000.000 kor.** ➔

Dr. Lengyel Zoltán
 ügyvédi irodája
 Hunyadi-utca 5. szám,
 Tornis-féle házban.

Új Vasöntőde
 és gazdasági gépgyár
 DEBRECZEN, Hortobágy malom mellett.

Etvállal mindenféle gépekhez, építkezésekhez, minta, rajz, vagy ócska után vasból vagy rézből ujat önteni, kívánatra megis munkálni. Műkovács munkákat, esztergályozást, gépek malom javítását és átalakítását, új tűzszekrényeket lehető legolcsóbb árért vállalunk.

Saját gyártmányú kuszivattyúink és egyes alkatrészei minden nagyságban valamint használt de ujonnan javított szecskavágók, járgányok, etők, boronák, vetőgépek stb. igen olcsón eladók. Gőz és csép'ógarnitúrák eladók és kisebb vagy nagyobbért elcsereíttetnek.

FAI és BOZSIK.

Rose
ékszerei

a legragyogóbbak.

Rose
zsebórái

a legpontosabbak.

Rose
arany és ezüstneműi

a legizlésesebbek.

Rose
olcsó árai

általánosan elismertek.

Rose Dezső

ékszerész

Piacz-utca 55. sz. Hungária kávéház
 mellett.

Kit az Ur
 ésszel áldott
 meg ?

tudja

hogy a bevásárlásnál lehet legjobban

takarékoskodni

vegyen

Karácsonyi és Ujévi ajándékot

Piacz-u. **Mihály Sámuel** Piacz-u.
 30. papírnagykereskedésében 30.

Levélpapírok elegáns dobozokban.

Arany töltő tollak.

Íróasztal, dísz készletek.

Ifjúsági iratok diszkötésben.

Modern névjegyek.

Levelezőlap és fénykép albumok.

Karácsonyi és ujévi

Levelezőlapok dus választéktan.

Kulesár József

Bronzműves. DEBRECZEN, Szent-Anna-utca 6.

Készíti mindenemű Sárgaréz és Bronzarukat, légszesz, acetylen és villamos csillárok.

Csillárok átalakítását petroleum és légszeszről villamosra vagy légszesz és villamosra (combinálva) Ujjá tisztításokat és minden e szakmába vágó javításokat elfogad gyorsan, szakszerűen és jutányos árak mellett eszközöl

a **Hazai gázizzófény részv. társ. Debreczeni képviselője.**

Állandó nagy raktár „Rádiumfény” és lefele égő gázizzóteszekben, üvephengerek, legújabb öngyújtók és egyéb felszerelési különlegességekben

Gyönyörű fényű kirakat és utcai lámpákban. — Jókarban tartást jutányos árban elfogad.

Férfi- és gyermek ruha
 karácsonyi alkalomra

leszállított árban

Grünfeld Adolf és Tsa

üzletében

DEBRECZEN Kistemplom mellett.

Legrégibb és legelőkelőbb teamárka.

Főraktár Debreczenben, Mayer Jenőnél.

Legolcsóbb! Legjobb! Legszebb!

Ujévi ajándékok

Illatszerek, Parfüm Casetták, Illatos
keztyű és zsebkendő, selyem párnák,
Manicur készletek.

Cognac, Rum, Thea és Czukorka

különlegességek

Bácz Herman

Angyal Droguériájában

Debreczen, Piacz-utca 42. sz.

Hungária kávéházzal szemben, Lamprecht palota.

Budapesti Koronás Aruházban

Debreczen Piacz utca 7. Vecsey palota.

Megkezdődött

Megkezdődött

Ujévi nagy vásár

Szabad megtekinteni.

Vásárlási kényszer nélkül.

Szabad megtekinteni.

Csodaszép ajándéktárgyak a gyermekjátékárak kiállítására.

Gyermekjáték, majolika, chinaezüst, disztárgyak, szobrok dohányzóasztalkák, női kézi táskák, plüs albumok írókészletek, pénz és szivartárczák.

daczára az általános drágaságnak az amugy is elismert olcsó szabott árakból

Csak ujévig 10% engedmény.

Csak ujévig 10% engedmény.

Kivonat a sok ezerféle ujdonságokból:

50 filléres osztályban.

Egy koronás osztályban.

Francziababa csodaszép kalappal	25 kr.	Gmni baba nagyon szép	25 "	Eredeti francia baba	50 kr.	Czukortartó kristály üveg nickel fedél	50 "
Étkező készlet dobozban	25 "	Nagy baba szekrény	25 "	Játék város összeállítható	50 "	Zongora 10 acél hanggal felhuzható csodaszép	50 "
Kuglizó játék diszes dobozban	25 "	Mangorló gép	25 "	6 szeméyes porcelán vagy majolika kávé készlet szép festéssel	50 "	500 különféle új társasjáték	50 "
Kőépítő szekrény	35 "	Teljes konyha berendezés	25 "	Nagy hegedű vonóval dobozban	50 "	Tükörszobor csodaszép 45 cm. magas	1 ft.
Harang és kalapács	25 "	Nagy szénvasaló	25 "	Kávé őrle fényezett fából vagy fémből	50 "	Majolika tortatál csodaszép	1 "
Játék mérleg csodaszép	25 "	Nagy moszár	25 "	Lombfűrész készlet	50 "	Babakocsi	1 "
Faló remek kiviteiben	25 "	Fénykép album diszes kötésben	25 "	Sakjáték	50 "	Felhasználó álvány csodaszép üveg tálczával és üveg tálal	1 "
Zongora acél hanggal	25 "	6 szem kávé készlet dobozban	25 "	500 különféle új önműködő játék	50 "	Hintaló	1 "
Butorkészlet fényezett fából dobozban	25 "	Masché állat	25 "	Latermagika	50 "	China ezüst czukordoboz	1 "
Hegedű vonóval dobozban	25 "	Nagy számoló gép	25 "	100 drb. csontlevélpapír csoda	50 "	6 személyes csodaszép sörkészlet virágos égetett festéssel	1 "
Azslalos szerszám dobozban	25 "	Lóversenyjáték dobozban	25 "	uj diszes dobozban	50 "	6 személyes csodaszép likörkészlet virágos égetett festéssel és tálczával	1 "
Sörös kocsi	25 "	Atléta játék (uj)	25 "	Bárány haranggal	50 "	Felhasználó üvegálvány tányérok	1 "
Vaj köpülő	25 "	Domino játék	25 "	Nagy konyha lúzhely teljesen felsze elve	50 "	Női kézi táskák csodaszép valódi fóka bőr	1 "
Önműködő automobil	25 "	Zenélő doboz	25 "	Nagy kőépítőszekrény	50 "	Gőzgépek Kinematographok 1-20 korrig.	1 "
Képes koczka diszes dobozban	25 "	Levelezőlap album vászon kötésben nagyon diszes	25 "	Legnagyobb magyar képeskönyv	50 "	Dohányzó és mahagóni asztalkák	1 fttól
Othangu trombita	25 "	Emlékkönyv plüsch kötésben	25 "	Bártfai tót talyigával és edényel	50 "		
Frobel kézimunkajáték	25 "	Csodaszép faldisz	25 "	Dohányzó készlet csodaszép	50 "		
Nagy faépítő szekrény	25 "	Kézimunka kosár	25 "	Legyező nagyon szép	50 "		
Tekejáték	25 "	50 drb csontlevélpapír diszes dobozban	25 "	Étkező készlet diszes dobozban	50 "		
Gyermek czipora	25 "	Emlékkönyv fehér csontkötésben	50 "	Likör készlet fatálczán 6 szem. üveggel	50 "		
Gyermekdob bőrrel	25 "	Bronz faldisz ujdonság	50 "	Domino játék csont	50 "		
Gyermek kard nickelből	25 "	Tükör szobor csodaszép 26 cm. magas	50 "				
Gyermek puskák	25 "						
Női kézitáskák	25 "						
Magyar képeskönyv csodaszép	25 "						

Francia baba kiállítás.

Vidéki rendelések csak utánvét ellenében meg nem felelő kicseréltetik.

Mihalovits Jenő gyógyszerháza

a „Kigyó“-hoz Debreczen.

Mihalovits Jenő gyógyszerháza a „Kigyó“-hoz Debreczen.

Legjobb bajuszodró a híres
DEBRECZENI

„CZIVIS“ bajuszpedró.

mely nem tép, de jól összetartja és nőtteti
a bajuszt!

1 doboz ára 40 fillér.

A bőr ápolása kötelesség az egész
ség érdekében s erre legalkalmasabb
szer a

Mollitergin,

mely megőrzi a bőr (az arc- és kézbőr-
nek) üdőségét, hamvasságát, rózsaszin-
ben játszó fehérségét. Megszünteti a
kézvörösséget. Az eldurvult, kirepede-
zett és szélkifujta arcot vagy kezet, a
legrövidebb idő alatt **fehérré és puhává**
tesz! Poudér alá is igen ajánlható!

Hatása gyors és biztos! Mint bőr-
ápoló szer páratlan!

Teljesen fémmentes
és ártalmatlan!

Egy üveg MOLLITERGIN ára
1 korona.

A bel- és külföldi
gyógyszer-különlegességek
hasonszenvi gyógyszerek,
kötszerek,

szépitő-szerek,

gyógyszer-ujdonságok
legnagyobb raktára

Debreczen és vidékére.

A Dr. BORSOS-féle

hajszesz

teljesen ártalmatlan növényi anya-
gokból készülő hajerősítő, mely kiváló
eredményrel használható úgy a haj-
hullás vagy a hajvégek megtörése
és széthasadozása, mint a fej elkor-
pásodása vagy a haj molyosodása
ellen.

A haj növesztését előmozdítja! Legjobb
óvszer a hajbetegségek ellen. Sem a
fejbőrt, sem az ágyneműt nem pisz-
kolja. Hatása biztos!

Egy üveg Dr. Borsos-féle hajszesz
ára 1 korona.

Kettős (nagy) üveg 2 korona.

MIHALOVITS JENŐ

gyógyszertára és gyógyszerészeti műlaboratoriuma

DEBRECZEN, főpiacz 31., a városházzal szemben.

Mihalovits Jenő gyógyszerháza
a „Kigyó“-hoz Debreczen.

Mihalovits Jenő gyógyszerháza a „Kigyó“-hoz Debreczen.

Elad
szé

Össze
hold
mész
5500
ami r
2500
2 sz
répp
30 d
szin

Nag
közv

E

ház
rend
kut,
ház,
koro

A

talb

Eladó tanya a város alatt!

szőlőtelepnek is nagyon alkalmas!

A városhoz nagyon közel, mindössze 3 kilométer távolságban 14 kat hold szántó, ebből 800 négyszögöl termőszőlő. Utolsó ára 8 ezer frt. ebből 5500 frt igen kényelmes bankkölesön, ami rajta maradhat és így a megvételhez 2500 frt készpénz elegendő. Van rajta 2 szoba, konyha tanya épület és esőréppel fedett új istálló, tengeri góré, 30 darab sertésre hizlaló, 7 méter hosszú szin és jóvizű kut.

Bővebb felvilágosítást nyújt a **Nagy Lajos** adásvételeket hirdető és közvetítő irodája Csapó-u. 13 sz.

Eladó új ház.

A város legforgalmasabb helyén a ház 10 évig adómentes, van rajta több rendbeli uri lakás, jóvizű szivattyus kut, rendezett szép udvar, istálló, mosóház, a ház jövedelme évente 1880 koronát, van rajta teher 10.000 kor.

Ara 28000 kor.

Czim megtudható a kiadóhivatalban.

Hölgyeim!!

Megkezdődött a nagy újévi szövetvásár. Az általános kedvezőtlen viszonyok folytán az őszi és téli aruraktárból nagyon sok visszamaradt.

Miután sulyt helyezek arra, hogy a n. é. vevő közönségnek állandóan a legfrissebb újdonságokkal szolgálhassak, már most megkezdem az újévi nagy szövetvásárt és a teljes raktárt, úgy mint szöveteket, selymeket, barcheteket, valamint az itt fel nem sorolt összes téli áruimat.

December 24-től december 31-ig szolid szabott árak mellett árusítjuk el.

120 cm. széles divatos szövetek 40 krtól 6 frtig. Női felöltők, színházi sálak, színházi belépők olcsó árban kaphatók.

Tessék üzletünket mielőtt aru szükségletét beszerezte felkeresni és meg fog győződni arról, hogy az itt felsorolt cikkeket csak nálunk veheti meg a legszolidabb olcsó szabott árak mellett.

Tisztelettel

Klein és Gelbmann

Piacz-utca 24.

Hatvan percz alatt megtanulja az A-B-C-t.

A világ legnagyobb találmányai a véletlennek köszönhetik létrejöttüket.

Egy találmánnyal állunk szemben, melyet szintén a véletlen hozott létre s amely egyszerűségével szinte meglepi az embert.

Vegyen magamellé egy 5 éves gyermeket adja kezébe a „**Játék ABC-t**“, maradjon hatvan perczig a gyermek mellett és utasítás szerint játszik a betűkkel.

Csodát fog látni,

mert a gyermek hatvan percz eltelte után az egész abc-t ismerni fogja.

Jótétemény.

Igazi jótétemény ez a „játék abc“, mely pompás 10 színben előállított litografiai kivitelben van készítve, 23 remek színes képpel és az ára bérmentve szállítva 75 krajczár.

Megrendelések a **MAGYAR KERESKEDELMİ KÖZLÖNY** hirlap és könyvkiadóvállalatához küldendők, Budapest, Dohány-utca 16-18. Ha ezen műből egyszerre 3 példányt rendel 2 frt 25 kr helyett, 2 frt-ba számítjuk.

Orosházi Kenyérsütőde és Élelmezési Csarnok

A nagyérdemű közönség kényelmére **fiók üzletet nyitott** a város különböző részein.

Arpádtér 18. sz. alatt (Móricz telep)
Csapó-utca 37. „ „ (Burgundia-utca sarok.)
Boockay-tér 1 „ „ (Czeglédi-ház)
Mester-utca 46 „ „ (Hortobágy malommal szembe.)
Szt.-Anna-utca 49 sz. alatt.

Sok pénz megtakarítás a háztartásban, a ki az orosházi sütődéből a legolcsóbb árakban szerzi be kenyereit.

Aláírási felhívás.

A Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet

XII-ik évtársulata megalakult, s ezton hívja fel a közönséget az új évtársulatba való belépésre.

A Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet

XII évtársulata hat évre alakul, mi által a tagoknak lehetővé tétetik nagyobb kölcsönöket csekély heti befizetés mellett igénybe venni.

A szövetkezet tagjai 20 fillér heti törzsbetétek alapján 60 korona hitelre tarthatnak igényt. A szövetkezet tagjainak száma az 1907-ik évben belépett 1036 taggal 3644-re szaporodott, a kik 70,000 törzsbetéttel segítik elő az intézet alapszabályozott céljait.

A szövetkezet kölcsönállománya a mai napon **Egy millió 645.091 korona.**

A szövetkezet tagjai 20 filléres törzsbetéteket fizetnek be, amely befizetésekkel könnyen és kényelmesen törlesztik a törzsbetéteknek megfelelőleg felvett kölcsönöket.

A Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet

60 korona névértékű részjegyeket bocsát ki melyek havi 5 koronás részletekben is befizethetők. A részjegyek tulajdonosai a törzsbetétek tulajdonosaival egyenlően részesülnek a szövetkezet üzleti hasznában. Minden 6 év leteltével az évtársulat felszámol és az évtársulat vagyona a tiszta haszonra együtt a tagok közt felosztatik.

A kölcsönök folyósításánál a Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet a pénzüiacz kamatviszonyaihoz képest a legmésékeltbb kamatlábat alkalmazza.

Az igazgatóság határozata értelmében az új évtársulatba belépő tagok már igényt tarthatnak kölcsönökre, a nélkül, hogy a folyó év elmúlt heteinek betétel levonásba hozatnának, vagy a felek mulasztás illetékkel terheltetnének.

Vidéki tagok befizetéseiket bérmentve chequek útján teljesíthetik.

XII-ik évtársulatba való felvétel iránt jelentkezések az intézet hivatali helyiségében.

Piacz-utca 83. szám alatt teljesíthetők.

Kelt Debreczn, 1907. évi október hó 16-án.

„**Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet Debreczenben**“.

Rásó Gyula

kir. tanácsos, elnök.

Dr. Freund Jenő,

ig. jegyző, jogtanácsos.

Katz Jakab,

alelnök, ügyvezető igazgató.

Weszprémy Zoltán,

rajduv. és Debr. főispánja, alelnök.

DEBRECZENI FÜGGETLEN

**Legszebbben
festés
tiszta**

Hrabéczy Antal

Debreczen,

**Csipkét,
selymet,
Kézimunkát,
Egyenruhákat,
Női toiletteket,
Csipke függönyöket,
Uri- és női felöltőket,
Uri- és gyermek ruhákat,
Szinházi bluzokat és belépőket**

Széchenyi-utca 42. szám.

Telefon : 323. sz.

Telefon : 323. sz.

Alapítottott 1880.

szap
egy
teljes

ton
felté

A
a

Újévi ajándékok

Legszebb órák, leg-
szebb ékszerek
olcsó szolid árban

Kurián Gyula

órák és ékszerésznél
Debreczen, Piszcz 42. Lamprecht-palota.

Az első debreczeni
szappangyárosok társaságánál

egy fiatal ember, ki a könyvvelésbe
teljes jártassággal bír

azonnal felvétetik.

Jelentkezni lehet **Polgári Már-
ton** urnál Csapó-utca 78., hol is a
feltételek megtudhatók.

TRIUMPH-TAKARÉKTŰZHÉNY

PENZI-
KÁVÉHA-
ZAK-
SZÁLLO-
ÉZETEK
STB.

RÉSZÉRE.
TELJES
KONYHA-
BERENDE-
ZÉSEK

FŐÁRJEGYZÉK BÉRMENTVE.

GOLDSCHMIDT S. és FIA
WELS-F. AUSZT.

Eladó 400 négyszögöl szőlő
a vágóhid háta megett, a Nagy Gyula
és neje tulajdona. Ezen faj szőlőkkel
berakott terület az Ekl József és Sza-
bados Ferencz hízalója között van.
Utolsó ára 800 ft.
Bővebb felvilágosítás nyerhető a
Nagy Lajos irodájában Csapó-u. 13. sz.

Riesz Lipót

czukrász **DEBRECZEN.**

Állandó kiállítás finom ozu-
korkák és teasüteményekben.

Óra javításokat

különösen

zsebórák javítását

legjobban javít

Kopár Károly

órák

Hatvan-utca 2. sz.

Felhívás.

A Debreczeni Kölcsönös Segélyző-Egylet

mint szervezet, 1908. január hó 1-én

alakítja meg 25-ik évtársulatát.

Szövetkezetünk célja, hogy kötelező apró heti vagy havi befizetésekkel még
a szegényebb osztálynak is alkalmat nyújtson a takarékosagra egyúttal pedig
hogy a szöv. tagjait olcsó és könnyen visszafizethető kölcsönökkel támogassa.

➤ **Egy törzsbetét heti 40 fillér befizetésére kötelez.** ➤

Tagok száma: 10,000   **Törzsbetétek száma: 98,000**

Befizetett saját üzleti tőkénk a

6.000,000 koronát meghaladja.

Uj tagok fölvetetnek és törzsbetét könyvecskek már most kiadatnak
hivatalos helyiségünkben

Kossuth-utca II. szám alatt,

a hol a szükséges felvilágosítások megadatnak.

Debreczen, 1907. november hóban.

Fenyéri Zádor Lajos,
elnök.

Dr. Szántó Sámuel,
igazgató.

Hazafiasan cselekszik

az a magyar asszony,

aki a külföldi áruk helyett

Békéssy R. és Tsa

DEBRECZENI cég

szappanait vezeti be a háztartásába.

Kapható minden jobb fűszer üzletben.

ADRIANA

halkonserv és halfüstölőgyár

Debreczen.

Védjegy

Főraktár: Budapest

Különlegességek:

Orosz szardiniák marinált heringek, mindenféle csemege áruk, Bismark heringek, göngyölt-, fűszerezett-, fillett- és kocsonyázott heringek, korona szardiniák, halsaláta. Bückling, Anchovis, Sprottni. Füstölt vöröshusu rajnai lazancz. Valódi strahlsundi marinált heringek.

Kérjen árjegyzéket.

== Naponta friss Bückling. ==

LÁSZLÓ ZSIGMOND ÁLLATORVOSI-RENDELŐ IRODÁJA

NAGY ÉS KIS ÁLLATOK RÉSZÉRE.

FOGANATOSIT: ÁLLATVIZSGÁLATOKAT
HELYBEN ÉS VIDÉKEN. VÉDŐOJTÁSOKAT

HERÉLÉSEKET

TUBERKULINOZÁSI ELJÁRÁSOKAT

ÁLLATBIZTOSÍTÁSOKAT

ÁLLATÁLLOMÁNYOK RENDSZERES ÉVI FELÜGYELETÉT

KOSMETIKAI OPERATIOKAT.

DEBRECZEN, CSAPÓ-UTCZA 30.

SERÉNYEKHEZ NYELVI RENDELÉS
naponta 1-2

Telefon szám
558. sz.

BLATTNER BÉLA

órás üzlete

Debreczen Kossuth-u. 4. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek megfelelő
dusan felszerelt

órás üzletét és javító műhelyét.

Nagy választék mindennemű
szoborokban, fali-, inga és ób-
resztó órákban.

Óra javításokat gyorsan és
jutányosáron jótállás mellett pon-
tosan teljesítik

Arany- és ezüst ékszerek javi-
tása a legolcsóbb árak mellett esz-
közöltetik.

Mész

vaggonszámra a Mezőte-
legdi vasutállomáson ol-
csó árban kapható.

Megrendelések a kö-
vetkező címre intézendők:

Márkus Sándor

Vércsorog, pr. Mezőtelegdi.

7645/1907.

Kész fehérneműek

vászon, siflon és batist női ingek, nad-
ragok, háló köntösök és alsó szoknyák,
sima és himzett koss ágyneműk, selyem
luster és cloth alsó szoknyák, kaszír és
selyem paplanok, matricák

legolcsóbb szabott árban.

Férflingek, lábravalók, háló-
ingek, gallérok, kényes, nyakkendők divat szob-
kendők

Szabó Lajos fiai

divat, len és szőnyeg raktára
DEBRECZEN, Rózsa utca 1. sz.

Alapítva 1842. évben.

Alsó tricót ingek

lábravalók, ujjasok, téli kendők, himalaja
haraszt és plüsch minőségekben

Férfi ruha szövetek,
magyar- és angol gyártmány, — hozzávaló kelés áruk.

Harisnyák, keztyűk,
nők. férfiak és gyermekek részére állandó nagy
választékban,

legolcsóbb szabott árban

Szabó Lajos fiai

divat, Vászon és szőnyeg raktára
DEBRECZEN, Rózsa utca 1. sz.

Mindennemű ruhák

TISZTÍTÁSÁT

és festését, szépen és jutányosan eszközöl

Koncz József

gőzerőre berendezett kelmefestő
és vegyszeti ruhatisztító intézete

DEBRECZEN,

Vár-u. 3. szám, (zenede épület)
és Batthyány-u. 2. sz.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

Az 1907. évi december hó 19-én kelt 7645. számú végzésével a hajdunánási vasúti hozzájáró uton nyers kockakő burkolat létesítésé 57.606 korona összeg erejéig engedélyezett, mely munkabiztosítása végett az 1908. évi január hó 9-én délelőtt 10 órakor az alispán hivatalos helyiségében zárt írásbeli ajánlatok útján versenytárgyalás hirdettetik.

Felhívtnak ennél fogva vállalkozni kívánók, hogy ajánlataikat a fent említett hivatalhoz czimezve legkésőbb a tárgyalás napjának d. e. 10 óráig nyújtsák be. A később beérkezett ajánlatok, valamint a távirati vagy utóajánlatok figyelembe nem vehetők.

Az ajánlatok öt pecséttel ellátott zártborítékban adandók be. A címzés felett világosan kiírandó az utvonal és a munkaneve, amelyre az ajánlat vonatkozik.

A benyújtott ajánlat vissza nem vonható. Az ajánlattevő a beadás napjától számított 8 hétig kötelezettségben marad.

Egyes munkanemekre vagy egyes kilométer szakaszokra tett ajánlatok figyelembe nem vehetők.

Ugyanaz ajánlat, mint ennek mellékletei szabályszerűen bélyegzendő és ajánlattevő által sajátkezűleg aláírandók.

A bánatpénzek az állampénztárba vagy egyik kir. adóhivatalba befizetését igazoló nyugta az ajánlathoz csatolandó. Készpénz vagy értékpapír bánatpénzül ajánlathoz nem csatolható.

A csatolandó bánatpénz 2883 kor.-ában állapítatik meg.

Az el nem fogadott ajánlatok mellé csatolt bánatpénz csak akkor fog visszaadni, midőn árlejtés eredménye felett döntés történik.

Az ajánlattevők kötelezettsége a benyújtáskor veszi kezdetét, míg a vármegye kötelessége csak az ajánlat elfogadása esetén áll be.

A munkaszerződése, a tervezet, az általános és részletes határozatok és ajánlati minta a debreceni kir. államépítészeli hivatalnál, a rendes hivatalos órák alatt betekinthező, illetve megszerezhető.

Kelt Debreczen, 1907. december 19-én.

Kovács Gyula.
alispán.

Apró hirdetések.

1) azóig 40 fillér, azontúl minden szó 4 fillér, a legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből azéért minden szó 8 fillér. — Vidéki tudakozásnál tetszők válaszholjatok esatoln.

Gazdag partikat minden rang és felekezeti hölgyeknek mutat ki ingyen. Levél czimzendő: Fr. Gombert Berlin S. O. 26.

35 éves csinos özvegy asszony, házasság céljából ohajt megismerkedni egy 40-45 éves előkelő iparossal. Levelet „Házasság” jelígre kérek a kiadóhivatalba.

Ehagyatott fiatal uri leány vagyok, s egy jó barátot keresek. „Csöppség” jelígre kérek levelet a kiadóhivatalba.

Auton erdészlak mellett 38 hold föld eladó Értekezni lehet Kossuth-utca 20. sz. a

Telefon 168. Telefon 168
Földvári L.

Debreceni Első Elektrotechnikai gyárvállalata Kossuth u. 1. Gyárt és árusít mindenféle elektrotechnikai czikkeket. Berendez lakások, üzletek és gyárak részére. Villamos világítást, erőátvitelt, házi és magán telefonokat, villamhárítókat és villamos csengőket, ennek javítását és évi jókarban tartását, logjutányosabban eszközli. Saját motorerővel berendezett, rézcsiszolás, nickelés és galvanizálás. Villamos zseblámpák K. 1.70-től. — Képes árjegyzék ingyen.

Naponta friss uradalmi tea vaj. 1 kg. nagy szemű gesztenye 12 és 16 kr. Glück Izidor csemege üzletébe. Péterfia-utca

Gép lakatos és vasesztergályos tanuló felvétetnek Ehrenreich Sámuel Széchenyi u. 47.

Vessző seprők és szoba seprők minden nagyságban legolcsóbb árban Péterfia-utca 76. Glück Izidornál kapható. Ugyan ott 1 liter Érmelléki rizling 36, Kövi dinka 40, tgy üveg Törley talizmány 4 korona 20 fillér.

Ingeket 12 kr-ért, gallérokat, kizelöket egy drb 2 kr. és minden e szakmába vágó dolgokat a legpontosabb, legszebben és legolcsóbban tisztít az ujonnan megnyitott gőzmosó és vasaló intézet Piacz-u. 42. (Lamprecht-ház.) Weingarten Jakabné. Házhoz szállít.

Asztali ó bor 1 liter 34 kr. Ezerjó bor 40 kr. Félégyházy János Piacz és Miklós-utca sarok.

Elegánsan butorozott utcai szoba magányos uri ember részére kiadó Széchenyi u. 32.

Uraságtól levetett ruhákat veszek a legmagasabb árban Neumann M. Bádógos-utca 2.

Két tágas utcai butorozott szoba előszobával lehetőleg a színház közelében azonnali beköltözésre kerestetik. Czím a kiadóban.

Tanuló fiúk, fizetéssel felvétetnek Schvarcz Armin paszomány gyárában Piacz u. 32

Vasesztergályos és géplakatos tanoncok gépműhelybe felvétetnek Deák Ferencz-utca 22.

Vaskályha kitűnő karban eladó Csapó u. 10. az emeleten.

Nálam ne vegyen köspénzért, mégis olcsóbb árakban kaphat férfi, fiu és leány felöltök, öltönyök, férfi és női ruhák, szőnyegok, paplanok, ágyterítők, Jäger ruhák, tükör, kép és butor nagy választékban Kaise-Salamon Hatvan u. 2.

Magán detektív ajánlkozik a legdiszkréttebb megfigyelésekre és nyomozásokra megbízhatóságról kezeskedve. Iskola-u. 4.

50-90% os rendkívüli árleszállítás! Fűvészkert-u. 14. alatt. Mielőtt karácsonyi vagy bármily alkalmi ajándékot vásárolna, el ne mulassa felkeresni a Harmath könyvkereskedését, Fűvészkert-u. 14. Díszművek, regények, ifjúsági könyvek, diszkótésű zsolttárok, Révész, Tompa, Szász, Dobos, Hock imakönyvek, zeneművek, szakácskönyvek; Emlék, képeslap és bélyegalbumok, finom magy. francia levélpapírok, családi dobozok, képeslapok, olaj aquarel és vízfesték dobozok, festővásznak, ecsetek, asztali tentatartók, zsebkések, zsebiruok, egészségi szivarkahüvelyek, hegedűfelszerelések, karácsonyfadíszek s még sok fel nem sorolt ajándék tárgyak dus választékban, most rendkívüli árleszállítással kaphatók, Könyvjegyzék ingyen.

Vigyázzon! Uraktól levetett ócska ruhákat igen tisztességes árban vesz Rósenberg Béni Bádógos-u. 4. sz.

Vigkedvő Mihály utca 67. szám alatt a Ruczához címzett vendéglő más vállalat miatt sürgősen eladó. Neumayer Jánosné Vigkedvő Mihály u. 67.

Monogramok és mindenféle himzések izlésesen és jutányos árban készítettnek Boldogfalva-u. 4. szám alatt.

Postakerti 4. szám alatt 2 szoba, előszoba konyha, kamara s hozzá tartozó elköltözés miatt azonnal kiadó.

Házhelyek az állomás mellett három forintért ölenként eladók Csapó utca 11.

Fényképész-tanulónak felvétetik egy két három középiskolai osztályt végzett jó házból való fiu Ruzicska Gyula fényképészeti műtermében Piacz-utca 34.

Takarék tüzhelyek, főzőedények, vaskályhák és cserépkályhák nagy választékban, jutányos árban kaphatók

Kovács Gyula
vasüzletében
Bika szálloda mellett.

Uri házból való leány ki ügyes gépirónó ilyennek esetleg pénztárosnőnek ajánlkozik. Czím a kiadóba.

Butorozott szoba előszobával kényelmes azonnal kiadó Szent-Anna-u. 28. sz. a.

Egy 12-15 éves teljesen árva kis leányt örökbe fogadok. Varga u. 22.

Nagy Zoltán Szegedi kir. t. sz. bíró telekkönyvi vizsgára készülők közikönyve megjelent és Hoffmann és Kronovitz kiadó cégénél Debreczenben 2 k. 10 fillér be- küldése ellenében és minden hazai könyvkereskedőnél kapható.

Jo bizonyítványu kertész munkás kerestetik évi alkalmazásra Kossuth-utca 32.

Plissé és gouvirozást fennálló ráncokban egész aljak, fodrok 6 fillértől kezdve gyorsan és pontosan készít az első debreczeni plisse gouvirozó intézet Széchenyi u. 32. sz.

Költöztek féderes stráf kocsin. Értekezni Debreczeni Lajosnál Csapó-u, 86.

Szolid 30-35 éves ember csekély bizottsítékkal állandó alkalmazást nyer Postakert 4. keresztépület.

Moslék elhordásra eladó Dreher sörcsarnok Piacz utca 45.

Pénztárosnő és elárusítónőnek keresek egy teljesen megbízható csinos leányt január 1-ére. Ruzicska Gyula fényk. szaküzlete Piacz-utca 34.

Allandó jövedelmező pénzkereset szegényebb sorsu embereknek. Czím a kiadóba.

Szép irással bíró fiatal ember állandó irodai alkalmazást keres. Megelégszik igen szerény kezdő fizetéssel. Czím a kiadóhivatalban.

Keresek két szoba, tágas előszobával, a lakáshoz való mellékhelyiségekkel, gázbevezetéssel 1908. május elsejére lakást. Czím a kiadóban.

Galambducz óriási nagy, 14 ajtóval eladó Méliusz-tér 14. szám alatt.

Nyilatkozat.

Számtalan bajellen SÓSBORSZESZT ajánlanak. Tagadhatatlan, hogy JÓ, ERŐS SÓSBORSZESZ KÉSZITMÉNY a leghatásosabb háziszer.

Mennyivel jobb és hatásosabb tehát oly SÓSBORSZESZ-KÉSZITMÉNY mint a székelvavasi

INDASZESZ

melyet nem csak a készítő, de mindenki ajánl, aki próbálta. Bizonyoságerre:

KOSSUTH FERENCZ LEVELE: Tek. Balázsovich Sándor gyógyszerész urnak, Sepsiszentgyörgy.

Csuzos bántalmaknál az „INDASZESZ” bedörzsölése jó hatásának mutatkozik. Kérem legyen szives nekem három üveggel küldeni

KOSSUTH FERENCZ.

A törvényesen védett „INDASZESZ” GYÓGYFŰSÓSBORSZESZ nem közönséges szeszkeverék, hanem

SZÉKELYHAVASI GYÓGYFŰVEKBŐL KÉSZÜLT SZESZ

s mint ilyen nem csak a legjobb, leghatásosabb, de LEGERŐSEBB SÓSBORSZESZ KÉSZITMÉNY.

„INDASZESZ” edzi az idegeket, erősíti az izmokat, üdit, frissít, erősít!

AZ „INDASZESZ” ára 2 és 1 korona (próbaüveg 30 fillér) és mindenütt kapható. Debreczenben: Bán Kálmán, Balogh M. I., Barta Ferencz, Dávid Zoltán, Deutsch Albert, Grünberger és Glück, Hernádi Pál, Jóna János, Jóna és Józsa, Káldor és Társa, Konczek Géza, Kohn Henrik, Lindenfeld J. Jenő, Lusztig Károly, Mogyoróssy Győző, Váray József, Roth Antal özégeknél.

Blattner József

üveg-, porcellán és képeret üzlete
Debrecen, Csapó-u. 1. szám alatt.

A legdusabban felszerelt üzlete

karácsonyi és ujévi

ajándék tárgyakban

u. m. sör- és bor készletek, viz-
és likőr szervizek, kávé- és tea
készletek, evőeszközök, disztárgyak
valamint asztali és függőlámpák
minden **a legjutányosabb árban.**

Tisztelettel

Blattner József

Csapó-utca 1. szám.

Csődtömeg eladási hirdetmény.

Rózsáné és társa debreczeni cég csődtömegéhez tartozó 6593 kor.
20 f.-re becsült fehérneműk, nyakkendők, keztyűk, kalapok, és egyéb férfi
divatcikkekkel álló üzleti árukat egy tömegben, -- s a 310 korra becsült
üzleti berendezést szintén egy tömegben zárt ajánlati verseny útján eladom.

Az ajánlatok lepecsételt borítékban az üzleti árukra nézve 659 kor.
32 f. -- a berendezésre nézve 31 korona bánatpénzzel együtt legkésőbb
1908. január 10. napjának d. u. 5 órájáig nálam adandók be. Az ajánlat-
tevők az eladási feltételek egy példányát sajátkezűleg aláírni tartoznak.
Az ajánlatok felett a csődválasztmány január 11-én d. u. 3. órakor Dr. Ke-
mény Mór ügyvéd irodájában megtartandó ülésen fog dönteni.

A feltételek, az áruraktár s a csődlettár a hivatalos órák alatt köz-
benjöttömmel megtekinthetők.

Dr. Balogh Géza,

csődtömeggondnok, Csapó-u. 16.

Villamos Világítás és Erőátvitel

Fényes világítás a Dr. „Just“ Wolfram lámpákkal. Lakások, ká-
véházak, vendéglők, üzletek és kirakatok részére.

Berendezések szolid és a legkiválóbb szakszerűséggel készülnek.

Miután az Egyesült **Izzólámpa és villamossági R. t.**
képviselőtélét birom, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a tisztelt
megrendelőimnek a Dr. „Just“ Wolfram lámpákat

Fél árban adhatom.

A legjobb hazai gyártmányu

Motork

nálam rendelhetők meg.

Telefon, szoba csengők bevezetések jutányos árban

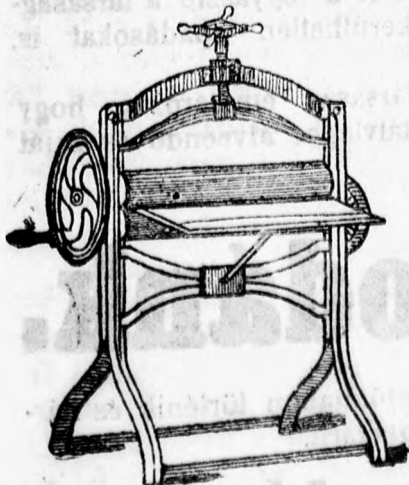
FAZEKAS IMRE

Villamos Világítási és Erőátviteli Vállalat az **Egyesült izzó lámpa**
és villamossági r. t. képviselőtélét.

Telefon 567.

Iroda és raktár Piacz-u. 77.

Telefon 567.

„Hunnia“ mángorló-gép.

Magyar gyártmány.

Tűzhelyek, öntött kályhák

Zsiros bödönök

„Excelsior“ főzőedények

Korcsolyák raktára

Sesztina Lajosnál

Debrecen, Piacz-utca 26.

JOHN-

mosógép

porosz-gyártmány.

Váray József

fűszer és csemege kereskedésében van a debreczeni szőlő és borkészítő szövetkezet összes

faj borainak

egyedüli elárúsítása. Legjobb minőségű borok olcsó árban számíthatnak. Piacz- és Simonffy-u. sarok, városi új borkház.

Üveg, tükör, porcellán és zománczozott edényeket a legolcsóbban árul

Knöpfler Izidor

Csapó-utca 24.

Épület üvegezést és képkeretezést gyorsan és jutányosan eszközöl.

Edények kölcsönöztenek.

Tanuló felvétetik.

Tóth Gyula

Debreczen, Piacz-utca 20.

Budweissi és honi gyártmányu porcellán, valamint Meidinger köpeny- és öntött

vaskályhák,

minden szerkezetü vas- és porcellán burkolatu konyhák

Multiplicator hőfejlesztő konyhasbetétek.

Vadászfegyverek és felszerelések, revolverek, hüvelyek és töltények. Lőpor áruda. Ujdonság! Browning rendszerű ismétlőfegyver és Browning pisztolyok.

Szén- és fakosarak, melegvédők, fűrdőkádak, vasuterek, gyermekszékek és kocsik, mosdókészletek, fényezett konyhafelszerelések, gépmangorlók és facsarók gummi átvonattal.

John-féle mosógépek.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Női divat ujdonságok

gyapju costume és ruha szövetek. Színes és nyers selymek, mindenféle diszítések,

női- és gyermek felöltők

dus választékban megérkeztek

Molnár Ferencz Zádor Lajos utóda divattermében

Főter, városház épület.

Női ruha készítői műtermek Kossuth-u. Kardos L. házában.

A debreczeni faipar részvénytársaság

1907. december hó 19-én

megkezdte működését.

Telepe megtelt a legjobb minőségű tüzelőanyaggal és pedig cser és gyertyánfával, Említett faminőségek tömörségüknel fogva jobb parázstartók, mint például a tölgyfa is. A társaság fáját a közönség határozott érdekében nem ölszámra árúsítja, hanem 4—5 fele vágva és sulyra.

Ezen újrendszer előnyei a következő: egy vagonfa rendszerint 100 métermázsát nyom, ebből 5 és fél szabályszerű öl telhetik, ölszerint 5 és fél ölet fizet a fogyasztó, míg a társulat 20 mm.-jával ötölben adja, azaz 100 mm. valódi sulyban.

A vágott fa 10 mm.-ként ólommal elzárt szekereken a házhoz, a fűskamarába vagy pinczébe rakva szállítatik métermázsánként 2 korona 60 fillérért. Tehát nyugodtan rendelheti meg a faszükségletét a fogyasztó a társaságnál, mert nemcsak előnyösen, gyorsan eszközöltetik kívánsága, de megtakarítja ama elkerülhetlen apadásokat is, melyek a hasábfu fuvarozásánál, fűrészelésénél és hasogatásánál előfordultak.

Mivel nem minden fogyasztó rendelkezik 10 mm.-át befogadó kamarával, a társaság elhatározta, hogy egytől 9 mmázsányi vágott fát is árúsít, de az említett mennyiség a társaság telepén Ispotálylapos átveendő és saját költségén szállítandó mm.-ként 2 kor. 50 fillérével.

Megrendeléseket elfogad készpénzfizetés mellett

Hunyadi-u. 10. sz. a. irodánk.

Telefon 587. Ispotálylaposi telepünk telefon 544. A fa szállítása a rendelést követő napon történik és bármely fából egy áron. A ki 10 mm. felüli fát saját fogatán szállít mm.-ként 12 fillért megtakarít.

Az igazgatóság.

Saját termései
Ő és új hegyi fajborok

kaphatók 50 literen felől

Tóth Sándornál

Hunyady-utca 26.

Paplanok 2.80 krtól.

Téli idényre!

Óriási választék. — Olcsó árak.

Női posztók és flanellek, cybelinek, mosó barchetek és flanellek, téli nagy és fej kendők, kész férfi-, női- és gyermek fehérneműek, cloth- és lüster kötények, alsó szoknyák és tricók és harisnyák

Deszpoly János utódánál

cégtulajdonos

Mayer János

Tisza-palota, Főtér.

Agytörők 1.20-tól Flanel takaró 1.50

Bankegyesület

részvénytársaság

Debreczen, Plac-utca 72. sz.
Foglalkozik a banküzlet összes ágazataival.

Lezárástól váltókat, utalványokat, nyílt tételeket stb.

Törlesztéses vagy kamatozó kölcsönt nyújt bekebelezés mellett földbirtokokra és házakra.

Előlegot ad értékpapírokra, árukra stb. Atvesz tőzsei megbízásokat.

Elfogad betéteket könyvecskére, folyó (chek) számlára, pénztárjegyekre, és

Vállalkozik minden egyéb bankügylet kötésére is.

As igazgatóság.

18548 és 19232—1907

Hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező „Bégány“ elnevezésű cspaszék a folyó évi Deczember hó 28 napján délelőtt 9 órakor a városháza nagytermében tartandó nyilvános árverésen a 1908-év Január 1-től 1910 Deczember 31-ig terjedő három évre bérbe adatni fog.

Kikiáltási ár 1423 kor. melynek 10%-át kötelesek árverelni szándékozók készpénzben az árverelő bizottságnál bánatpénzül letenni.

Az árverési feltételek a városi számvevőségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1907 Deczember 19-én tartott üléséből.

A városi tanács.

Érmelléki kiállításon
díszoklevéllel

Pécsi Orsz. birkiállításon
aranyéremmel

kitüntetett

Zöldszilváni bor.

Literes és félliteres üvegekben literenként 40 kr. Egyéb fajborok literenként 36 kr. árban kapható **Deák Ferencz-u. 26. sz.**

a Bodegában.

Nagyobb vételnél kedvezményt nyújtunk.

A legszebb és leghasznosabb karácsonyi és újévi ajándék

egy jó varró- és himzőgép,

mely a legjobb minőségben szerezhető be **Gedő Adolf** varrógép és kerékpár nagy raktárában **Debreczen, Plac utca 56 sz.** a megyeháza mellett. Gépeim jóságáért 6 évi írásbeli szavatosságot vállalok. Eladások kedvező részletfizetésre is a legmérsékeltebb árak mellett. Javító műhely, varrógép és kerékpár alkatrészek nagyraktára.

Szörmeutánczat,

női kabátokra sima és préselt 120 cm. széles barna- és fekete színekben méter 8 forinttól 15 forintig.

Boák és muffok

óriási választékban.

Szűrtmők, színházi kabátokra

női posztók minden szímben.

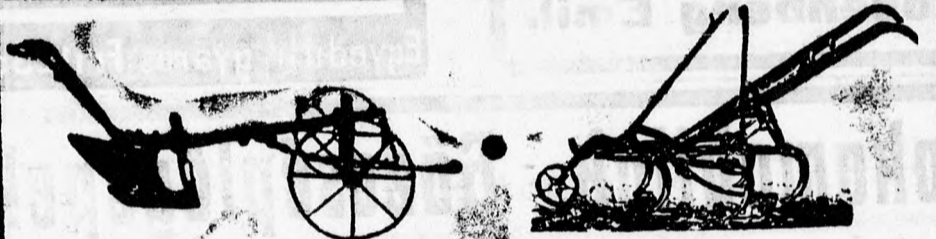
Szabó Lajos fia

divat, vászon és szőnyeg raktára

DEBRECZEN, Róssa-utca 12. sz.

Aranyos utca 102. sz.

Magasított kétvasu eketestek.

LACZKA LÁSZLÓ

gőzcseplési vállalat, géplakatos és gépjavító műhelye, saját gyártmányú ekék és gazdasági gépek raktára **DEBRECZEN.**

Központi üzlet: II., Bethlen-utca 48.

Raktár: II., Sándi-utca 5. sz.

Előnyös fizetési feltételek.

Pontos és jutányos kiszolgálás

Készít és állandóan raktáron tart tökéletes egyetemes ekéket, répa- és szecsavágókat.

tengeri morzsolókat jótállás mellett. Elvállal mindennemű

kazán- és műkovács munkákat u. m.: cseplőgéptengelyek

kovácsolását, mindennemű gép

részek vasaszer-

gályozását és

gyalulását, gas-

dasági és ipari

gépek, egyes és

kettős ekék szak-

szerű javítását

Kivánatra képek
árjegyzékkel
ingyen és ber-
mentve szolgálunk

Konkolyzó, gabona-szűrő, rosta és tengeri morzsoló kölcsönbevis adatik.

Réz- és fémöntések új vagy oszka minta után, compositio tekonyjek (Lager) kiöntésére.

Eltörhetetlen kovácsolt acél kettős ekéfejkeretek.

Donogán és Somossy

DEBRECZEN, Kistemplombazár.

Óriási szőnyeg raktár!!Függönyök, ág- és asztalterítők,
linoleum — bőrvásznak**Flanelltakarók.****Valódi perzsa szőnyegekben**

óriási választék.

Az ujévi vásár

megkezdődött

A NAGY BAZARBA,hol mesés szép **gyermek játékok**
és **ajándéktárgyak** kaphatók óriási
választékban.Kérjük a n. é. közönséget, hogy
saját érdekében szükségleteit csakis
a legelső és legnagyobb**Nagy Bazárból**

fedezze, Piacz-utca, Bank-palota.

Rosenberg Emil.**Tisztelt Hölgyközönség!**Számolva a jelenlegi kedvezőtlen gazdasági
viszonyokkal**t. évi decz. 1-én megkezdte****Halmágyi Sámuel**

női- és leányfelöltők

legnagyobb áruháza **DEBRECZENBEN.****ujévi elárusítását**

oly rendkívül olcsón,

mely egyenes arányban áll a mai pénzviszonyokkal.

Globina legjobb és legfinomabb
Czipő tisztítószer

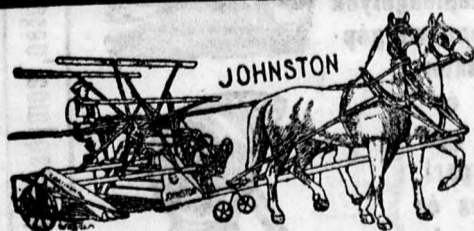
Egyedüli-gyáros: Fritz Schulz jun. részv.-társ, Lipose és Eger.

**Lokomobilok, Gőzcséplőgépek, Benzinmotorok
malomberendezések****A magyar kir. államvasutak gépgyárának**

kerületi képvisellete:

Ráhrer Sándornál**DEBRECZEN, Piacz-utca 26. nagytrafik udvar.**

Legelőnyösebb költségvetéssel és árjegyzékkel készséggel szolgálók.

Óriási nagy raktár szecskavágók- és répvágókból

minden nagyságban kézi- és járgányhajtásra,

járgányok, tengeri morzsolók és egyéb takarmány készítő gépek.**Konkolyozók, rosták stb.****Johnstonaratógépgyár
Bächer és Melichár**➔ Kizárólagos raktára Debreczenben: ➔
Piacz-u. 26. nagytársaság udvar (és Piacz 43.)**Ráhrer Sándornál.**

Egyedül ott kaphatók:

Az eredeti páros sorú Unikum Drill vetőgépek, az eredeti Bächer
aczelékek törbetlen aczélféjekkel, a Johnston eredeti amerikai
kévektető, marokrakó aratógépek és fűkaszálók.